

Xalq qəzeti

№ 274 (30968) 30 dekabr 2025-ci il, çərşənbə axşamı

Xalqın qəzeti!

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

Prezident
İlham Əliyevin
Ağdamdan tarixi
yaddaş mesajları

1919-cu ildən çıxır

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi

Səhifə → 17

“Bakı Ağ Şəhər” — paytaxtın sabahına açılan qapı

Prezident İlham Əliyev “Bakı Ağ Şəhər”də

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva və Arzu Əliyeva dekabrın 29-da “Bakı Ağ Şəhər”də olublar.

“Bakı Ağ Şəhər” layihəsinin icraçı direktoru Ruslan Sadıxov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma burada icra olunmuş və hazırda həyata keçirilən işlər barədə məlumat verdi.

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları əvvəlcə “Qarabağ atları” heykəltaraşlıq kompleksi ilə tanış oldular. Vətən müharibəsindəki Qələbəmizə həsr edilmiş və milli irsimizin rəmzi olan bu kompleks “Qarabağ atları” mey-

danında ucaldılıb. Kompleksdə “Soltan”, “Ürək”, “Sereyin”, “Aypara”, “Şöhrət”, “Ötqəm” və “İldırım” adlı, ümumilikdə 7 Qarabağ atının heykəli var.

Bu kompleksin təməlini 2022-ci ilin dekabrında Prezident İlham Əliyev qoyub. Kompozisiya amerikalı heykəltaras Robert Sammers tərəfindən yaradılıb. Onun Dallas şəhərində “Mal-qara sürülməsi”, Kaliforniya hava limanında “Con Ueyn” və digər əsərləri dünyaca məşhurdur.

Sonra dövlətimizin başçısı, birinci xanım və qızları “Bakı Ağ Şəhər”də Babək kvartalında həyata keçirilən işlərlə tanış oldular. Hazırda bu layihənin icrası istiqamətində işlər uğurla davam edir. Ərazisi 31 hektar olan kvartalda yeni park, məktəb binası, metronun bənövşəyi xəttində yeni stansiya, səmşinlərin rahat hərəkəti üçün böyük nəqliyyat qovşağı, həmçinin çox-funksiyalı qeyri-yaşayış, ictimai və yaşayış binalarının inşası planlaşdırılır. Ərazidə kafelər, uşaq oyun meydançası və digər sosial infrastruktur yaradılacaq. Bundan başqa, yaxınlıqda 2, 3, 6, 8 və 20 mərtəbəli binalar tikiləcək.

Kvartal Bakının mühüm nəqliyyat arteriyası olan Babək prospekti, “Ağ Şəhər” çərçivəsində salınmış, 3 böyük prospektlə kəsişən, eni 45 metr olan Xaqani Rüstamov küçəsi ilə əhatə olunub. Kvartalın cənub hissəsində yerləşən, metronun “Xətai” stansiyasından keçən Süleyman Vəzirov küçəsi də Babək prospekti ilə birləşir. Bu küçədəki dairədən Babək prospektinə qədər eni 34 metr, uzunluğu isə 1 kilometrə qədər olan dördzolaqlı yol yenidən qurulub. Hazırda Süleyman Vəzirov küçəsini Babək prospekti ilə birləşdirən, eni 32 metr olan iki əlavə yol qovşağının tikintisi üzrə işlər davam etdirilir. Bu küçə boyunca piyadala-

rın rahat hərəkəti üçün eni 7 metr olan geniş səkilər salınıb, ağac və gül kolları əkilib, yerüstü piyada keçidləri, elektrik avtomobilləri üçün enerjiləndirmə məntəqəsi, yəni enerji məntəqəsi və digər zəruri infrastruktur yaradılıb. Avtomobillərin rahat hərəkəti və sıxlığın qarşısının alınması üçün zəruri yerlərdə dönmə və geriye çevrilmə zolaqları nəzərdə tutulub. Layihə çərçivəsində məktəbin qarşısında piyadaların parka və Bakı Avropa Liseyinə rahat hərəkətini təmin etmək məqsədilə piyada körpüsü quraşdırılıb.

(ardı 2-ci səhifədə)

Kimə qarşı və niyə vuruşurlar?

Hər kəsin vətəndaşlıq borcu öz ölkəsini qorumaqdır

Müharibə qan-qada, ərazi itkiləri ilə yanaşı, həm də yarıda qırılan insan taleləri deməkdir. Bunu Azərbaycan son 30 ildə iki Qarabağ müharibəsində bütün fəsadları ilə yaşadı. Artıq 4 ilə yaxındır ki, Rusiya və Ukrayna arasında “xüsusi hərbi əməliyyatlar” adlandırılan açıq müharibə gedir. Qeyri-rəsmi məlumatlara görə, bu günə qədər hər iki tərəfdən yüz minlərlə insan həlak olub. Onların arasında bizim soydaşlarımız da var. Açıq deməli ki, Rusiya vətəndaşı olan həmin adamlar hərbi əməliyyatlarda zorən iştirak etməli olublar.

Bu müharibədə iştirak edənlərin etnik tərkibi barədə yerli və xarici mediada ara-sıra məlumatlar rast gəlinir. Həmin xəbərlərdə müharibənin ilk illərində “xüsusi hərbi əməliyyat” cəlb edilənlərin əhəmiyyətli hissəsinin qeyri-ruslar olduğu vurğulanır. Deməli, itkilərin böyük qismi onların payına düşür.

(ardı 19-cu səhifədə)

Vaşinqtonun Cənubi Qafqaz siyasətində düzəlişlər

Səhifə → 19

Avrasiyanın siyasi nəbzi

Səhifə → 19

Dini missiya, yoxsa siyasi avantürə?

Səhifə → 18

TRIPP – Ararat Mirzoyanın konkret vaxtı

Səhifə → 17

“İqtisadi dialoq”dan sülhə keçid

Səhifə → 18

Prezident İlham Əliyev “Bakı Ağ Şəhər”də

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Palıd meydanı parkında ilk palıd ağacını əkdilər.

Qeyd edək ki, parkda çox sayda palıd, çinar, zeytun, ağcaqayın, maqnoliya, palma və digər mövsümi ağacların əkilməsi planlaşdırılır.

Dövlətimizin başçısı, birinci xanım və qızları “Bakı Ağ Şəhər”də Zaman meydanı və buradakı piyada körpüsünün açılışında da iştirak etdilər.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov Prezident İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya görülmüş işlər barədə məlumat verdi.

Uzunluğu 234, eni isə 7-13 metr arasında dəyişən körpü “Bakı Ağ Şəhər”də piyadaların rahatlığının təmin edilməsində mühüm rol oynayacaq. Piyadalar onun vasitəsilə 8 Noyabr prospektində yerləşən Zaman meydanına, Babək prospektindən Mərkəzi Park rayonuna, Fəvvarələr meydanından isə Ağ Şəhər Bulvarına rahat gedə

biridir. Layihənin icrasına Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı ilə 2011-ci il dekabrın 24-də başlanılıb. Layihə ekoloji cəhətdən təmiz, dayanıqlı və “ağıllı şəhər” prinsipləri əsasında işlənilib hazırlanıb. Yaşayış binalarının əksəriyyəti MDB ölkələri arasında ilk dəfə olaraq BREEAM - beynəlxalq ekoloji sertifikatlaşdırma standartına və CRREM - karbon risklərinin qiymətləndirilməsi tələblərinə uyğun layihələndirilib. Geniş daxili küçələri, yaşıllıq sahələri, müasir beynəlxalq heykəltaraşlıq əsərləri ilə bəzədilmiş və şəhərsalmanın son yenilikləri nəzərə alınmaqla layihələndirilmiş “Bakı Ağ Şəhər” paytaxtın iş, yaşayış və istirahət üçün ən müasir məkanına çevrilir.

Bütün dünyanın diqqət mərkəzində olan COP29-un mənzil-qəragahının məhz “Bakı Ağ Şəhər”də olması da rəmzi mənə daşıyırdı. Bu, beynəlxalq iqlim gündəliyinə mühüm töhfələr verən Azərbaycanda ekoloji, o cümlədən yaşıllaşdırma məsələlərinin həlli ilə bağlı görülmə işlərin nümayiş baxımından da mühüm əhəmiyyət daşıyırdı.

AZƏRTAC

Ortamüddətli dövrün sonu (2029-cu il) üçün icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin və dövlət borcunun ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin hədəflənən yuxarı hədlərinin müəyyən edilməsi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 11-1.1-ci maddəsində “20,0” rəqəmləri “30,0” rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

1. Ortamüddətli dövrün sonu (2029-cu il) üçün icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin hədəflənən yuxarı həddi 13,0 faiz, dövlət borcunun ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin hədəflənən yuxarı həddi isə 30,0 faiz müəyyən edilsin.

2. “İcmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin və dövlət borcunun ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin ortamüddətli dövr üzrə hədəflənən yuxarı hədləri, habelə 2022-ci ilin sonuna hədəflənən icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin yuxarı həddinin təsdiq edilməsi haqqında”

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 28 mart tarixli 1637 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 3, maddə 225 (Cild I) 2-ci hissəsində “20,0” rəqəmləri “30,0” rəqəmləri ilə əvəz edilsin.

3. “İcmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin və dövlət borcunun ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin ortamüddətli dövr üzrə hədəflənən yuxarı hədləri, habelə 2023-cü ilin sonuna hədəflənən icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin yuxarı həddinin müəyyən edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 30 dekabr tarixli 1950 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 12, maddə 1460 (Cild I) 1-ci hissəsindən “ortamüddətli dövr üzrə”, “17,5 faiz,” və “isə” sözləri çıxarılınsın.

4. “İcmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin və dövlət borcunun ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin ortamüddətli dövr üzrə hədəflənən yuxarı hədlərinin, habelə 2024-cü ilin sonuna hədəflənən icmal büdcənin qeyri-neft baza kəsirinin qeyri-neft ümumi daxili məhsula nisbət göstəricisinin yuxarı həddinin müəyyən edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 24 oktyabr tarixli 2332 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2023, № 10, maddə 1380 (Cild I) 1-ci hissəsindən “ortamüddətli dövr üzrə”, “17,5 faiz,” və “isə” sözləri çıxarılınsın.

5. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 dekabr 2025-ci il

“Azərbaycan Respublikasında gender (kişi və qadınların) bərabərliyi üzrə 2026–2028-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 3-cü və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. “Azərbaycan Respublikasında gender (kişi və qadınların) bərabərliyi üzrə 2026–2028-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı” (bundan sonra – Milli Fəaliyyət Planı) təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi:

2.1. Milli Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin həyata keçirilməsini əlaqələndirsin;

2.2. Milli Fəaliyyət Planının icrası barədə ildə bir dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin.

3. Milli Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrasının monitorinqini və qiymətləndirilməsini Azərbaycan Respublikası Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sifarişli əsasında İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi həyata keçirsin.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 dekabr 2025-ci il

“Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və publik hüquqi şəxslərin illik və ortamüddətli dövr üzrə büdcə layihələrinin və proqnozlarının, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstəricilərinin təhlili Qaydaları”nın və “Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və publik hüquqi şəxslərin xalis mənfəətinin bölüşdürülməsinə və dividend siyasətinin ümumi parametrlərinə dair Qaydalar”ın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Dövlət maliyyəsinin səmərəli idarə edilməsinin təşkili ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 25 avqust tarixli 489 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

1. “Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və publik hüquqi şəxslərin illik və ortamüddətli dövr üzrə büdcə layihələrinin və proqnozlarının, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstəricilərinin təhlili Qaydaları” təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

2. “Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və publik hüquqi şəxslərin xalis mənfəətinin bölüşdürülməsinə və dividend siyasətinin ümumi parametrlərinə dair Qaydalar” təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

3.1. dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və publik hüquqi şəxslərin xalis mənfəətinin bölüşdürülməsinə və dividend siyasətinin ümumi parametrlərinə dair Qaydalar” təsdiq edilsin

3.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

4. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi:

4.1. bu Fərmanın 1-ci hissəsi ilə təsdiq

edilən Qaydaların 4.1-ci bəndində, bu Fərmanın 2-ci hissəsi ilə təsdiq edilən Qaydaların 3.1-ci və 6.1-ci bəndlərində nəzərdə tutulan məlumat və hesabat formalarını iki ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

4.2. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görsün.

5. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi yeni dövlət müəssisəsinin təsis edilməsi, habelə mövcud dövlət müəssisəsinin yenidən təşkili və ya ləğvi ilə bağlı məlumatları hüquqi şəxslərin dövlət reyestrində qeydiyyatda alındığı tarixdən 5 (beş) iş günü müddətində Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim etsinlər.

6. Dövlət müəssisələri:

6.1. bu Fərmanın 1-ci hissəsi ilə təsdiq edilən Qaydaların 4.1-ci və 4.6-cı bəndlərində nəzərdə tutulmuş məlumatları (hesabatları) 2026-cı il aprelin 1-dən başlayaraq, həmin Qaydalarda göstərilmiş müddətlərdə Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin müəyyən etdiyi formada həmin Nazirliyə təqdim etsinlər;

6.2. bu Fərmanın 1-ci hissəsi ilə təsdiq edilən Qaydalara uyğun olaraq, 2023–2025-ci illərin yekunu üzrə maliyyə hesabatlarını (maliyyə hesabatının tərtibi qanunla müəyyən edilmiş qaydada məcburi olduğu halda), habelə 2026-cı il üzrə təsdiq edilmiş büdcələrini 2026-cı il aprelin 30-dək Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim etsinlər.

7. Bu Fərmanın 1-ci və 2-ci hissələri 2026-cı il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 dekabr 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli cənab Prezident!

Doğum gününüzün münasibətilə Sizə səmimi təbriklərimi çatdırır, Zati-alinizə uzun ömür, xoşbəxtlik və davamlı uğurlar arzulayıram.

Eyni zamanda, Sizi Yeni - 2026-cı il münasibətilə də təbrik edirəm. Uca Allahdan Yeni ilin və qarşıdakı illərin Siza, xalqınıza və bütün xalqlara səadət, xeyir-bərəkət, sülh və müvəffəqiyyət gətirməsini arzu edirəm.

Zati-aliləri, qardaşlıq salamlarımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

*Mh. mud ABBAS,
Fələstin Dövlətinin Prezidenti, Fələstin Azadlıq
Təşkilatı İcraiyyə Komitəsinin sədri*

Çox hörmətli İlham Heydər oğlu!

Müstəqil Dövlətlər Birliyinin iştirakçısı olan dövlətlərin Parlamentlərarası Assambleya Şurası adından doğum gününüzün münasibətilə təbriklərimizi qəbul etməyinizi xahiş edirik.

İllərlə davam edən səmərəli fəaliyyətiniz görkəmli dövlət xadimi olaraq istedadınızın və dövlət rəhbəri kimi böyük səriştənizin parlaq sübutudur.

Zəngin təcrübəniz, ictimai-siyasi proseslərə və mövcud çağırışlara bələd olmağınız sayəsində Siz Azərbaycan Respublikasının suverenliyinin və vətəndaşlarının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün zəruri şərait yaradılmasına, MDB xalqları arasında çoxşaxəli əməkdaşlığın, dostluğun və mehriban qonşuluğun möhkəmlənməsinə mühüm töhfə verirsiniz.

Hörmətli İlham Heydər oğlu, Sizə və yaxınlarınıza səmimi-qəlbədən cəsarətlilik, xoşbəxtlik və firavanlıq, Azərbaycan Respublikasının daha da inkişafı naminə fəaliyyətinizdə yeni nailiyyətlər arzulayıram.

Hörmətlə,

*Dmitri KOBİTSKİ,
MDB Parlamentlərarası Assambleya Şurasının
Baş katibi*
*Aydın CƏFƏROV,
MDB Parlamentlərarası Assambleya Şurası
Baş katibinin müavini – Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin MDB Parlamentlərarası
Assambleyasında səlahiyyətli nümayəndəsi*

Hörmətli İlham Heydər oğlu!

Doğum gününüzün münasibətilə ən səmimi təbriklərimi qəbul etməyinizi xahiş edirəm. Sizə möhkəm cəsarətlilik, tükenməz enerji və rifah arzulayıram.

Sizin rəhbərliyinizlə Azərbaycan Respublikası daha da inkişaf edir, dünyada nüfuzu getdikcə yüksəlir. Ölkənin firavanlığı naminə gördüyünüz işlərin bəhrələri göz qabağındadır.

Sizə gələcək fəaliyyətinizdə yeni nailiyyətlər, qarşıya qoyduğunuz bütün məqsədlərin uğurla həyata keçməsinə arzu edirəm.

Hörmətlə və ən xoş arzularla,

*Rakif ƏZİZOV,
Mahaçqala şəhərində Azərbaycanlıların
Milli-Mədəni Muxtariyyətinin sədri,
Dağıstan Respublikası Başçısının yanında
Millətlərarası Münasibətlər Şurasının üzvü*

Hörmətli İlham Heydər oğlu!

Sizi doğum gününüzün münasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edirəm.

Siz güclü lider, müdrik siyasətçi və istedadlı dövlət xadimi. Müzəffər Ali Baş Komandan olaraq Qarabağı işğaldan azad etdiniz və ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etdiniz. Qarabağdakı Qələbə həm xalqımızın milli iradəsinin, həm də dövlətimizin gücünün parlaq təəcəssümüdür. Bu Qələbə dünya miqyasında azərbaycanlılar üçün qürur mənbəyinə çevrildi və ölkənin beynəlxalq mövqeyini daha da möhkəmləndirdi. Bu gün Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə aparılan genişmiqyaslı yenidənqurma və bərpa işləri Sizin yorulmaz fəaliyyətinizin və strateji uzaqgörənliyinizin nəticəsidir. Ölkənin müasir imicini formalaşdırın bir sıra mühüm sosial-iqtisadi islahatlar həyata keçirməklə Siz böyük nüfuz və xaricdə yaşayan azərbaycanlılar da daxil olmaqla, bütün Azərbaycan xalqının dərin məhəbbətini qazandırmısınız.

Siz Azərbaycana rəhbərliyinizin ilk günlərindən etibarən missiyanızı ölkənin hərtərəfli inkişafı, global miqyasda nüfuzunuzun yüksəldilməsi, sosial-iqtisadi potensialının gücləndirilməsi, hərbi qüdrətinin artırılması və hakimiyyətlə xalq arasında birliyin möhkəmləndirilməsi kimi müəyyən etmişiniz. Ulu Öndər Heydər Əliyevin qoyduğu möhkəm təməl üzərində global miqyasda yüksək nüfuz qazanmış güclü bir dövlət qurmusunuz, dünyanın bir çox ölkələri ilə dostluq və müttəfiqlik münasibətləri yaratmışınız. Biz, müxtəlif ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar hamısı Vətənimizə sadıq qalaraq, Azərbaycan həqiqətlərini təbliğ etmək, dövlətimizin maraqlarını qorumaq və milli birliyi möh-

kəmləndirmək üçün səylərimizi davam etdiririk. Xaricdə yaşayan həmvətənlərimiz Sizinlə fəxr edirlər.

Sizi, həmçinin qarşıdan gələn bayramlar – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə təbrik edir. Sizə və ailənizə möhkəm cəsarətlilik, uzun ömür, sevimli Azərbaycanımızın tərəqqisi naminə fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

*Ələddin ALLAHVERDİYEV,
Rusiya Federasiyasında yaşayan professor*

Cənab Prezident,

Müzəffər Ali Baş Komandan!

Sizi doğum gününüzün münasibətilə Bilecik Azərbaycan Qardaşlıq Dərnəyinin üzvləri adından səmimiyyətlə və dərin ehtiramla təbrik edirik.

Əsas müasir müstəqil Azərbaycanın qurucusu Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş siyasi kursu Sizin uzaqgörənliklə davam etdirməyiniz sayəsində Azərbaycan Respublikası ötən illər ərzində bütün sahələrdə böyük uğurlar əldə edib, güclənib. Bu mühtüm uğurlardan biri və ən önəmli bu il beşinci ildönümünü qeyd etdiyimiz 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan Zəfərdir. Zati-alinizin sarsılmaz iradəsi və Ali Baş Komandanlığı ilə Azərbaycan Ordusunun əldə etdiyi bu Qələbə ilə təkcə ölkənin əraziləri işğaldan azad edilmədi, eyni zamanda tarixi ədalət zəfər çaldı. Azərbaycanın bu nailiyyətləri bizi hədsiz dərəcədə qürurlandırır.

Fürsətdən istifadə edərək, Sizi qarşıdan gələn Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibətilə də ürəkdən təbrik edirik.

Sizə, ailənizə və Azərbaycan xalqına cəsarətlilik, rifah və müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

*Rəfiq QURBANOV,
Türkiyədə fəaliyyət göstərən Bilecik Azərbaycan
Qardaşlıq Dərnəyinin sədri*

Hörmətli Prezident,

cənab Ali Baş Komandan!

“Qarabağ Azərbaycanıdır” Milli Platformasının və onun tərkibindəki “Qarabağ Azərbaycanıdır” Koordinasiya Dərnəyinin adından Sizi doğum gününüzün münasibətilə təbrik edirik.

Sizin rəhbərliyinizlə Azərbaycan Respublikasının qazandığı nailiyyətlər, xüsusilə də Vətən müharibəsində əldə edilən şanlı Zəfər, ölkənin ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin təmin olunması hər birimizdə böyük fəxr hissi doğurur. Uzaqgörən siyasətiniz uğurların və zəfərlərin gələcəkdə daha da artacağını deməyə əsas verir.

Cənab Prezident, biz hər zaman Sizin yanınızdayıq, yürütdüyünüz siyasi dəstəkləyirik.

Uca Allah Sizi və ölkəmizi qorusun!

Hörmətlə,

*Elvin ABDURAHMANLI,
“Qarabağ Azərbaycanıdır” Milli Platformasının
Türkiyə üzrə baş əlaqələndiricisi*

Hörmətli cənab Prezident,

Müzəffər Ali Baş Komandan!

Sizi Sadaxlı Təhsil və İnteqrasiya Mərkəzinin kollektivi adından doğum gününüzün münasibətilə ürəkdən təbrik edir, ən xoş arzularımızı çatdırırıq.

Sizin uğurlu daxili və xarici siyasətiniz, möhkəm iradənz və qətiyyətiniz sayəsində Azərbaycan böyük

inkişaf yolu keçmiş, beynəlxalq aləmdə öz sözünü deyən nüfuzlu bir dövlət kimi hörmət qazanmışdır.

Gördüyünüz işlərin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan xalqının Sizə inamı və etimadı getdikcə daha da artır.

Sizin müdrik liderliyinizlə respublikamızın gələcəkdə daha çox uğur qazanacağına əminik.

Sizə cəsarətlilik, yorulmaz fəaliyyətinizdə müvəffəqiyyətlər arzulayıram.

Hörmətlə,

*Samir ŞƏRİFOV,
Gürcüstanda fəaliyyət göstərən Sadaxlı Təhsil və
İnteqrasiya Mərkəzinin rəhbəri*

Möhtərəm cənab Prezident!

“Qanun” hüquqi yardım mərkəzinin adından Sizə doğum gününüzün münasibətilə ən səmimi təbriklərimizi çatdırırıq.

Sizin müdrik liderliyiniz, uzaqgörən siyasətiniz Azərbaycana böyük nailiyyətlər qazandırmış, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə mövqeyi möhkəmlənmiş, nüfuzu artmışdır. Zati-alinizin rəhbərliyi ilə ölkəmizin əldə etdiyi uğurlar hər bir azərbaycanlına hədsiz dərəcədə sevindirir və qürurlandırır.

Fürsətdən istifadə edərək, Sizi Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibətilə də ürəkdən təbrik edirik. Ətrafınızda sıx birləşən Azərbaycan xalqının birlik və həmrəyliyinə daha da möhkəmlənəcəyinə inanırıq.

Allah Sizi və ailənizi qorusun!

Var olun, cənab Prezident!

Hörmətlə,

*Əli BƏDİROV,
Gürcüstanda fəaliyyət göstərən “Qanun” hüquqi
yardım mərkəzinin baş direktoru*

Hörmətli cənab Prezident!

Doğum gününüzün münasibətilə Zati-alinizi səmimiyyətlə təbrik edir, Sizə və ailənizə cəsarətlilik, uzun ömür, xoşbəxtlik və rifah arzulayıram.

Zati-alinizin Ali Baş Komandan kimi qətiyyətli rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsi və 24 saatlıq antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi dünya azərbaycanlıları üçün böyük qürur və şərəf mənbəyi olmuşdur.

Cənab Prezidentimiz, Sizin Cənubi Qafqaz regionunda həyata keçirdiyiniz təşəbbüsləriniz, qonşu dövlətlərlə uğurlu əməkdaşlığınız və bu istiqamətdə əldə edilən nailiyyətləriniz bizə gələcək üçün böyük ümid və ruh yüksəkliyi verir. Sizin Qafqazda sülhün memarı kimi humanist və müdrik siyasətinizlə bütün dünyaya nümunəvi liderlik göstərdiyinizi böyük heyranlıqla izləyirik.

İnkişaf edən Azərbaycanın qarşıdakı bütün məqsədlərinə uğurla çatacağı ümidi ilə Sizə Yeni 2026-cı il münasibətilə ən səmimi təbriklərimizi və xoş arzularımızı çatdırıram.

Zati-alinizə dərin hörmət və ehtiramımızı bildiririk.

*Kamran XIDIROV,
Gürcüstanda fəaliyyət göstərən
Dmanisi Tədris Mərkəzinin rəhbəri*

Hörmətli cənab Prezident,

Müzəffər Ali Baş Komandan!

Kanada Azərbaycanlı Gənclər Birliyi adından Sizə doğum gününüzün münasibətilə dərin ehtiramla səmimi təbriklərimizi çatdırıram.

Son illər Azərbaycan xalqı Sizin rəhbərliyinizlə

tarixinin ən parlaq səhifələrini yazmışdır. Beş il öncə əldə etdiyimiz tarixi Zəfər yalnız hərbi qələbə deyil, yüz illərin ədalət arzularının gerçəkləşməsi, xalqımızın milli iradəsinin təntənəsi idi. Bu qələbədən doğan qürur bu gün də hər bir azərbaycanlının qəlbində yaşayır və gənclərə ölkəmizin gələcəyinə daha böyük inam bəxş edir.

Baş çatmaqda olan 2025-ci ilin “Konstitusiya və Suverenlik İli” kimi qeyd olunması dövlətimizin gücünün, müstəqilliyimizin sarsılmazlığının və əldə olunan milli birliyin rəmzidir. Bu, Zəfərdən yaranan yeni reallığın möhkəmlənməsi, Azərbaycan dövlətçiliyinin daha da qüdrətlənməsi deməkdir. Biz bu il yalnız təqvim səhifəsində deyil, həm də qəlbində, milli kimliyimizdə və Vətən sevgimizdə yaşayırıq. Sizin uzaqgörən və qətiyyətli siyasətiniz nəticəsində Azərbaycan bu gün beynəlxalq arenada öz sözünü inamla deyən, haqqını qoruyan və dünyada sülhün, əməkdaşlığın tərəfdarı olan bir dövlət kimi tanınır. Beş il əvvəl qazanılmış tarixi Zəfər xalqımızın milli yaddaşında əbədi bir qürur səhifəsinə çevrilmişdir. Bu Zəfərin yaratdığı birlik və iradə Azərbaycanı gələcəkdə daha böyük uğurlara aparacaqdır. Biz, Kanadada yaşayan soydaşlarımız olaraq, bu nailiyyətləri böyük fəxrətlə izləyir və ölkəmizi layiqincə təmsil etmək üçün daim çalışırıq.

Cənab Prezident, Sizin müəyyən etdiyiniz siyasi xətt diasporumuzun fəaliyyətini də gücləndirmişdir. Kanadada yaşayan gənclərin milli kimliyinin qorunması, ana dilimizin tədrisi, Azərbaycan mədəniyyətinin təbliği və icmalar arasında həmrəyliyin artırılmasını istiqamətində mühüm addımlar atmışıq və bu uğurların hər biri Sizin milli birlik siyasətinizin xaricdə yaşayan azərbaycanlılara verdiyi gücün təzahürüdür.

Hörmətli cənab Prezident, biz Sizin rəhbərliyinizə, həyata keçirdiyiniz siyasətə və Azərbaycana daha parlaq sabahlara aparın yolunuza sarsılmaz inam bəsləyirik. Vətəndən uzaqda olsa da, Sizin ətrafınızda həmrəy olmağı böyük şərəf hesab edirik.

Sizi 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə də səmimi-qəlbədən təbrik edir, Zati-alinizə möhkəm cəsarətlilik, yeni uğurlar, dövlətimizə isə sülh, firavanlıq və daha böyük zirvələr arzu edirik.

Qoy Azərbaycanımızın bayrağı hər zaman yüksək-lərdə, qürurla dalğalansın!

Ən dərin hörmət və ehtiramla,

*Sultanhüseyn QASIMZADƏ,
Kanada Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin rəhbəri*

Hörmətli cənab Prezident,

Müzəffər Ali Baş Komandan!

Ukraynanın Jitomir şəhərində yaşayan bütün azərbaycanlılar adından Sizi doğum gününüzün münasibətilə təbrik edirik.

Qürur duyuruq ki, qüdrətli Azərbaycanın Sizin kimi qətiyyətli lideri, Müzəffər Ali Baş Komandanı var. Siz istedadlı və uzaqgörən dövlət başçısı olaraq Azərbaycanın adını zirvələrə qaldırmısınız, ölkəmizin ərazi bütövlüyünü təmin etmişiniz. Jitomirdə yaşayan azərbaycanlılar Sizin fədakar, yorulmaz və əzmkar fəaliyyətinizdən ilhamlanaraq böyük ruh yüksəkliyi ilə çalışır, ölkəmizi layiqincə təbliğ və təmsil etmək üçün var qüvvələri ilə səy göstərirlər.

Möhtərəm Prezident, Sizə cəsarətlilik, xoşbəxtlik, Azərbaycanın daha da inkişafı və rifahı naminə fəaliyyətinizdə müvəffəqiyyətlər diləyirik.

Tanrı Sizi, dövlətimizi və xalqımızı qorusun!

Dərin hörmətlə,

*İlqar MƏMMƏDOV,
Krayna Azərbaycanlılarının
Həmrəyliq Konqresinin sədri*

Hörmətli cənab Prezident!

Ukraynanın Krivoy Roq şəhərində fəaliyyət göstərən Azərbaycan diasporu adından doğum gününüzün münasibətilə səmimi təbriklərimizi qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Sizə möhkəm cəsarətlilik, uzun ömür, tükenməz enerji, Azərbaycan Respublikasının daha da inkişafı və xalqımızın rifahı naminə məsuliyyətli fəaliyyətinizdə davamlı uğurlar arzulayıram. Qoy müdrikliyiniz, uzaqgörənliyiniz və qətiyyətiniz sayəsində Azərbaycanın müstəqilliyi, xalqın birliyi daha da möhkəmlənsin, ölkəmiz daha çox tərəqqiyə nail olsun!

Fürsətdən istifadə edərək, Sizə Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə ən səmimi təbriklərimizi çatdırırıq.

Azərbaycan dövlətinə və harada yaşamalarından asılı olmayaraq bütün azərbaycanlılara sülh, firavanlıq, sabitlik, davamlı inkişaf arzulayıram.

Hörmətlə,

*Kəmaləddin AĞAYEV,
Ukraynanın Krivoy Roq şəhərindəki Azərbaycan diasporunun rəhbəri*

E.O.İbrahimovun Bakı şəhəri Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən azad edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 124-cü maddəsinin II hissəsinə rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Elxan Oqtay oğlu İbrahimov Bakı şəhəri Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən azad edilsin.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

Bakı şəhəri, 29 dekabr 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasında 2026-cı il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 16-cı bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Ehtiyac meyarının həddi

Ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin edilməsi məqsədilə 2026-cı il üçün ehtiyac meyarının həddi

300 manat məbləğində təsdiq edilsin.

Maddə 2. Bu Qanun 2026-cı il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

*İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*
Bakı şəhəri, 9 dekabr 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası-nın 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentli-yinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi məqsə-dilə **qərara alıram**:

1 Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinə, habelə bələdiyyələrə qrant verə bilən qurum-lar, həmçinin Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu, Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi, Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyi qeyri-hökumət təş-kilatlarının müsabiqə yolu ilə və müsabiqə-dənkənar yolla, dövlət sifarişləri və subsidiya daxil olmaqla bütün növ maliyyələşdirilmə-sini “bir pəncərə” prinsipi əsasında Azərby-can Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşki-latlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi ilə birlikdə həyata keçirilsin.

2 “Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi” informasiya sistemi (bundan sonra – Sistem) yaradılsın.

3 Müəyyən edilsin ki:

3.1. Sistem, bu Fərmanın 1-ci hissəsinə uyğun olaraq, qeyri-hökumət təşkilatlarının maliyyələşdirilməsi sahəsində “bir pəncərə” prinsipi əsasında əlaqələndirəni təmin edir;

3.2. Sistemin sahibi və operatoru funk-siyalarını Azərbaycan Respublikasının Qey-ri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi həyata keçirir.

4 Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

4.1. qeyri-hökumət təşkilatlarının fəali-yəti ilə bağlı normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsinə dair təkliflərini altı ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respubli-kasının Prezidentinə təqdim etsin;

4.2. Sistemin əsasnaməsinin layihəsini altı ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

4.3. bu Fərmanın 1-ci hissəsinə uyğun olaraq, qeyri-hökumət təşkilatlarının “bir pəncərə” prinsipi əsasında maliyyələşdiril-məsinə dair qaydanı üç ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Preziden-tinə məlumat versin;

4.4. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

5 Azərbaycan Respublikasının Qey-ri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi:

5.1. Sistemin formalaşdırılmasını altı ay müddətində təmin etsin;

5.2. bu Fərmanın 1-ci hissəsində nəzər-də tutulan dövlət qurumları ilə birlikdə qey-ri-hökumət təşkilatları üçün müsabiqə yolu ilə və müsabiqədənkənar yolla, dövlət sifa-rişləri və subsidiya daxil olmaqla bütün növ maliyyələşdirmə üzrə mövzu və istiqamətlə-rin müəyyənləşdirilməsində iştirak etsin;

5.3. Agentliyin yeni strukturu, işçilərinin say həddi və əməyin ödənişi fondu ilə bağ-lı təkliflərini hazırlayıb bir ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

5.4. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələlərin həlli üçün zəruri tədbirlər görsün.

6 Azərbaycan Respublikası Preziden-tinin 2015-ci il 21 oktyabr tarixli 654 nömr-əli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015, № 10, maddə 1126 (Cild I); 2025, № 8, maddə 748) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən, fəaliyyət sahələrinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının hüquqi və fiziki şəxslərinə, habelə bələdiyyələrə qrant verə bilən qurum-ların siyahısı”nın 8-ci hissəsində “Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası” sözləri “Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi” söz-ləri ilə əvəz edilsin.

7 “Xüsusi rabitə ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Pre-zidentinin 2019-cu il 11 aprel tarixli 622 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respubli-kasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 4, maddə 622 (Cild I); 2024, № 3, maddə 262, № 4, maddə 397, № 5 (I kitab), maddə 526, № 6 (I kitab), maddə 657, № 8, maddə 948, № 11, maddə 1197; 2025, № 3, maddələr 224, 232, № 5, maddə 444, № 7, maddə 658, № 11, maddə 1018) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

7.1. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş Əlavə 1 – “Hökumət rabitəsi ilə təmin olu-nan vəzifəli şəxslərin Siyahısı”nın 29.32-ci bəndinin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və aşağıdakı məzmun-da 29.33-cü bənd əlavə edilsin:

“29.33. Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi İdarə Heyətinin sədri.”;

7.2. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş Əlavə 2 – “Xüsusi dövlət rabitəsi ilə təmin olunan vəzifəli şəxslərin siyahısı”nın 42-ci hissəsi ləğv edilsin.

8 “Azərbaycan Respublikasında qey-ri-hökumət təşkilatlarına dövlət dəstəyi sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi və “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının yaradılması haqqın-da” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 13 dekabr tarixli 674 nömrəli Fərmanının ləğv edilməsi barədə” Azərby-can Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 19 aprel tarixli 1317 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 4, maddə 322 (Cild I) əş-ağıdakı dəyişikliklər edilsin:

8.1. 5-ci hissə üzrə:

8.1.1. 5.1-ci bənddə “11 (on bir)” sözləri

“7 (yeddi)” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.1.2. 5.2-ci bənddə “8 (səkkiz)” sözləri

“4 (dörd)” sözləri ilə, “qeyri-hökumət təşki-latlarının” sözləri “vətəndaş cəmiyyəti insti-tutlarının” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.1.3. 5.3-cü bənddə “İcraçı direktor” sözləri “3 (üç) üzvdən – sədr və onun iki müavininə” ibarət İdarə Heyəti” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının

Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin Nizamnaməsi” üzrə:

8.2.1. 1-ci hissə üzrə:

8.2.1.1. 1.1-ci bənd aşağıdakı redaksiya-da verilsin:

“1.1. Azərbaycan Respublikasının Qey-ri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi (bundan sonra – Agentlik) qey-ri-hökumət təşkilatlarının inkişafı, onların dövlət və cəmiyyət üçün əhəmiyyətli təşə-büslərinin, proqram və layihələrinin dəstəklənməsi, bu istiqamətdə müvafiq əlaqələndir-mə aparılması, dövlət-əzəl və qeyri-hökumət təşkilatları arasında əməkdaşlıq mexanizmlə-rinin təkmilləşdirilməsi və təşviqi sahəsində fəaliyyət göstərən, Azərbaycan Respubli-kasının dövlət büdcəsindən qeyri-hökumət təşkilatlarının bütün növ maliyyələşdirilmə-sini “bir pəncərə” prinsipi əsasında müvafiq dövlət qurumları ilə birlikdə həyata keçirən publik hüquqi şəxsdir;

8.2.1.2. 1.4-cü bəndə aşağıdakı məzmun-da ikinci cümlə əlavə edilsin:

“Agentlik bu Nizamnamədə qarşıya qo-yulmuş məqsədlərə nail olmaq üçün sahib-karlıq fəaliyyəti ilə məşğul ola bilər.”;

8.2.1.3. aşağıdakı məzmununda 1.6-1-ci bənd əlavə edilsin:

“1.6-1. Agentliyin rəsmi adı aşağıdakı kimidir:

1.6-1.1. tam halda – “Azərbaycan Res-publikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi” publik hüquqi şəxs, qısaldılmış halda – QHT Agentliyi;

1.6-1.2. ingilis dilində tam halda – “Agency on State Support to Non-Gover-nmental Organizations of the Republic of Azerbaijan” public legal entity, qısaldılmış

halda – NGO Agency.”;

8.2.2. 2.1.4-cü yarımbənd aşağıdakı re-daksiyada verilsin:

“2.1.4. qeyri-hökumət təşkilatlarının dövlət və cəmiyyət üçün əhəmiyyətli təşəbbüslə-rini, proqram və layihələrini dəstəkləmək, bu istiqamətdə müvafiq əlaqələndirəni təmin etmək, habelə dövlət-əzəl və qeyri-hökumət təşkilatları arasında əməkdaşlıq mexanizmlə-rini təkmilləşdirmək və təşviq etmək.”;

8.2.3. 3-cü hissə üzrə:

8.2.3.1. 3.1.7-ci yarımbənddən “təqvim ili üzrə” sözləri çıxarılsın və həmin yarımbəndə “şəxslərinə” sözündən sonra “, habelə bələdiyyələrə” sözləri əlavə edilsin;

8.2.3.2. aşağıdakı məzmununda 3.1.11-1-ci və 3.1.12-1-ci yarımbəndlər əlavə edilsin:

“3.1.11-1. qeyri-hökumət təşkilatlarının səriştəliliyinin və məsuliyyətinin artırılma-sına, onların dayanıqlı inkişafına yönəlmis tədbirlər görmək.”;

“3.1.12-1. Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən qeyri-hökumət təşkilat-larının bütün növ maliyyələşdirilməsini “bir pəncərə” prinsipi əsasında müvafiq dövlət qurumları ilə birlikdə Azərbaycan Respubli-kası Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi qaydalara uyğun təşkil etmək.”;

8.2.3.3. 3.2.13-cü yarımbəndə “əməkdaş-larını” sözündən sonra “və qeyri-hökumət təşkilatlarını nümayəndələrini” sözləri əlavə olunsun və həmin yarımbənddə “onla-rın” sözü “habelə Agentlik əməkdaşlarının” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4. 4-cü hissə üzrə:

8.2.4.1. 4.2-ci bənddə “İcraçı direktor-dur” sözləri “İdarə Heyətidir” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.2. 4.4-cü və 4.5-ci bəndlər aşağıda-ki redaksiyada verilsin:

“4.4. Şura Azərbaycan Respublikası Pre-zidentinin vəzifəyə təyin və vəzifədən azad etdiyi 7 (yeddi) üzvdən ibarətdir. Şuranın 4 (dörd) üzvü vətəndaş cəmiyyəti institutları-nın, digər 3 (üç) üzvü isə dövlət orqanlarının nümayəndələrindən təyin edilir. Şuranın sə-dri Şuranın iclasında Şura üzvü olan vətəndaş cəmiyyəti institutlarının nümayəndələri sıra-sından 4 (dörd) il müddətinə seçilir.

4.5. Şura ictimai (ödənişsiz) əsaslarla fəaliyyət göstərir.”;

8.2.4.3. 4.7.4-cü yarımbənddə “İcraçı di-rektoru və onun müavini” sözləri “Agentli-yin İdarə Heyətinin sədrini və onun müavin-lərini” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.4. 4.7.9-cu və 4.7.11-ci yarımbənd-lərdə “İcraçı direktorun” sözləri “İdarə Heyə-tinin” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.5. 4.8-ci bənd üzrə:

8.2.4.5.1. birinci cümlədə “rübə bir” sözləri “ildə 2 (iki)” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.5.2. ikinci cümlədə “İcraçı direk-tor” sözləri “İdarə Heyətinin sədri” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.5.3. altıncı cümlədə “Şura sədrinin (və ya onu əvəz edən müavini)” sözləri “ic-lasa sədrlik edən” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.6. 4.9-cu bənddə “İcraçı direktora” sözləri “İdarə Heyətinin sədrinə” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.7. 4.10-cu bənddə “İcraçı direktor-da” sözləri “İdarə Heyətinin sədri də” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.8. 4.13-cü bəndin üçüncü cümləsin-də “İcraçı direktora” sözləri “İdarə Heyətinin sədrinə” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.9. 4.16-cı bənd üzrə:

8.2.4.9.1. 4.16.1-ci yarımbənddə “İcraçı direktorun” sözləri “İdarə Heyətinin” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.9.2. 4.16.3-cü yarımbənddə “İcraçı direktorun” sözləri “İdarə Heyəti sədrinin” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.10. 4.17-ci bənddən “Şura sədrinin müavini, Şura sədrinin müavini olmadıqda isə” sözləri çıxarılsın;

8.2.4.11. 4.20-ci bənd üzrə:

8.2.4.11.1. birinci cümlədə “İcraçı direk-tor” sözləri “İdarə Heyəti” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.11.2. ikinci cümlədə “İcraçı direk-tor” sözləri “İdarə Heyətinin sədri və onun müavini” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.11.3. üçüncü cümlədə “İcraçı direk-torun” sözləri “İdarə Heyəti sədrinin” sözlə-ri ilə əvəz olunsun və həmin cümləyə “azad edilən” sözlərindən sonra “2 (iki)” sözləri əlavə edilsin;

8.2.4.12. 4.21-ci bənddə “İcraçı direktor” sözləri “İdarə Heyətinin sədri” sözləri ilə, “müavini” sözü “müavinlərindən biri” sözlə-ri ilə əvəz edilsin;

8.2.4.13. 4.22-ci bənd aşağıdakı redaksi-yada verilsin:

“4.22. İdarə Heyətinin vəzifələri aşağıda-klardır:

4.22.1. Agentliyin fəaliyyətini təşkil et-mək;

4.22.2. bu Nizamnamə ilə müəyyən edil-miş vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün Şura-ya təkliflər vermək və sənədlər təqdim etmək;

4.22.3. Şuranın qərarlarını icra etmək;

4.22.4. aidiyyəti şəxslə dəyərli Agentliyin aktivlərinin 5 faizədən hissəsini təşkil edən əqdin bağlanması haqqında qərar qəbul et-mək;

4.22.5. Agentliyin strateji məqsədlərinin və planlarının, habelə büdcəsinin icrasına nə-zarət etmək;

4.22.6. bu Nizamnamənin 3.1.19-cu ya-rımbəndində nəzərdə tutulan vəsaitdən təyi-natı üzrə səmərəli istifadə olunmasını təmin etmək;

4.22.7. cari və operativ məsələlər barədə Şuranı məlumatlandırmaq;

4.22.8. İdarə Heyəti üzvlərinin müraciət-lərinə baxmaq və qərar qəbul etmək;

4.22.9. bu Nizamnamənin 3.1.1-ci və 3.2.1-ci yarımbəndlərində nəzərdə tutulmuş məsələlərin həlli üçün tədbirlər görmək;

4.22.10. Şuranın və İdarə Heyəti sədrinin səlahiyyətlərinə aid edilməyən bütün digər məsələlər barədə qərar vermək.”;

8.2.4.14. aşağıdakı məzmununda 4.22-1-ci və 4.22-2-ci bəndlər əlavə edilsin:

“4.22-1. İdarə Heyətinin sədri aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirir:

4.22-1.1. Agentliyin cari fəaliyyətinə rəhbərlik edir və onu təmsil edir;

4.22-1.2. İdarə Heyətinin fəaliyyətini təş-kill edir, iclaslarının gündəliyini müəyyənləş-dirir və iclaslarına sədrlik edir;

4.22-1.3. öz təşəbbüsü ilə, İdarə Heyəti-nin digər üzvlünün və ya Şuranın təşəbbüsü ilə İdarə Heyətinin iclaslarını çağırır;

4.22-1.4. öz təşəbbüsü ilə, habelə İdarə Heyətinin hər hansı bir üzvlünün xahişi əsa-sında digər şəxsləri İdarə Heyətinin iclasında iştirak etməyə dəvət edir;

4.22-1.5. Agentliyin fəaliyyətinin təşkili ilə əlaqədar icrası məcburi olan daxili sərən-cam və əmrlər verir;

4.22-1.6. Agentliyin fəaliyyət istiqamət-lərinə dair qəbul olunmuş aktların icrasını təşkil edir, yoxlayır və buna nəzarəti həyata keçirir;

4.22-1.7. özünün və Agentliyin struktur bölmələrinin vəzifəli şəxslərinin qanunveri-ciliyə zidd olan qərarlarını ləğv edir;

4.22-1.8. müəyyən edilmiş struktur, əmə-yin ödənişi fondu və işçilərin say həddi daxilində Agentliyin Aparatının və digər struktur bölmələrinin strukturunu, ştat cədvəlini və xərclər smetasını təsdiq edir;

4.22-1.9. Agentlik işçilərinin vəzifə mə-aşlarının, vəzifə məaşlarına əlavələrin, mükə-fatların və digər ödənişlərin verilməsini əmə-yin ödənişi fondu çərçivəsində təşkil edir;

4.22-1.10. bu Nizamnamədə müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, Agentliyin, o cümlədən onun idarə, filial və nümayəndəlik-lərinin, habelə tabeliyindəki digər qurumların işçilərinin (təşərrüfat cəmiyyətlərində isə yal-nız rəhbərlərin) vəzifəyə təyin və vəzifədən

azad edilməsi, onlar barəsində həvəsləndirmə və intizam tənbehi tədbirləri görülməsi barə-də qərarlar qəbul edir;

4.22-1.11. Agentliyin əmlakından bu Nizamnamədə nəzərdə tutulmuş məqsədlərə uyğun istifadə olunmasına nəzarət edir;

4.22-1.12. bu Nizamnamə ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətləri çərçivəsində Agentli-yin adından əməliyyatlar aparır, müqavilələr bağlayır və onların yerinə yetirilməsini təmin edir;

4.22-1.13. Agentliyin fəaliyyət istiqamət-ləri ilə bağlı məşvərətçi komitələr və işçi qruplar yaradır;

4.22-1.14. Agentliyin fəaliyyət istiqamət-ləri üzrə dövlət sirrinin və məxfilik rejiminin, habelə qanunla qorunan digər məlumatların mühafizəsi üçün zəruri tədbirlər görür;

4.22-1.15. Agentlikdə kargüzərlik və arxiv işinin aparılmasını təmin edir;

4.22-1.16. Agentlikdə müraciətlərə baxıl-manı və vətəndaşların qəbulunu təmin edir.

4.22-2. İdarə Heyətinin üzvləri:

4.22-2.1. İdarə Heyətinin səlahiyyətlə-rinə aid məsələlərin həllində iştirak edirlər;

4.22-2.2. İdarə Heyətinin iclasının gün-dəliyi ilə və baxılması nəzərdə tutulmuş ma-teriallarla əvvəlcədən tanış olurlar;

4.22-2.3. İdarə Heyətinin qəbul ediləcək qərarlarına dair fikir bildirirlər;

4.22-2.4. İdarə Heyətinin səlahiyyətlə-rinə aid məsələlərə onun iclaslarında baxmaq barədə təkliflər verirlər;

4.22-2.5. İdarə Heyətinin qərarları ilə, ic-las protokolları ilə və digər sənədlərlə tanış olurlar.”;

8.2.4.15. 4.23-cü bənddə “İcraçı direktor və onun müavini” sözləri “İdarə Heyətinin üzvləri” sözləri ilə əvəz edilsin;

8.2.5. 5.1-ci bənddə “100 000 (yüz min)” sözləri “134 945 (yüz otuz dörd min doqquz yüz qırx beş)” sözləri ilə əvəz edilsin.

9 “Əsir və itkin düşmüş, girov götürül-müş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissi-yasının yeni tərkibinin təsdiq edilməsi barə-də” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 15 noyabr tarixli 519 nömrəli Sərəncamının Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 11, maddə 942 (Cild I) birinci hissəsində ikinci halda “sədr” sözü “üzvü” sözü ilə əvəz edilsin.

10 “Azərbaycan Respublikasının Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığı üzrə Dövlət Komissi-yasının yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 1 iyun tarixli 834 nömrəli Sərəncamının (Azərbay-can Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 6, maddə 493 (Cild I); 2024, № 6 (I kitab), maddə 654) 1-ci hissəsinin “Azərby-can Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşki-latlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin Müşə-hidə Şurasının sədri” abzası ləğv edilsin.

11 “Narkomanlığa və Narkotik Vasitələ-rin Qanunsuz Dövriyyəsinə qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının yeni tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Res-publikası Prezidentinin 2009-cu il 6 avqust tarixli 429 nömrəli Sərəncamının (Azərby-can Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 8, maddə 637 (Cild I) 1-ci hissəsində dördüncü halda “sədr” sözü “üzvü” sözü ilə əvəz edilsin.

12 “Azərbaycan Respublikasının Qey-ri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin Müşahidə Şurasının üzvlərinin təyin edilməsi və “Azərbaycan Respubli-kasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının üzv-lərinin təyin edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 aprel tarixli 1983 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 28 aprel tarixli 2609 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respubli-kasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 4, maddə 378 (Cild I) 1-ci hissəsi ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 25 dekabr 2025-ci il

“Dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 293-VIIQ nömrəli Qanununun tətbiqi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusi-yasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, “Dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqın-da” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 293-VIIQ nömrəli Qanu-nunun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1 Müəyyən edilsin ki:

1.1. “Dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 3-cü maddəsinin 3.3-cü, 3.4-cü bəndlərində və 4-cü maddə-sində hər iki halda nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti hə-yata keçirir;

1.2. həmin Qanunun 3-cü maddəsinin 3.3-cü bəndində “orqan (qurum)” dedikdə Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agent-liyi qismində Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.3. həmin Qanunun 3-cü maddəsinin 3.4-cü bəndində “orqan (qurum)” dedikdə Dövlət Sosial Müdafiə Fondu qismində Azərby-can Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Mü-

dafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Sosial Müdafiə Fondu qismində Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tutulur;

1.4. həmin Qanunun 4-cü maddəsin-də birinci halda “orqan (qurum)” dedikdə Dövlət Sosial Müdafiə Fondu, Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat Agentliyi qismində Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əha-linin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Sosial Müdafiə Fondu qismində Naxçıvan Muxtar Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzərdə tut

Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 5-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 609 000,0 min manat, xərcləri 41 703 600,0 min manat (o cümlədən, mərkəzləşdirilmiş gəlirləri 37 850 192,0 min manat, yerli gəlirləri 758 808,0 min manat, mərkəzləşdi-rilmiş xərcləri 40 943 945,0 min manat, yerli xərcləri 759 655,0 min manat) məbləğində təsdiq edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsinin gəlirləri mədəxil mənbələri üzrə aşağıdakı məbləğlərdə nəzərdə tutulsun:

Sıra №-si	Gəlirlərin mənbələri	Məbləğ (manatla)
2.1.	Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	2 379 300 000,0
2.2.	Hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi	6 580 000 000,0
2.3.	Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi	47 000 000,0
2.4.	Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi	376 000 000,0
2.5.	Əlavə dəyər vergisi	9 216 300 000,0
2.5.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi	4 750 000 000,0
2.6.	Sadələşdirilmiş vergi	429 000 000,0
2.7.	Aksizlər	1 818 000 000,0
2.7.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə aksizlər	234 000 000,0
2.8.	Yol vergisi	394 400 000,0
2.8.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə idxal olunan yanacağa görə və xarici dövlətlərdə qeydiyyatda olan avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi	60 000 000,0
2.9.	Mədən vergisi	151 000 000,0
2.10.	Gömrük rüsumları	1 818 000 000,0
2.11.	Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənən məhsulların kontrakt (satış) qiyməti ilə (ixrac xərcləri çıxılmaqla) ölkədaxili topdansa-tış qiyməti arasındakı fərqdən yığımlar	111 000 000,0
2.12.	Səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər	600 000 000,0
2.13.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan) daxilolmalar (transferti-n yuxarı həddi)	12 835 000 000,0
2.14.	Dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar	40 000 000,0
2.15.	Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar	15 000 000,0
2.16.	Dövlət rüsumu	362 000 000,0
2.17.	Vergi orqanlarının xətti ilə toplanan sair daxilolmalar	75 000 000,0
2.18.	Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar	1 021 000 000,0
2.19.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondları üzrə daxilolmalar	67 343 700,0
2.20.	Sair daxilolmalar	273 656 300,0

Maddə 3. Müəyyən edilsin ki, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondları dövlət büdcəsinin aşağıdakı mədəxil mənbələri hesabına formalaşır:

Sıra №-si	Gəlirlərin mənbələri	Məbləğ (manatla)
3.1.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondu üzrə daxilolmalar	250 000 000,0
3.1.1.	yol vergisi	239 400 000,0
3.1.2.	müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq göstərdiyi ödənişli xidmətlərdən əldə etdiyi gəlirlər, ianələr, qrantlar və qanunla qadağan edilməyən digər mənbələr	10 000 000,0
3.1.3.	iriqabarıtlı və ya ağırçəkili nəqliyyat vasitələrinin icazə verilən qəbarit, çəki və yüklə birlikdə oxla düşən kütlə parametrlərinə dair tələblərin pozulmasına görə təbiiq edilmiş inzibati cərimələr	600 000,0
3.2.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondu üzrə daxilolmalar	155 000 000,0
3.2.1.	yol vergisi	155 000 000,0

Maddə 4. Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənən məhsulların ixracı zamanı məhsulların kontrakt (satış) qiyməti ilə (ixrac-la bağlı xərclər çıxılmaqla) ölkədaxili topdansa-tış qiyməti arasındakı fərqdən (SVOP əmə-liyyatları istisna olmaqla) dövlət büdcəsinə 30 faiz həcmində yığım tutulur və bu yığımlar vergi ödəyicisinin vergilər, faizlər, maliyyə sanksiyaları və inzibati cərimələr üzrə digər borclarının ödənilməsinə aid edilmir.

Maddə 5. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş gəlirləri aşağıdakı mənbələr hesabına formalaşdırılır:

5.1. bu Qanunun 9-cu maddəsi ilə 2026-cı il üçün hər bir şəhər və rayon üzrə müəyyən edilmiş gəlirlərin müvafiq şəhər və rayonların yerli xərclərindən artıq olan hissəsi (müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondlarına aid edildənlərdən başqaq);

5.2. gömrük rüsumları, Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi və aksiz, dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar, səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər, müvafiq icra ha-kimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan) daxilolmalar, sair daxilolmalar, dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən maliyyələşdirilən büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondlarının digər gəlirləri.

Maddə 6. Bu Qanunun 9-cu maddəsi ilə 2026-cı il üçün hər bir şəhər və rayon üzrə müəyyən edilmiş gəlirlərin müvafiq şəhər və rayonların yerli xərclərindən artıq olmayan hissəsi onların yerli gəlirlərinin formalaşdırılmasına yönəldilir.

Maddə 7. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsinin xərcləri funksional təsnifatın bölmə və köməkçi bölmə səviyyəsində aşağıdakı məqsədlərə yönəldilir:

Sıra №-si	Xərclərin istiqamətləri	Məbləğ (manatla)
7.1.	Ümumi dövlət xidmətləri	5 517 989 377,0
7.1.1.	qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyəti	2 035 861 954,0
7.1.2.	beynəlxalq münasibətlər	522 500 000,0
7.1.3.	xarici yardımlar	19 000 000,0
7.1.4.	elm	229 498 838,0
7.1.5.	seçki və statistika tədbirləri	32 850 585,0
7.1.6.	büdcələrarası transfertlər	220 678 000,0
7.1.6.1.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya (transferti-n yuxarı həddi)	211 628 000,0
7.1.6.2.	yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən dotasiya	7 500 000,0
7.1.6.3.	yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən subvensiya	1 550 000,0
7.1.7.	dövlət borcu	2 457 600 000,0
7.2.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik	8 717 581 860,0
7.2.1.	müdafiə qüvvələri	2 990 735 789,0
7.2.2.	milli təhlükəsizlik	520 623 148,0
7.2.3.	sərhəd xidməti	541 633 496,0
7.2.4.	müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsində təbiiqi tədqiqatlar	5 091 411,0
7.2.5.	müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsinə aid edilən digər fəaliyyətlər	4 659 498 016,0
7.2.5.1.	xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər	4 500 000 000,0
7.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq	3 336 289 717,0
7.3.1.	məhkəmə hakimiyyəti	153 877 512,0
7.3.2.	hüquq mühafizə	2 436 794 517,0
7.3.3.	prokurorluq	127 601 560,0
7.3.4.	məhkəmə qərarlarının icrası	10 000 000,0
7.3.5.	hüquqi yardım	9 082 128,0
7.3.6.	məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq sahələrinə aid edilən digər fəaliyyətlər	598 934 000,0
7.4.	Təhsil	5 016 397 622,0
7.4.1.	məktəbəqədər təhsil	468 191 803,0
7.4.2.	ümumi təhsil	2 414 834 982,0
7.4.3.	peşə təhsili	105 465 624,0
7.4.4.	orta ixtisas təhsili	94 202 070,0
7.4.5.	ali təhsil	212 479 231,0
7.4.6.	əlavə təhsil	20 278 935,0
7.4.7.	təhsil sahəsində təbiiqi tədqiqatlar	7 883 524,0
7.4.8.	təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	1 693 061 453,0
7.5.	Səhiyyə	2 024 314 550,0
7.5.1.	poliklinikalar və ambulatoriyalar	20 277 489,0
7.5.2.	xəstəxanalar	219 727 828,0
7.5.3.	diagnostika, profilaktika və qan xidməti ilə bağlı fəaliyyət	2 953 649,0
7.5.4.	səhiyyə sahəsində təbiiqi tədqiqatlar	5 119 969,0
7.5.5.	səhiyyə sahəsində proqramlar və digər xidmətlər	1 776 235 615,0
7.5.5.1.	icbari tibbi sığorta fonduna ayrılan vəsait	900 000 000,0
7.6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	4 872 958 194,0
7.6.1.	sosial müdafiə	532 547 770,0
7.6.2.	sosial təminat	60 386 156,0

Sıra №-si	Xərclərin istiqamətləri	Məbləğ (manatla)
7.6.3.	sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə digər müəssisə və tədbirlər	4 280 024 268,0
7.6.3.1.	dövlət sosial müdafiə fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait	1 700 000 000,0
7.7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət	632 144 031,0
7.7.1.	mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	240 745 620,0
7.7.2.	televiziya, radio və nəşriyyat	78 721 874,0
7.7.3.	bədən tərbiyəsi və gənclər siyasəti	50 078 999,0
7.7.4.	yaradıcı ittifaq, cəmiyyət və dini tədbirlər	22 848 131,0
7.7.5.	mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti sahəsinə aid olan digər müəssisə və tədbirlər	239 750 307,0
7.8.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	334 479 395,0
7.8.1.	mənzil təsərrüfatı	67 315 127,0
7.8.2.	kommunal təsərrüfatı	140 288 504,0
7.8.3.	su təsərrüfatı	15 579 600,0
7.8.4.	mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	111 296 164,0
7.9.	Kənd təsərrüfatı	1 226 493 766,0
7.9.1.	kənd təsərrüfatı tədbirləri	553 522 428,0
7.9.2.	baytarlıq	44 905 487,0
7.9.3.	meliorasiya	489 998 537,0
7.9.4.	balıqçılıq və balıq ovu	4 760 514,0
7.9.5.	kənd təsərrüfatı üzrə digər müəssisə və tədbirlər	133 306 800,0
7.10.	Ətraf mühitin mühafizəsi	415 783 826,0
7.10.1.	ətraf mühitin və təbiətin mühafizəsi	785 420,0
7.10.2.	bioloji zənginliyin qorunması	10 500 907,0
7.10.3.	torpaq və yerquruluşu	15 100 000,0
7.10.4.	hidrometeorologiya tədbirləri	11 687 955,0
7.10.5.	məşə təsərrüfatı	21 220 450,0
7.10.6.	ərazilərin təmizlənməsi, çirkab suların yığılması və təmizlənməsi	285 715 458,0
7.10.7.	ətraf mühitin mühafizəsi sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	70 773 636,0
7.11.	İqtisadi fəaliyyət	7 856 634 765,0
7.11.1.	nəqliyyat və rabitə	286 895 181,0
7.11.2.	iqtisadi və kommersiya fəaliyyəti	51 591 548,0
7.11.3.	tikinti və şəhərsalma	6 202 488 300,0
7.11.3.1.	dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	2 700 000 000,0
7.11.3.2.	işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası	3 500 000 000,0
7.11.4.	geodeziya və faydalı qazıntılar	4 495 132,0
7.11.5.	yanacaq və enerji kompleksi	373 800,0
7.11.6.	iqtisadi fəaliyyətlə bağlı digər xidmətlər	1 310 790 804,0
7.12.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xərclər	1 752 532 897,0
7.12.1.	ehtiyat fondları	410 000 000,0
7.12.1.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu	300 000 000,0
7.12.1.2.	Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondu	110 000 000,0
7.12.2.	məqsədli büdcə fondları	472 343 700,0
7.12.2.1.	müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondları	472 343 700,0
7.12.3.	valyuta konvertasiyası	4 000 000,0
7.12.4.	əsas bölmələrə aid edilməyən tədbirlər üzrə digər fəaliyyət	866 189 197,0
7.12.4.1.	dövlət ehtiyatlarının yaradılması	35 000 000,0
7.12.4.2.	fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı xərclər	20 000 000,0
7.12.4.3.	sosial-iqtisadi və digər tədbirlər üzrə xərclər	811 189 197,0

Maddə 8. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsinin xərcləri funksional təsnifata uyğun olaraq bölmə, köməkçi bölmə, paraqraf və iqtisadi təsnifata uyğun olaraq bölmə, köməkçi bölmə, paraqraf, maddə və yarımmaddə səviyyəsində bu Qanunun əlavəsində verilmiş məbləğlərdə təsdiq edilsin.

Maddə 9. Azərbaycan Respublikasının şəhər və rayonları üzrə gəlirlər 16 910 000 000,0 manat, o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondlarına aid olan məbləğ 334 400 000,0 manat, yerli xərclər 759 655 000,0 manat, gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsinin aşağı həddi 15 816 792 000,0 manat, yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi 847 000,0 manat məbləğində təsdiq edilsin.

(manatla)						
Sıra №-si	Şəhər və rayonların adı	Gəlirlər		Yerli xərclər	Gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsinin aşağı həddi	Yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləş-dirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi
		o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondlarına aid olan məbləğ				
	Şəhərlər					
1.	Bakı	15 376 500 000	334 400 000	351 174 000	14 690 926 000	0
2.	Gəncə	113 564 000	0	34 031 000	79 533 000	0
3.	Lənkəran	41 856 000	0	8 931 000	32 925 000	0
4.	Mingəçevir	37 977 000	0	15 962 000	22 015 000	0
5.	Naftalan	10 305 000	0	3 072 000	7 233 000	0
6.	Sumqayıt	243 552 000	0	29 725 000	213 827 000	0
7.	Şəki	38 958 000	0	7 629 000	31 329 000	0
8.	Şirvan	35 273 000	0	5 167 000	30 106 000	0
9.	Yevlax	27 687 000	0	6 817 000	20 870 000	0
10.	Xankəndi	3 000 000	0	0	3 000 000	0
	Rayonlar					
11.	Abşeron	116 504 000	0	10 221 000	106 283 000	0
12.	Ağcabədi	26 256 000	0	6 209 000	20 047 000	0
13.	Ağdam	15 838 000	0	6 817 000	9 021 000	0
14.	Ağdaş	14 599 000	0	6 137 000	8 462 000	0
15.	Ağdərə	1 000 000	0	0	1 000 000	0
16.	Ağstafa	13 053 000	0	5 102 000	7 951 000	0
17.	Ağsu	18 595 000	0	4 823 000	13 772 000	0
18.	Astara	17 366 000	0	4 464 000	12 902 000	0
19.	Balakən	9 845 000	0	4 636 000	5 209 000	0
20.	Beyləqan	19 385 000	0	4 895 000	14 490 000	0
21.	Bərdə	23 986 000	0	6 545 000	17 441 000	0
22.	Biləsuvar	18 087 000	0	4 619 000	13 468 000	0
23.	Cəbrayıl	3 313 000	0	3 126 000	187 000	0
24.	Cəlilabad	16 693 000	0	6 302 000	10 391 000	0
25.	Daşkəsən	7 768 000	0	3 921 000	3 847 000	0
26.	Füzuli	16 650 000	0	6 658 000	9 992 000	0
27.	Gədəbəy	11 337 000	0	6 727 000	4 610 000	0
28.	Goranboy	14 005 000	0	6 876 000	7 129 000	0
29.	Göyçay	22 622 000	0	5 287 000	17 335 000	0
30.	Göygöl	22 176 000	0	6 419 000	15 757 000	0
31.	Hacıqabul	10 838 000	0	4 671 000	6 167 000	0
32.	Xaçmaz	45 412 000	0	7 734 000	37 678 000	0

(ardı 6-cı səhifədə)

Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

(əvvəli 5-ci sahifədə)

(manatla)

Sıra №-si	Şəhər və rayonların adı	Gəlirlər		Yerli xərclər	Gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsinin aşağı həddi	Yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi
		cəmi	o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondlarına aid olan məbləğ			
33.	Xızı	6 085 000	0	2 724 000	3 361 000	0
34.	Xocalı	2 505 000	0	1 982 000	523 000	0
35.	Xocavənd	1 370 000	0	2 217 000	0	847 000
36.	İmişli	44 888 000	0	5 554 000	39 334 000	0
37.	İsmayilli	17 444 000	0	6 433 000	11 011 000	0
38.	Kəlbəcər	4 857 000	0	4 682 000	175 000	0
39.	Kürdəmir	20 016 000	0	4 810 000	15 206 000	0
40.	Qax	6 895 000	0	5 151 000	1 744 000	0
41.	Qazax	23 816 000	0	5 258 000	18 558 000	0
42.	Qəbələ	31 917 000	0	7 088 000	24 829 000	0
43.	Qobustan	6 716 000	0	4 410 000	2 306 000	0
44.	Quba	40 434 000	0	7 138 000	33 296 000	0
45.	Qubadlı	7 632 000	0	3 661 000	3 971 000	0
46.	Qusar	20 185 000	0	5 641 000	14 544 000	0
47.	Laçın	8 063 000	0	5 500 000	2 563 000	0
48.	Lerik	6 372 000	0	5 124 000	1 248 000	0
49.	Masallı	19 192 000	0	7 151 000	12 041 000	0
50.	Neftçala	12 392 000	0	4 123 000	8 269 000	0
51.	Oğuz	4 768 000	0	3 690 000	1 078 000	0
52.	Saatlı	16 101 000	0	5 538 000	10 563 000	0
53.	Sabirabad	18 033 000	0	5 793 000	12 240 000	0
54.	Salyan	18 624 000	0	4 902 000	13 722 000	0
55.	Samux	9 980 000	0	5 071 000	4 909 000	0
56.	Siyəzən	8 964 000	0	3 573 000	5 391 000	0
57.	Şabran	12 173 000	0	4 108 000	8 065 000	0
58.	Şamaxı	19 493 000	0	7 513 000	11 980 000	0
59.	Şəmkir	32 555 000	0	9 580 000	22 975 000	0
60.	Şuşa	5 054 000	0	1 685 000	3 369 000	0
61.	Tartər	12 792 000	0	5 534 000	7 258 000	0
62.	Tovuz	32 575 000	0	7 221 000	25 354 000	0
63.	Ucar	10 339 000	0	3 733 000	6 606 000	0
64.	Yardımlı	4 857 000	0	4 857 000	0	0
65.	Zaqatala	18 197 000	0	5 893 000	12 304 000	0
66.	Zəngilan	3 549 000	0	2 614 000	935 000	0
67.	Zərdab	7 167 000	0	5 006 000	2 161 000	0
	Cəmi	400 000 000	30	759 655 000	15 816 792 000	847 000

Maddə 10. Bu Qanunun 9-cu maddəsi ilə müəyyən edilmiş yerli xərclərin maliyyələşdirilməsi məqsədilə şəhər və rayonların gəlirləri, həmçinin yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün ayrılan vəsaitin yuxarı həddi yerli xərcləri təmin etmədikdə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) həmin şəhər və rayonlara onların xərclərinin 10 faizindən çox olmayan hissəsi qədər dövlət büdcəsindən vəsait ayırır.

Maddə 11. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il üzrə daxili və xarici dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərin yuxarı hədləri aşağıdakı kimi təsdiq edilsin:

Sıra №-si	Xərclərin istiqamətləri	Məbləğ (manatla)
11.1.	Daxili dövlət borcu üzrə cəmi, o cümlədən:	1 057 600 000,0
	faiz xərcləri	920 600 000,0
11.2.	Xarici dövlət borcu üzrə cəmi, o cümlədən:	1 400 000 000,0
	faiz xərcləri	460 000 000,0

Maddə 12. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il üzrə daxili dövlət borclarınamasının yuxarı həddi (limiti) 2 000 000,0 min manat, xarici dövlət borclarınamasının yuxarı həddi (limiti) 6 000 000,0 min manat təsdiq edilsin. İl ərzində veriləcək dövlət zəmanətlərinin məbləğinin yuxarı həddi (limiti) 3 000 000,0 min manat məbləğində təsdiq edilsin.

Maddə 13. Dövlət büdcəsinin icrası prosesində “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 7-ci maddəsinə əsasən müdafiə olunan xərc maddələri ilk növbədə, digər xərc maddələri isə dövlət büdcəsinin gəlirləri və kəsirinin maliyyələşdirilməsi mənbələri üzrə daxilolmaların vəziyyətindən asılı olaraq maliyyələşdirilir.

Maddə 14. Dövlət büdcəsi kəsirinin yuxarı həddi 3 094 600,0 min manat məbləğində təsdiq edilsin. Onun maliyyələşdirilməsi özəlləşdirmədən, digər mənbələrdən daxilolmalar (daxili və xarici borclarınamə, 2026-cı il yanvarın 1-nə dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı) hesabına həyata keçirilsin.

Maddə 15. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il icmal büdcəsinin xərclərinin yuxarı həddinin məbləği 48 839 322,6 min manat müəyyən edilsin.

Maddə 16. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) gəlirləri nəzərə alınmadan, Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il icmal büdcəsi kəsirinin yuxarı həddinin məbləği 16 902 226,6 min manat məbləğində müəyyən edilsin.

Maddə 17. Bu Qanun 2026-cı il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 dekabr 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasında 2026-cı il üçün yaşayış minimumu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 16-cı bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Əhəlinin əsas sosial-demoqrafik qrupları üzrə yaşayış minimumunun məbləği

2026-cı il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə 300 manat, əmək qabiliyyətli əhəli üçün 317 manat, pensiyaçılar üçün 245 manat,

uşaqlar üçün 260 manat məbləğində müəyyən edilsin.

Maddə 2. Bu Qanun 2026-cı il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 dekabr 2025-ci il

Dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası-nın 95-ci maddəsinin I hissəsinin 5-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. **Büdcənin ümumi göstəriciləri**

1.1. Dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il üzrə xərcləri 8 483 070 000,0 manat məbləğində təsdiq edilir. Bu xərclərin maliyyələşmə mənbəyi aşağıdakılardır:

1.1.1. dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il büdcəsinin gəlirləri 8 323 100 000,0 manat;

1.1.2. dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il yanvarın 1-nə yaradılmış ehtiyatından 2026-cı ilin xərclərinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilən 159 970 000,0 manat.

Maddə 2. **Gəlirlər**

Müəyyən edilsin ki, 2026-cı ildə dövlət sosial müdafiə fondunun gəlirləri aşağıdakı daxilolmalar hesabına formalaşır:

Sıra №-si	Gəlirlərin mənbələri	Məbləğ (manatla)
2.1.	Məcburi dövlət sosial sığorta haqları, cəmi o cümlədən:	6 591 100 000,0
2.1.1.	büdcədən maliyyələşən təşkilatlar üzrə	1 856 029 000,0
2.1.2.	büdcədən maliyyələşən təşkilatlarda işləyənlər üzrə	253 095 000,0
2.1.3.	qeyri-büdcə sektoru üzrə, o cümlədən:	4 481 976 000,0
2.1.3.1.	sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər üzrə	103 500 000,0
2.2.	Sair daxilolma, o cümlədən:	32 000 000,0
2.2.1.	sanatoriya-kurort yollayışlarının qismən dəyəri üzrə daxilolmalar	2 810 000,0
2.3.	Dövlət sosial müdafiə fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait	1 700 000 000,0

Maddə 3. **Xərclər**

Müəyyən edilsin ki, dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il büdcəsinin xərcləri aşağıdakı istiqamətlərdə həyata keçirilir:

Sıra №-si	Xərclərin istiqamətləri	Məbləğ (manatla)
3.1.	Əhaliyə ödənişlər üzrə xərclər	8 196 450 000,0
3.1.1.	əmək pensiyalarının ödənilməsi xərcləri	7 992 880 000,0
3.1.2.	məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına müavinət xərcləri, o cümlədən:	203 570 000,0
3.1.2.1.	əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə	45 000 000,0
3.1.2.2.	hamiləliyə və doğuma görə	71 000 000,0
3.1.2.3.	uşağın anadan olmasına görə	39 970 000,0
3.1.2.4.	3 yaşına çatanadək uşaqlara qulluqla əlaqədar	10 000 000,0
3.1.2.5.	dəfn üçün	37 600 000,0
3.2.	Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası xətti ilə sığortalunanların və əmək pensiyaçılarının sanatoriya-kurort müalicəsi və sağlamlaşdırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi üzrə xərclər	25 000 000,0
3.3.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) əhaliyə sosial sahədə xidmətlərin təşkili üzrə fəaliyyətinin müştərək maliyyələşdirilməsi xərcləri, eləcə də pensiya və müavinətlər üzrə bank əməliyyatlarının aparılması və sair xidmət haqları xərcləri	90 980 000,0
3.4.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) aparatının və digər struktur bölmələrinin saxlanılması xərcləri	160 570 000,0
3.5.	Beynəlxalq təşkilatlara üzvlük haqlarının ödənilməsi xərcləri	70 000,0
3.5.1.	Beynəlxalq Sosial Təminat Assosiasiyasına üzvlük haqqının ödənilməsi xərcləri	40 000,0
3.5.2.	Pensiya və Sosial Fondların Beynəlxalq Assosiasiyasına üzvlük haqqının ödənilməsi xərcləri	30 000,0
3.6.	Sair xərclər	10 000 000,0

Maddə 4. **Qalıqlardan istifadə**

Dövlət sosial müdafiə fondunun (o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) aparatının və digər struktur bölmələrinin) hesablarında qalan sərbəst vəsait “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq növbəti ilin xərclərinin maliyyələşdirilməsinə və (və ya) müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən investisiyaya yönəldilir.

Maddə 5. **Büdcə təşkilatları üzrə sosial sığorta haqları üzrə daxilolmaların tənzimlənməsi**

Büdcə ili ərzində dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlara nəzərdə tutulmuş məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə vəsaitlər dövlət sosial müdafiə fonduna tam məbləğdə daxil olmadıqda, dövlət sosial müdafiə fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitin məbləği nəzərdə tutulmuş və faktiki hesablanmış məcburi dövlət sosial sığorta haqları arasındakı fərq qədər artırılır, artıq daxil olduqda isə nəzərdə tutulmuş və faktiki hesablanmış məcburi dövlət sosial sığorta haqları arasındakı fərq qədər azaldılır.

Maddə 6. Bu Qanun 2026-cı il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 dekabr 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 26 iyun tarixli 148 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Kiçik və orta biznes evlərində mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə göstərilən xidmətlərin siyahısı”nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası-nın 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında”, “Ətraf mühitin mühafizəsi haqqında”, “Dövlət rüsumu haqqında”, “Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında” və “Standartlaşdırma haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azər-baycan Respublikasının 2025-ci il 16 dekabr tarixli 313-VIIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 26 iyun tarixli 148 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanun-vericilik Toplusu, 2018, № 6, maddə 1238 (Cild I); 2024, № 3, maddə 262, № 5 (I

kitab), maddə 515, № 7, maddə 809, № 8, maddələr 943, 948, № 11, maddə 1199, № 12 (II kitab), maddə 1364; 2025, № 3, maddə 224, № 4 (I kitab), maddə 330, № 5, maddə 459, № 6, maddə 541, № 8, maddə 771, № 11, maddələr 1018, 1025) ilə təsdiq edilmiş “Kiçik və orta biznes evlərində mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə göstərilən xidmətlərin siyahısı”nın 20-1-ci hissəsinin “Göstərdiyi xidmətlər” sütununun 1-ci bəndində “işçi heyətin” sözləri “fiziki şəxslərin” sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 dekabr 8 325-ci il

“Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanununun 7-ci maddəsi ilə funksional təsnifatın bölmə və köməkçi bölmələri səviyyəsində ayrılan vəsaitin məbləği inzibati təsnifata uyğun olaraq dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən, maliyyə yardımı alan təşkilatlar və tədbirlər üzrə aşağıdakı qaydada təsdiq edilsin:

Sıra №-si	Xərclərin istiqaməti	Xərclərin məbləği	o cümlədən:	
			Mərkəzləş-dirilmiş xərclər	Yerli xərclər
1	2	3	4	5
11	Ümumi dövlət xidmətləri	5,517,989,377.0	5,299,348,802.0	218,640,575.0
11	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyəti	2,035,861,954.0	1,817,221,379.0	218,640,575.0
1.1.1.1	Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi	52,074,310.0	52,074,310.0	
1.1.1.2	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Adminis-trasiyası	253,365,586.0	253,365,586.0	
1.1.1.3	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Protokol Xidməti	75,013,856.0	75,013,856.0	
1.1.1.4	Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti	33,857,208.0	33,857,208.0	
1.1.1.5	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	15,252,673.0	15,252,673.0	
1.1.1.6	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Tə-bii Sərvətlər Nazirliyi yanında Dövlət Ekoloji Təhlükəsizlik Xidməti	1,337,623.0	1,337,623.0	
1.1.1.7	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Meşələrin İnkişafı Xidməti	1,091,569.0	1,091,569.0	
1.1.1.8	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Milli Hidrometeo-rologiya Xidməti	1,232,331.0	1,232,331.0	
1.1.1.9	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidməti	1,165,341.0	1,165,341.0	
1.1.1.10	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	14,388,919.0	14,388,919.0	
1.1.1.11	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti	8,596,610.0	8,596,610.0	
1.1.1.12	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	14,980,802.0	14,980,802.0	
1.1.1.13	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	30,520,737.0	30,520,737.0	
1.1.1.14	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	41,660,714.0	41,660,714.0	
1.1.1.15	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti	130,869,301.0	130,869,301.0	
1.1.1.16	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti	17,622,085.0	17,622,085.0	
1.1.1.17	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	31,426,257.0	31,426,257.0	
1.1.1.18	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Na-zirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	1,921,631.0	1,921,631.0	
1.1.1.19	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi	2,936,405.0	2,936,405.0	
1.1.1.20	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	28,973,550.0	28,973,550.0	
1.1.1.21	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyi	13,784,194.0	13,784,194.0	
1.1.1.22	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Borcunun və Maliyyə Öhdəlikləri-nin İdarə Edilməsi Agentliyi	1,132,273.0	1,132,273.0	
1.1.1.23	Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Maliyyə Nəzarəti Xidməti	3,221,167.0	3,221,167.0	
1.1.1.24	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirli-yi	11,125,472.0	11,125,472.0	
1.1.1.25	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirli-yi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpa-sı üzrə Dövlət Xidməti	4,877,166.0	4,877,166.0	
1.1.1.26	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi	7,963,187.0	7,963,187.0	
1.1.1.27	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsiz-lik Xidməti	754,204.0	754,204.0	
1.1.1.28	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	4,659,654.0	4,659,654.0	
1.1.1.29	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi	7,065,192.0	7,065,192.0	
1.1.1.30	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi yanında Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Dövlət Agentliyi	1,799,653.0	1,799,653.0	
1.1.1.31	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	8,680,344.0	8,680,344.0	
1.1.1.32	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Na-zirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi	1,333,282.0	1,333,282.0	
1.1.1.33	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Na-zirliyi yanında Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi	1,673,769.0	1,673,769.0	
1.1.1.34	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Na-zirliyi yanında Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi	14,286,693.0	14,286,693.0	
1.1.1.35	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	3,922,830.0	3,922,830.0	
1.1.1.36	Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi	4,873,826.0	4,873,826.0	
1.1.1.37	Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi	6,577,312.0	6,577,312.0	
1.1.1.38	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	7,411,031.0	7,411,031.0	
1.1.1.39	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi yanında Bakı Şəhər Mə-marlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsi	1,506,581.0	1,506,581.0	
1.1.1.40	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi yanında Qarabağ Region-al Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsi	1,459,548.0	1,459,548.0	
1.1.1.41	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi	36,134,405.0	36,134,405.0	
1.1.1.42	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məc-buri Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	7,691,877.0	7,691,877.0	
1.1.1.43	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası	3,203,778.0	3,203,778.0	
1.1.1.44	Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi	1,910,727.0	1,910,727.0	
1.1.1.45	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidməti	12,480,990.0	12,480,990.0	
1.1.1.46	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi	60,509,951.0	60,509,951.0	

1.1.1.47	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyi	12,455,961.0	12,455,961.0	
1.1.1.48	Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi	22,039,552.0	22,039,552.0	
1.1.1.49	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	4,744,095.0	4,744,095.0	
1.1.1.50	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi	5,439,717.0	5,439,717.0	
1.1.1.51	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi yanın-da Suların İstifadəsinə və Mühafizəsinə Dövlət Nəzarəti Xidməti	4,855,408.0	4,855,408.0	
1.1.1.52	Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyi	338,723.0	338,723.0	
1.1.1.53	Şəhər və rayon icra hakimiyyəti orqanlarının saxlanması	218,640,575.0		218,640,575.0
1.1.1.54	Azərbaycan Respublikasının digər mərkəzi təşkilatlarının saxlanması	35,623,509.0	35,623,509.0	
1.1.1.54.1	Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman)	6,140,061.0	6,140,061.0	
1.1.1.54.2	Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası	11,570,462.0	11,570,462.0	
1.1.1.54.3	Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası	6,259,881.0	6,259,881.0	
1.1.1.54.4	Məhkəmə-Hüquq Şurası	9,136,647.0	9,136,647.0	
1.1.1.54.5	Azərbaycan Respublikasının Audiovizual Şurası	2,516,458.0	2,516,458.0	
1.1.1.55	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanları üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	261,840,000.0	261,840,000.0	
1.1.1.56	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	28,648,700.0	28,648,700.0	
1.1.1.57	Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanları üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənkonər xərcləri	452,909,100.0	452,909,100.0	
1.1.2	Beynəlxalq münasibətlər	522,500,000.0	522,500,000.0	
1.1.2.1	Beynəlxalq və regional təşkilatlara üzvlük haqqı	23,500,000.0	23,500,000.0	
1.1.2.2	Beynəlxalq və regional maliyyə institutlarının (maliyyə-kredit təşkilatlarının) səhm kapitalında iştirak	38,000,000.0	38,000,000.0	
1.1.2.3	Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları	215,000,000.0	215,000,000.0	
1.1.2.4	Beynəlxalq fəaliyyət və bu qəbildən olan digər tədbirlər	7,000,000.0	7,000,000.0	
1.1.2.5	Beynəlxalq səviyyəli tədbirlərin keçirilməsi ilə bağlı xərclər	239,000,000.0	239,000,000.0	
1.1.2.5.1	Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının fəaliyyəti ilə bağlı digər xərclər	10,000,000.0	10,000,000.0	
1.1.2.5.2	Beynəlxalq, ölkə səviyyəli və bu qəbildən olan digər tədbirlər	229,000,000.0	229,000,000.0	
1.1.2.5.2	Xarici yardımlar	19,000,000.0	19,000,000.0	
1.1.3.1	Xarici ölkələrə və beynəlxalq təşkilatlara yardımlar	9,000,000.0	9,000,000.0	
1.1.3.2	Xarici yardımlar və bununla bağlı digər tədbirlər	10,000,000.0	10,000,000.0	
1.1.3.2	Elm	229,498,838.0	229,498,838.0	
1.1.4.1	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanması	52,277,514.0	52,277,514.0	
1.1.4.2	“Azərbaycan Milli Ensiklopediyası” Elmi Mərkəzi	2,885,225.0	2,885,225.0	
1.1.4.3	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	9,133,972.0	9,133,972.0	
1.1.4.4	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	280,896.0	280,896.0	
1.1.4.5	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Na-zirliyi	87,890,513.0	87,890,513.0	
1.1.4.6	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	7,113,332.0	7,113,332.0	
1.1.4.7	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	18,912,357.0	18,912,357.0	
1.1.4.8	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	6,478,850.0	6,478,850.0	
1.1.4.9	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	250,800.0	250,800.0	
1.1.4.10	Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsi	7,842,311.0	7,842,311.0	
1.1.4.11	“Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi” publik hüquqi şəxs (ixtiraların və faydalı modellərin hüquq sahiblərinin ödədikləri xərclərin 50 faizinin maliyyələşdirilməsi)	200,640.0	200,640.0	
1.1.4.12	“Azərbaycan Elm Fondu” publik hüquqi şəxs	2,713,251.0	2,713,251.0	
1.1.4.13	“Hüquqi Ekspertiza və Qanunvericilik Təşəb-büsləri Mərkəzi” publik hüquqi şəxs	3,867,476.0	3,867,476.0	
1.1.4.14	“Sosial Tədqiqatlar Mərkəzi” publik hüquqi şəxs	1,848,029.0	1,848,029.0	
1.1.4.15	“Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzi” publik hüquqi şəxs	1,285,394.0	1,285,394.0	
1.1.4.16	Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Na-zirliyinin tabeliyində “Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi” publik hüquqi şəxs	474,476.0	474,476.0	
1.1.4.17	Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Na-zirliyinin tabeliyində “Tərəvəzçilik Elmi Tədqiqat İnstitutu” publik hüquqi şəxs	778,802.0	778,802.0	
1.1.4.18	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyində “Su və Meliorasiya Elmi Tədqiqat İnstitutu” publik hüquqi şəxs	3,000,000.0	3,000,000.0	
1.1.4.19	Dövlət mükafatlarının və təltiflərinin maliyyə təminatı	100,000.0	100,000.0	
1.1.4.20	Elm sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tən-zimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial təd-birlər	13,427,000.0	13,427,000.0	
1.1.4.20.1	Əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və sosial ödənişlər	8,777,000.0	8,777,000.0	
1.1.4.20.2	Digər tədbirlər	4,650,000.0	4,650,000.0	
1.1.4.21	Elm sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəm-ləndirilməsi və əsaslı təmir	3,883,000.0	3,883,000.0	
1.1.4.22	Elm sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdi-rilən təşkilatların büdcədənkonər xərcləri	4,855,000.0	4,855,000.0	
1.1.5	Seçki və statistika tədbirləri	32,850,585.0	32,850,585.0	
1.1.5.1	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi	1,693,702.0	1,693,702.0	
1.1.5.2	Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası	31,156,883.0	31,156,883.0	
1.1.5.2.1	Dairə seçki komissiyalarının saxlanması	22,433,140.0	22,433,140.0	
1.1.5.2.2	Seçici siyahılarının dəqiqləşdirilməsi	8,723,743.0	8,723,743.0	
1.1.6	Büdcəlarası transfertlər	220,678,000.0	220,678,000.0	
1.1.6.1	Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə ver-ilən dotasiya (transfərtin yuxarı həddi)	211,628,000.0	211,628,000.0	
1.1.6.2	Yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən dotasiya	7,500,000.0	7,500,000.0	

“Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında”

Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ

nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(əvvəli 7-ci səhifədə)

Sıra №-si	Xərclərin istiqaməti	Xərclərin məbləği	manatla	
			o cümlədən:	Yerli xərclər
			Mərkəzləş-dirilmiş xərclər	
1	2	3	4	5
II.3	Yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən subvensiya	550000.0	550000.0	
I	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (dövlət borcu)	2,457,600,000.0	2,457,600,000.0	
1.2	Müdafiə və milli təhlükəsizlik	8,717,581,860.0	8,717,581,860.0	
1.2.1	Müdafiə qüvvələri	2,990,735,789.0	2,990,735,789.0	
1.2.11	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi	2320575795.0	2320575795.0	
1.2.12	Azərbaycan Respublikasının Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti	67985994.0	67985994.0	
1.2.3	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	555000000.0	555000000.0	
1.2.14	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	4774000.0	4774000.0	
1.2.2	Milli təhlükəsizlik	520,623,148.0	520,623,148.0	
1.2.2.1	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti	395542885.0	395542885.0	
1.2.2.2	Azərbaycan Respublikasının Xarici Kəşfiyyat Xidməti	25080263.0	25080263.0	
1.2.3	Sərhəd xidməti	541,633,496.0	541,633,496.0	
1.2.3.1	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti	54633496.0	54633496.0	
1.2.4	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	5,091,411.0	5,091,411.0	
1.2.4.1	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	50941.0	50941.0	
1.2.5	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsinə aid edilən digər fəaliyyətlər	4,659,498,016.0	4,659,498,016.0	
1.2.5.1	Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi	795539.0	795539.0	
1.2.5.2	Xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər	4500000000.0	4500000000.0	
1.2.5.3	Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknar xərcləri	535000.0	535000.0	
1.2.5.4	“Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi” publik hüquqi şəxs	00267477.0	00267477.0	
II	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq	3,336,289,717.0	3,336,247,589.0	42,128.0
II	Məhkəmə hakimiyyəti	153,877,512.0	153,877,512.0	
II.11	Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyə Məhkəməsi	9786524.0	9786524.0	
II.12	Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi	22265740.0	22265740.0	
II.13	Bakı Apellyasiya Məhkəməsi	3009892.0	3009892.0	
II.14	Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi	464560.0	464560.0	
II.15	Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi	42290.0	42290.0	
II.16	Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi	403095.0	403095.0	
II.17	Şəki Apellyasiya Məhkəməsi	3255535.0	3255535.0	
II.18	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi (maliyyə təminatı Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən məhkəmələr)	92590374.0	92590374.0	
1.3.2	Hüquq mühafizə	2,436,794,517.0	2,436,794,517.0	
1.3.2.1	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	962931.0	962931.0	
1.3.2.2	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	3854947.0	3854947.0	
1.3.2.3	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	7237430.0	7237430.0	
1.3.2.4	Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar xidməti	207289042.0	207289042.0	
1.3.2.4.1	Xidmətin və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanılması	2582055.0	2582055.0	
1.3.2.4.2	Penitensiar fəaliyyət	8467987.0	8467987.0	
1.3.2.5	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	3840827.0	3840827.0	
1.3.2.6	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	78394783.0	78394783.0	
1.3.2.7	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Mühafizə Xidməti	2372265.0	2372265.0	
1.3.2.8	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti	53036733.0	53036733.0	
1.3.2.9	Azərbaycan Respublikasının Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyi	4308944.0	4308944.0	
1.3.2.0	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti	30799752.0	30799752.0	
1.3.2.0.1	Xidmətin və onun tabeliyində olan müəssisələrin saxlanılması	30595752.0	30595752.0	
1.3.2.0.2	Miqrasiya fəaliyyəti	204000.0	204000.0	
1.3.2.1	Dövlət Sırrının Mühafizəsi üzrə İdarələrarası Komissiyanın Katibliyi	233824.0	233824.0	
1.3.2.2	Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının işçi qrupu	04038.0	04038.0	
1.3.2.3	Azərbaycan Respublikasının Təhlükəsizlik Şurası katibinin xidməti	2494939.0	2494939.0	
II	Prokurorluq	127,601,560.0	127,601,560.0	
II.3.1	Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu	0346708.0	0346708.0	
II.3.2	Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğu	2439852.0	2439852.0	
II	Məhkəmə qərarlarının icrası	10,000,000.0	10,000,000.0	
II.4.1	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (Məhkəmə qərarlarının icrasının təmin edilməsi ilə bağlı)	0000000.0	0000000.0	
1.3.5	Hüquqi yardım	9,082,128.0	9,040,000.0	42,128.0
II.5.1	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	4228.0		4228.0
II.5.2	Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyası	9000000.0	9000000.0	
II.5.3	Mediasiya Şurası	40000.0	40000.0	
1.3.6	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq sahələrinə aid edilən digər fəaliyyətlər	598,934,000.0	598,934,000.0	
II.6.1	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi (Probasiya Xidməti üçün elektron nəzarət vasitələrinin alınması)	2350000.0	2350000.0	
II.6.2	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	95389000.0	95389000.0	
II.6.3	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	62325000.0	62325000.0	
II.6.4	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknar xərcləri	438870000.0	438870000.0	
II	Təhsil	5,016,397,622.0	5,016,397,622.0	
II	Məktəbəqədər təhsil	468,191,803.0	468,191,803.0	
II.11	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	45847603.0	45847603.0	
II.12	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	9774200.0	9774200.0	
1.4.2	Ümumi təhsil	2,414,834,982.0	2,414,834,982.0	
II.2.1	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	240658577.0	240658577.0	
II.2.2	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	4668500.0	4668500.0	
II.2.3	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	252030.0	252030.0	
II.2.4	Bakı Dövlət Universiteti	059735.0	059735.0	
II	Peşə təhsili	105,465,624.0	105,465,624.0	
II.3.1	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	800000.0	800000.0	

II.3.2	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	041.9456.0	041.9456.0	
II.3.3	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	54668.0	54668.0	
II	Orta ixtisas təhsili	94,202,070.0	94,202,070.0	
II.4.1	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	7960350.0	7960350.0	
II.4.2	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	831.5659.0	831.5659.0	
II.4.3	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	809533.0	809533.0	
II.4.4	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	695860.0	695860.0	
II.4.5	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	725926.0	725926.0	
II.4.6	Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində “Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu” publik hüquqi şəxs	894740.0	894740.0	
1.4.5	Ali təhsil	212,479,231.0	212,479,231.0	
II.5.1	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	8277854.0	8277854.0	
II.5.2	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	2388727.0	2388727.0	
II.5.3	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	78489.0	78489.0	
II.5.4	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	244050.0	244050.0	
II.5.5	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	0983433.0	0983433.0	
II.5.6	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	2953672.0	2953672.0	
II.5.7	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	60646.0	60646.0	
II.5.8	“ADA” Universiteti	4452693.0	4452693.0	
II.5.9	M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filiali	4460850.0	4460850.0	
II.5.0	İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filiali	7753365.0	7753365.0	
II.5.1.1	Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində “Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu” publik hüquqi şəxs	2975460.0	2975460.0	
II.5.2	Milli Aviasiya Akademiyası	25000000.0	25000000.0	
1.4.6	Əlavə təhsil	20,278,935.0	20,278,935.0	
II.6.1	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	33764.0	33764.0	
II.6.2	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	764626.0	764626.0	
II.6.3	Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi	300000.0	300000.0	
II.6.4	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti	70573.0	70573.0	
II.6.5	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	3963804.0	3963804.0	
II.6.6	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi	400000.0	400000.0	
II.6.7	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	700000.0	700000.0	
II.6.8	Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu	2469528.0	2469528.0	
II.6.9	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası	25800.0	25800.0	
II	Təhsil sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	7,883,524.0	7,883,524.0	
II.7.1	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	5682679.0	5682679.0	
II.7.2	Bakı Dövlət Universiteti	92826.0	92826.0	
II.7.3	Azərbaycan Tibb Universiteti	27909.0	27909.0	
II	Təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	1,693,061,453.0	1,693,061,453.0	
II.8.1	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	77022608.0	77022608.0	
II.8.2	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	5283004.0	5283004.0	
II.8.3	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	3226780.0	3226780.0	
II.8.4	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	203837458.0	203837458.0	
II.8.5	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi	2239666.0	2239666.0	
II.8.6	“Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzi” publik hüquqi şəxs	2496400.0	2496400.0	
II.8.7	Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində “Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi” publik hüquqi şəxs	15978.0	15978.0	
II.8.8	Dövlət sifarişli ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil sahəsində digər tədbirlər	66000000.0	66000000.0	
II.8.9	Təhsil sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	46056000.0	46056000.0	
II.8.0	Təhsil sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	4907559.0	4907559.0	
II.8.1.1	Təhsil sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknar xərcləri	28677000.0	28677000.0	
1.5	Səhiyyə	2,024,314,550.0	2,024,314,550.0	
1.5.1	Poliklinikalar və ambulatoriyalar	20,277,489.0	20,277,489.0	
II.11	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	2254268.0	2254268.0	
II.12	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	9659488.0	9659488.0	
II.13	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	8363733.0	8363733.0	
1.5.2	Xəstəxanalar	219,727,828.0	219,727,828.0	
II.2.1	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	0898835.0	0898835.0	
II.2.2	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidməti	1434604.0	1434604.0	
II.2.3	Azərbaycan Tibb Universiteti	49539.0	49539.0	
II.2.4	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	7977267.0	7977267.0	
II.2.5	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi	62684955.0	62684955.0	
II.2.6	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi	8033935.0	8033935.0	
II.2.7	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	5649245.0	5649245.0	
II.2.8	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	8086865.0	8086865.0	
II.2.9	Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Daxili Qoşunların Baş İdarəsi	47303.0	47303.0	
II.2.0	Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin tabeliyində “Milli İdman Tibb və Reabilitasiya Elmi-Praktiki İnstitutu” publik hüquqi şəxs	650000.0	650000.0	
1.5.3	Diagnostika, profilaktika və qan xidməti ilə bağlı fəaliyyət	2,953,649.0	2,953,649.0	
II.3.1	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	2953649.0	2953649.0	
1.5.4	Səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	5,119,969.0	5,119,969.0	
II.4.1	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	2653500.0	2653500.0	
II.4.2	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi	02259.0	02259.0	
II.4.3	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Milli Onkologiya Mərkəzi	44430.0	44430.0	
1.5.5	Səhiyyə sahəsində proqramlar və digər xidmətlər	1,776,235,615.0	1,776,235,615.0	
II.5.1	Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi	8934.0	8934.0	
II.5.2	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	57676367.0	57676367.0	
II.5.3	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi	5739264.0	5739264.0	
II.5.4	Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Tibb Xidməti	740850.0	740850.0	
II.5.5	Səhiyyə sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	426890000.0	426890000.0	
II.5.5.1	Əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və sosial ödənişlər	269040000.0	269040000.0	
II.5.5.2	Digər tədbirlər	57850000.0	57850000.0	
II.5.6	İcbari tibbi sığorta fonduna ayrılan vəsait	900000000.0	900000000.0	
II.5.7	Səhiyyə sahəsi üzrə sosial-iqtisadi və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	20000000.0	20000000.0	
II.5.8	Səhiyyə sahəsinə aid olan digər tədbirlər	2200000.0	2200000.0	
II.5.9	Səhiyyə sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknar xərcləri	25500000.0	25500000.0	

(ardı 9-cu səhifədə)

“Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında”
Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ
nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(əvvəli 8-ci səhifədə)

manatla				
Sıra №-si	Xərclərin istiqaməti	Xərclərin məbləği	o cümlədən:	
			Mərkəzləş-dirilmiş xərclər	Yerli xərclər
1	2	3	4	5
1.6	Sosial müdafiə və sosial təminat	4,872,958,194.0	4,857,427,119.0	15,531,075.0
1.6.1	Sosial müdafiə	532,547,770.0	532,547,770.0	
1.6.1.1	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	530970002.0	530970002.0	
1.6.1.2	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	577768.0	577768.0	
1.6.2	Sosial təminat	60,386,156.0	60,386,156.0	
1.6.2.1	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	38656.0	38656.0	
1.6.2.2	Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində “Sosial Xidmətlər Agentliyi” publik hüquqi şəxs	60000000.0	60000000.0	
1.6.3	Sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə digər müəssisə və tədbirlər	4,280,024,268.0	4,264,493,193.0	15,531,075.0
1.6.3.1	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	22994586.0	22994586.0	
1.6.3.2	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	284996058.0	284996058.0	
1.6.3.3	Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	5805549.0	5805549.0	
1.6.3.4	Dövlət sosial müdafiə fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait	700000000.0	700000000.0	
1.6.3.5	Sosial təminat sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	50850000.0	50850000.0	
1.6.3.6	Paralimpiya, abilimpiya, deflimpiya və xüsusi olimpiya oyunlarının keçirilməsi, hazırlıq və digər təşkilati işlər	2900000.0	2900000.0	
1.6.3.6.1	Fiziki imkanları məhdud olan idmançılar üzrə	2400000.0	2400000.0	
1.6.3.6.2	Əqli imkanları məhdud olan idmançılar üzrə	500000.0	500000.0	
1.6.3.7	Ehtiyata və ya istefaya buraxılmış hərbiçilərə mənzil kirayəsi ilə bağlı xərclər	553075.0		553075.0
1.7	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət	632,144,031.0	626,400,921.0	5,743,110.0
1.7.1	Mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	240,745,620.0	238,338,285.0	2,407,335.0
1.7.1.1	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	27237804.0	27237804.0	
1.7.1.2	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	60292.0	60292.0	
1.7.1.3	Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi	944593.0	944593.0	
1.7.1.4	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	40949.0	40949.0	
1.7.1.5	Beynəlxalq Müğam Mərkəzi	2653003.0	2653003.0	
1.7.1.6	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	827635.0	827635.0	
1.7.1.7	Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin Mirzə Fətəli Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanası	663749.0	663749.0	
1.7.1.8	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	4044094.0	4044094.0	
1.7.1.9	“İçərişəhər” Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi” publik hüquqi şəxs	939020.0	939020.0	
1.7.1.10	“Dənizkənarı Bulvar İdarəsi” publik hüquqi şəxs	05804.0	05804.0	
1.7.1.11	1 “Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsi” publik hüquqi şəxs	960340.0	960340.0	
1.7.1.12	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	2407335.0		2407335.0
1.7.2	Televiziya, radio və nəşriyyat	78,721,874.0	78,689,638.0	32,236.0
1.7.2.1	“Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən maliyyə yardımı	42366255.0	42366255.0	
1.7.2.2	Azərbaycan Respublikası İctimai Televiziya və Radio Yayımaları Şirkətinə verilən maliyyə yardımı	2776383.0	2776383.0	
1.7.2.3	“Mir” Dövlətlərarası Teleradio Şirkətinin Azərbaycan Milli Nümayəndəliyinə verilən subsidiya	658899.0	658899.0	
1.7.2.4	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	256324.0	256324.0	
1.7.2.5	“Azərbaycan Respublikasının Mədianın İnkişafı Agentliyi” publik hüquqi şəxs	6475602.0	6475602.0	
1.7.2.6	“Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyi (AZƏRTAC)” publik hüquqi şəxs	75675.0	75675.0	
1.7.2.7	Radio və televiziya redaksiyalarının saxlanılması	32236.0		32236.0
1.7.3	Bədən tərbiyəsi və gənclər siyasəti	50,078,099.0	50,078,099.0	
1.7.3.1	Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi	48527600.0	48527600.0	
1.7.3.1.1	Bədən tərbiyəsi və idmanın təşkili	30254844.0	30254844.0	
1.7.3.1.2	Gənclər siyasəti	8272757.0	8272757.0	
1.7.3.2	Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi	550498.0	550498.0	
1.7.4	Yaradıcı ittifaq, cəmiyyət və dini tədbirlər	22,848,131.0	22,848,131.0	
1.7.4.1	Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi	00500.0	00500.0	
1.7.4.2	Qeyri-dövlət təşkilatlarına maliyyə yardımı	743832.0	743832.0	
1.7.4.3	Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu	430939.0	430939.0	
1.7.5	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti sahəsinə aid olan digər müəssisə və tədbirlər	239,750,307.0	236,446,768.0	3,303,539.0
1.7.5.1	Heydər Əliyev Mərkəzi	4032480.0	4032480.0	
1.7.5.2	Azərbaycanda Atatürk Mərkəzi	533002.0	533002.0	
1.7.5.3	Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi	645935.0	645935.0	
1.7.5.4	Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi	472080.0	472080.0	
1.7.5.5	Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi	63220.0	63220.0	
1.7.5.6	Azərbaycan Respublikası Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən işçi qrupu	339680.0	339680.0	
1.7.5.7	Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi	7070960.0	7070960.0	
1.7.5.8	Siyasi partiyalara maliyyə yardımı	6000000.0	6000000.0	
1.7.5.9	“Bakı Konqres Mərkəzi” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti	662743.0	662743.0	
1.7.5.10	Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi	350375.0	350375.0	
1.7.5.11	1 Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	3700.0	3700.0	
1.7.5.2	“Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi” publik hüquqi şəxs	6028340.0	6028340.0	

17.5.3	Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin tabeliyində “Azərbaycan Milli Antidoping Agentliyi” publik hüquqi şəxs	943236.0	943236.0	
17.5.4	“Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu” publik hüquqi şəxs	6407752.0	6407752.0	
17.5.5	“Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyi” publik hüquqi şəxs	246793.0	246793.0	
17.5.6	Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində “Azərbaycan Diasporuna Dəstək Fondu” publik hüquqi şəxs	06209.0	06209.0	
17.5.7	Dövlət mükafatlarının və təltiflərinin maliyyə təminatı	50000.0	50000.0	
17.5.8	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	85434000.0	85434000.0	
17.5.8.1	Əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və sosial ödənişlər	76834000.0	76834000.0	
17.5.8.2	Digər tədbirlər	8600000.0	8600000.0	
17.5.9	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	34825000.0	34825000.0	
17.5.20	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknər xərcləri	091900.0	091900.0	
17.5.21	Yerli icra hakimiyyəti orqanları	3303539.0		3303539.0
1.8	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	334,479,395.0	122,410,408.0	212,068,987.0
1.8.1	Mənzil təsərrüfatı	67,315,127.0		67,315,127.0
1.8.1.1	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	673527.0		673527.0
1.8.2	Kommunal təsərrüfatı	140,288,504.0	43,987,140.0	96,301,364.0
1.8.2.1	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	7507240.0	7507240.0	
1.8.2.2	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	400000.0	400000.0	
1.8.2.3	“Azəristiliktəchizat” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə verilən maliyyə yardımı	33800000.0	33800000.0	
1.8.2.4	Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının tabeliyində “Mərkəzi Nəbatət Bağı” publik hüquqi şəxs	38242.0	38242.0	
1.8.2.5	Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının tabeliyində “Dendrologiya Bağı” publik hüquqi şəxs	96658.0	96658.0	
1.8.2.6	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	9630364.0		9630364.0
1.8.3	Su təsərrüfatı	15,579,600.0	15,579,600.0	
1.8.3.1	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi yanında Suların İstifadəsinə və Mühafizəsinə Dövlət Nəzarəti Xidməti	5579600.0	5579600.0	
1.8.4	Mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	111,296,164.0	62,843,668.0	48,452,496.0
1.8.4.1	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	2000000.0	2000000.0	
1.8.4.2	“Dənizkənarı Bulvar İdarəsi” publik hüquqi şəxs	059994.0	059994.0	
1.8.4.3	“İçərişəhər” Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsi” publik hüquqi şəxs	353028.0	353028.0	
1.8.4.4	“Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu İdarəsi” publik hüquqi şəxs	266896.0	266896.0	
1.8.4.5	Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	36000000.0	36000000.0	
1.8.4.6	Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	8985750.0	8985750.0	
1.8.4.7	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	48452496.0		48452496.0
1.9	Kənd təsərrüfatı	1,226,493,766.0	1,226,493,766.0	
1.9.1	Kənd təsərrüfatı tədbirləri	553,522,428.0	553,522,428.0	
1.9.1.1	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (aqrar sığorta haqlarının dövlət büdcəsi hesabına ödənilməsi ilə bağlı xərclər)	2300000.0	2300000.0	
1.9.1.2	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	950000.0	950000.0	
1.9.1.3	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyi	483200000.0	483200000.0	
1.9.1.4	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi	3572428.0	3572428.0	
1.9.1.5	Azərbaycan Respublikasında ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər	29500000.0	29500000.0	
1.9.1.6	Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	5800000.0	5800000.0	
1.9.2	Baytarlıq	44,905,487.0	44,905,487.0	
1.9.2.1	Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Xidmətlər Agentliyi	44905487.0	44905487.0	
1.9.3	Meliorasiya	489,998,537.0	489,998,537.0	
1.9.3.1	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyində “Regional Su Meliorasiya Xidməti” publik hüquqi şəxs	489998537.0	489998537.0	
1.9.4	Balıqçılıq və balıq ovu	4,760,514.0	4,760,514.0	
1.9.4.1	Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyində “Balıqçılıq və Akvakultura Mərkəzi” publik hüquqi şəxs	476054.0	476054.0	
1.9.5	Kənd təsərrüfatı üzrə digər müəssisə və tədbirlər	133,306,800.0	133,306,800.0	
1.9.5.1	Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	26606800.0	26606800.0	
1.9.5.2	Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknər xərcləri	6700000.0	6700000.0	
1.10	Ətraf mühitin mühafizəsi	415,783,826.0	169,018,024.0	246,765,802.0
1.10.1	Ətraf mühitin və təbiətin mühafizəsi	785,420.0	785,420.0	
1.10.1.1	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	785420.0	785420.0	
1.10.2	Bioloji zənginliyin qorunması	10,500,907.0	10,500,907.0	
1.10.2.1	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması Xidməti	0500907.0	0500907.0	
1.11	Torpaq və yerquruluşu	15,100,000.0	15,100,000.0	
1.11.1	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti	500000.0	500000.0	
1.11.2	Hidrometeorologiya tədbirləri	11,687,955.0	11,687,955.0	
1.11.3	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	640490.0	640490.0	

(ardı 10-cu səhifədə)

“Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında”

Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ

nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(əvvəli 9-cu səhifədə)				
Sıra №-si	Xərclərin istiqaməti	Xərclərin məbləği	o cümlədən:	
			Mərkəzləş-dirilmiş xərclər	Yerli xərclər
1	2	3	4	5
10.4.2	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Milli Hidrometeorologiya Xidməti	1047464.0	1047464.0	
1.10.5	Məşə təsərrüfatı	21,220,450.0	21,220,450.0	
10.5.1	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında Meşələrin İnkişafı Xidməti	2220450.0	2220450.0	
1.10.6	Ərazilərin təmizlənməsi, çirkab suların yığılması və təmizlənməsi	285,715,458.0	38,949,656.0	246,765,802.0
10.6.1	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	0539656.0	0539656.0	
10.6.2	“Təmiz Şəhər” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	23640000.0	23640000.0	
10.6.3	Su təchizatı qurğularının istismarı və onlara xidmətlə bağlı bələdiyyələrə verilən maliyyə yardımı	4370000.0	4370000.0	
10.6.4	Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər	400000.0	400000.0	
10.6.5	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	246765802.0		246765802.0
1.10.7	Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	70,773,636.0	70,773,636.0	
10.7.1	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (Böyükşor gölünün mühafizəsi və ətrafının abadlaşdırılması)	750000.0	750000.0	
10.7.2	Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının tabeliyində “Sahibsiz Heyvanlara Qayğı Mərkəzi” publik hüquqi şəxs	3083636.0	3083636.0	
10.7.3	Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər	43000000.0	43000000.0	
10.7.4	Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	23400000.0	23400000.0	
10.7.5	Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknər xərcləri	540000.0	540000.0	
1 1	İqtisadi fəaliyyət	7,856,634,765.0	7,809,567,802.0	47,066,963.0
1 1 1	Nəqliyyat və rabitə	286,895,181.0	239,828,218.0	47,066,963.0
11 111	“Azərbaycan Hava Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	5900000.0	5900000.0	
11 112	“Bakı Metropoliteni” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	40000000.0	40000000.0	
11 113	“Azərbaycan Dəmir Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	20000000.0	20000000.0	
11 114	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi	38488000.0	38488000.0	
11 115	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	42528.0	42528.0	
11 116	Azərbaycan Respublikasının Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	500000.0	500000.0	
11 117	Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin tabeliyində “Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi (Azərkosmos)” publik hüquqi şəxs (nizamnamə kapitalının artırılması yolu ilə borc öhdəliklərinin tənzimlənməsi)	20000000.0	20000000.0	
11 118	Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin tabeliyində “Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyi” publik hüquqi şəxs	40000000.0	40000000.0	
11 119	Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Xidməti	95000.0	95000.0	
11 110	“Radio-Televiziya Yayımı və Peyk Kommunikasiyası” İstehsalat Birliyi	000000.0	000000.0	
11 111 1	Nəqliyyat və rabitə sahələrində islahatların aparılması və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	33630000.0	33630000.0	
11 112	İctimai nəqliyyat sahəsində islahatlarla bağlı xərclər	25000000.0	25000000.0	
11 113	Şəhər və rayonların yerli xərclərindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatlar	47066963.0		47066963.0
1.11.2	İqtisadi və kommersiya fəaliyyəti	51,591,548.0	51,591,548.0	
11 12.1	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi	46698548.0	46698548.0	
11 12.2	İqtisadi və kommersiya fəaliyyəti üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir	4893000.0	4893000.0	
1 3	Tikinti və şəhərsalma	6,202,488,300.0	6,202,488,300.0	
1.11.3.1	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi	988300.0	988300.0	
1.11.3.2	Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	27000000000.0	27000000000.0	
1.11.3.3	İşğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası	35000000000.0	35000000000.0	
1.11.3.4	Müfəssəl ərazi planlaşdırılması sənədlərinin hazırlanması	500000.0	500000.0	
1 1 4	Geodeziya və faydalı qazıntılar	4,495,132.0	4,495,132.0	
1.11.4.1	Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	82338.0	82338.0	
1.11.4.2	Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin tabeliyində “Geodeziya və Kartografiya Agentliyi” publik hüquqi şəxs	2973853.0	2973853.0	
1.11.4.3	Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin tabeliyində “Geoloji Kəşfiyyat Agentliyi” publik hüquqi şəxs	338940	338940	
1.11.5	Yanacaq və enerji kompleksi	373,800.0	373,800.0	
11 15.1	Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi	373800.0	373800.0	
1.11.6	İqtisadi fəaliyyətlə bağlı digər xidmətlər	1,310,790,804.0	1,310,790,804.0	
11 16.1	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi	2986000.0	2986000.0	
11 16.11	Azərbaycan Respublikasının xaricdəki ticarət nümayəndələrinin və onların aparatlarının saxlanması	8000000.0	8000000.0	
11 16.12	Lisenzia blanklarının çap edilməsi	000.0	000.0	
11 16.13	Digər tədbirlər	2850000.0	2850000.0	
11 16.2	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi (yeni növ şəxsiyyət vəsiqələrinin, biometrik pasportların çap edilməsi)	45000000.0	45000000.0	
11 16.3	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	27639600.0	27639600.0	
11 16.3.1	Xarici investisiya hesabına elektrik enerjisinin alqı-satqısı üzrə xüsusi ehtiyat hesabının formalaşdırılması	27200000.0	27200000.0	
11 16.3.2	Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq kredit reytinginin müəyyən olunması	439600.0	439600.0	
11 16.4	Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin təşkili və mülkiyyət hüquqlarının qorunması	3250000.0	3250000.0	
11 16.5	Qeyri-neft məhsullarının ixracının təşviqi, stimullaşdırılması və bu qəbildən olan digər tədbirlər	3375000.0	3375000.0	
11 16. 6	Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondu	00000000.0	00000000.0	
11 16.6.1	Nizamnamə kapitalının artırılması (güzdətlə ipoteka kreditlərinin maliyyələşdirilməsi)	85000000.0	85000000.0	
11 16.6.2	Sahibkarlıq subyektlərinin manatla aldıqları kreditlərə hesablanmış faizlərə görə subsidiyanın maliyyələşdirilməsi	5000000.0	5000000.0	
11 16.7	Ölət azad iqtisadi zonasının səlahiyyətli qurumu	0300000.0	0300000.0	
11 16.8	İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknər xərcləri	720000.0	720000.0	
11 16.9	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin tabeliyində “Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu” publik hüquqi şəxs	360969.0	360969.0	
11 16.0	“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Ehtiyatları Agentliyi” publik hüquqi şəxs	8600000.0	8600000.0	
11 16.1 1	“İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi” publik hüquqi şəxs	2737354.0	2737354.0	
11 16.2	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirli-yinin tabeliyində “Azərbaycan Respublikasının İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi – AZPROMO” publik hüquqi şəxs	9600000.0	9600000.0	
11 16.3	Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin tabeliyində “Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu” publik hüquqi şəxs	2500000.0	2500000.0	
11 16.4	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin tabeliyində “Azərbaycan Metrologiya İnstitutu” publik hüquqi şəxs	850000.0	850000.0	
11 16.5	“Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Monitorinq Xidməti” publik hüquqi şəxs	6400000.0	6400000.0	
11 16.6	“Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti” publik hüquqi şəxs	5074388.0	5074388.0	
11 16.7	“Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti” publik hüquqi şəxs	335030	335030	
11 16.8	“Laçın rayonunda Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti” publik hüquqi şəxs	2456472.0	2456472.0	
11 16.9	“Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti” publik hüquqi şəxs	7289485.0	7289485.0	
11 16.20	“Kəlbəcər rayonunda Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidməti” publik hüquqi şəxs	226000.0	226000.0	
11 16.21	Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində “Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə verilən subsidiya	47024628.0	47024628.0	
11 16.22	İqtisadi dəstək üzrə tədbirlərin maliyyə təminatı	823000000.0	823000000.0	
11 16.23	Dövlət zəmanəti verilmiş kreditlər üzrə faizlərin subsidiyalaşdırılması və problemlı kreditlərin həlli ilə bağlı maliyyə təminatı	40000.0	40000.0	
11 16.24	İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi	202757.0	202757.0	
11 16.25	Azərbaycan Respublikasının həmtəsisçisi olduğu beynəlxalq investisiya və inkişaf fondlarının nizamnamə kapitalında Azərbaycan tərəfinin payı	00000000.0	00000000.0	
11 16.26	İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər	0000000.0	0000000.0	
1.12	Əsas bölmələrə aid edilməyən xərclər	1,752,532,897.0	1,738,736,537.0	13,796,360.0
1.12.1	Ehtiyat fondları	410,000,000.0	410,000,000.0	
12.11	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondu	300000000.0	300000000.0	
12.12	Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondu	10000000.0	10000000.0	
1.12.2	Məqsədli büdcə fondları	472,343,700.0	472,343,700.0	
12.2.1	“Avtomobil yolları” məqsədli büdcə fondu	250000000.0	250000000.0	
12.2.2	Meşələrin qorunub saxlanması və təkrar istehsalı fondu	4500000.0	4500000.0	
12.2.3	Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə dövlət fondu	5843700.0	5843700.0	
12.2.4	Mineral-xammal Bazasının Bərpası üzrə Dövlət Fondu	3000000.0	3000000.0	
12.2.5	Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin idarə edilməsi və mühafizəsi üçün yaradılan müvafiq idarələrin xüsusi fondları	000000.0	000000.0	
12.2.6	Su bioresurslarının artırılması, bərpası və mühafizəsi fondu	000000.0	000000.0	
12.2.7	Nəqliyyat vasitələrinin utilizasiyası fondu	52000000.0	52000000.0	
12.2.8	“İctimai nəqliyyat” məqsədli büdcə fondu	55000000.0	55000000.0	
1.12.3	Valyuta konvertasiyası	4,000,000.0	4,000,000.0	
12.3.1	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (valyuta konvertasiyası)	4000000.0	4000000.0	
1.12.4	Əsas bölmələrə aid edilməyən tədbirlər üzrə digər fəaliyyət	866,189,197.0	852,392,837.0	13,796,360.0
12.4.1	Dövlət ehtiyatlarının yaradılması	35000000.0	35000000.0	
1.2.4.11	Dövlət ehtiyatlarının yaradılması və idarə edilməsi	35000000.0	35000000.0	
12.4.2	Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı xərclər	20000000.0	20000000.0	
1.12.4.3	Sosial-iqtisadi və digər tədbirlər üzrə xərclər	811,189,197.0	797,392,837.0	13,796,360.0
1.2.4.3.1	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası	440000.0	440000.0	
1.2.4.3.2	Azərbaycan Respublikasının maraqlarının beynəlxalq hüquq çərçivəsində qorunması, beynəlxalq məhkəmələrdə təmsil edilməsi və həmin məhkəmələrin qərarlarının icrası ilə bağlı xərclər	39900000.0	39900000.0	
1.2.4.3.3	Dövlət təltiflərinin hazırlanması	3369573.0	3369573.0	
1.2.4.3.4	Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi	2962264.0	2962264.0	
1.2.4.3.4.1	Xüsusi müdafiə olunan və bu qəbildən olan digər sənədlərin çap edilməsi və onların dövriyyəsinə nəzarət sisteminin tətbiqi ilə bağlı xərclər	6000000.0	6000000.0	

“Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(əvvəli 10-cu səhifədə)

manatla				
Sıra №-si	Xərclərin istiqaməti	Xərclərin məbləği	o cümlədən:	
			Mərkəzləşdirilmiş xərclər	Yerli xərclər
1	2	3	4	5
II.4.3.4.2	İşlərin qiymətləndirilməsi üçün ekspertlərin cəlb edilməsi və informasiya idarəetmə sisteminin saxlanılması	6772264.0	6772264.0	
II.4.3.4.3	Beynəlxalq mühasibat uçotu standartlarının tətbiqi	90000.0	90000.0	
II.4.3.5	İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə ödənilmiş kommunal xidmətlərə və məcburi dövlət sosial sığorta haqlarına görə 10 il müddətinə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyə yardımı göstərilməsi	48920000.0	48920000.0	
II.4.3.6	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər üzrə dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəknar xərcləri	00000000.0	00000000.0	
II.4.3.7	Ünvanlı dövlət sosial yardımı alan aztəminatlı ailələrin əmlakının, dövlətə məxsus əmlakın və dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatlara məxsus nəqliyyat vasitələrinin icbari sığortası	26200000.0	26200000.0	
II.4.3.8	Aksiz və nəzarət markalarının sifariş və onların dövryyəsinə nəzarət sisteminin tətbiqi ilə bağlı tədbirlər	9000000.0	9000000.0	
II.4.3.9	Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər	3950000.0	3950000.0	
II.4.3.0	Yaşayış məntəqələri ilə bağlı sosial-iqtisadi və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	30000000.0	30000000.0	
II.4.3.1	İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə mərkəzi, yerli icra hakimiyyəti və digər dövlət orqanlarının müvafiq strukturlarının yaradılması və onların saxlanılması	5000000.0	5000000.0	
II.4.3.2	Təhlükəsizlik, sosial-iqtisadi və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	4800000.0	4800000.0	
II.4.3.3	Şəhər və rayonlarda yerləşən səfərbərlik ehtiyatları anbarlarını, ehtiyat idarəetmə məntəqələrinin saxlanılması və digər tədbirlər	3796360.0		3796360.0

2. Müəyyən edilsin ki:

2.1. “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanununun 2.13-cü, 2.19-cu, 3-cü maddəsinin birinci abzasında, 3.1-ci, 3.1.2-ci, 3.2-ci, 5.1-ci, 5.2-ci (hər iki halda), 7.12.2.1-ci, 9-cu (hər iki halda), 10-cu və 16-cı maddələrində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

2.2. həmin Qanunun 10-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş orqanın (qurumun) səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

2.3. həmin Qanunun 2.13-cü, 5.2-ci (birinci halda) və 16-cı maddələrində “orqan (qurum)” dedikdə Azərbycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu nəzərdə tutulur;

2.4. həmin Qanunun 2.19-cu maddəsində “məqsədli büdcə fondları” dedikdə Meşələrin qorunub saxlanması və təkrar istehsalı fondu, Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə dövlət fondu, Mineral-xammal Bazasının Bərpası üzrə Dövlət Fondu, Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin idarə edilməsi və mühafizəsi üçün yaradılan müvafiq idarələrin xüsusi fondları, Su bioreurslarının artırılması, bərpası və mühafizəsi fondu, Nəqliyyat vasitələrinin utilizasiyası fondu nəzərdə tutulur;

2.5. həmin Qanunun 3.1.2-ci maddəsində “orqan (qurum)” dedikdə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi nəzərdə tutulur;

2.6. həmin Qanunun 3-cü maddəsinin birinci abzasında, 5.1-ci və 9-cu (hər iki halda) maddələrində “məqsədli büdcə fondları” dedikdə “Avtomobil yolları” məqsədli büdcə fondu və “İctimai nəqliyyat” məqsədli büdcə fondu nəzərdə tutulur;

2.7. həmin Qanunun 3.1-ci maddəsində “məqsədli büdcə fondu” dedikdə “Avtomobil yolları” məqsədli büdcə fondu nəzərdə tutulur;

2.8. həmin Qanunun 3.2-ci maddəsində “məqsədli büdcə fondu” dedikdə “İctimai nəqliyyat” məqsədli büdcə fondu nəzərdə tutulur;

2.9. həmin Qanunun 5.2-ci (ikinci halda) və 7.12.2.1-ci maddələrində “məqsədli büdcə fondları” dedikdə “Avtomobil yolları” məqsədli büdcə fondu, “İctimai nəqliyyat” məqsədli büdcə fondu, Meşələrin qorunub saxlanması və təkrar istehsalı fondu, Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə dövlət fondu, Mineral-xammal Bazasının Bərpası üzrə Dövlət Fondu, Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin idarə edilməsi və mühafizəsi üçün yaradılan müvafiq idarələrin xüsusi fondları, Su bioreurslarının artırılması, bərpası və mühafizəsi fondu, Nəqliyyat vasitələrinin utilizasiyası fondu nəzərdə tutulur;

2.10. bu Fərmanın 1.11.3.2-ci (Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) və 1.11.3.3-cü (İşğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

3.1. “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanunu il dövlət büdcəsinin gəlirləri və xərcləri üzrə təsdiq olunmuş göstəricilərin yerinə yetirilməsinə nəzarət etsin;

3.2. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla:

3.2.1. bu Fərmanın 1.2.5.2-ci (Xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü və həmin bölgüdə ediləcək dəyişiklikləri həyata keçirsin;

3.2.2. bu Fərmanın 1.1.1.56-cı (Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.2.1.4-cü (Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.3.6.3-cü (Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.7.5.19-cu (Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir), 1.9.1.5-ci (Azərbaycan Respublikasında ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlər), 1.10.7.4-cü (Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir) və 1.12.4.1.1-ci (Dövlət ehtiyatlarının yaradılması və idarə edilməsi) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin təklifləri əsasında həyata keçirsin;

3.3. 1.12.1.2-ci (Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondu) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin;

3.4. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin təklifləri əsasında:

3.4.1. bu Fərmanın 1.1.2.1-ci (Beynəlxalq və regional təşkilatlara üzvlük haqqı), 1.1.2.2-ci (Beynəlxalq və regional maliyyə institutlarının (maliyyə-kredit təşkilatlarının) səhm kapitalında iştirak), 1.1.2.4-cü (Beynəlxalq fəaliyyət və bu qəbildən olan digər tədbirlər), 1.1.2.5.2-ci (Beynəlxalq, ölkə səviyyəli və bu qəbildən olan digər tədbirlər), 1.1.3.1-ci (Xarici ölkələrə və beynəlxalq təşkilatlara yardımlar), 1.1.6.2-ci (Yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən dotasiya) və 1.1.6.3-cü (Yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən subvensiya) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin xərc istiqamətləri və tədbirlər üzrə bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri həyata keçirsin;

3.4.2. bu Fərmanın 1.1.2.3-cü (Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəlikləri və konsul-luqları) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları üzrə müvafiq xarici valyutalarda bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri həyata keçirsin;

3.4.3. bu Fərmanın 1.1.4.21-ci (Elm sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir) və 1.11.6.4-cü (Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsinin təşkili və müllkiyyət hüquqlarının qorunması) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin;

3.5. bu Fərmanın 1.11.6.25-ci (Azərbaycan Respublikasının həmtəsisçisi olduğu beynəlxalq investisiya və inkışaf fondlarının nizamnamə kapitalında Azərbaycan tərəfinin payı) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılmış təklifləri əsasında həyata keçirsin;

3.6. bu Fərmanın 1.12.4.2-ci (Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı xərclər) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılmış təklifləri əsasında həyata keçirsin;

3.7. Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılmış təklifləri əsasında, dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilən laboratoriyaların fəaliyyətinin təmin edilməsi işlərini dövlət sifariş kimi üç ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.8. Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılmış təklifləri əsasında, dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilən şəhərsalma işlərini dövlət sifariş kimi üç ay müddətində təsdiq edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.9. “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

4. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi:

4.1. 2026-cı ilin dövlət büdcəsinə tutulması vergi orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş vergi və dövlət rüsumları üzrə nəzərdə tutulan daxilolmaların aylıq və rüblük bölgüsünü Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla 15 (on beş) gün müddətində təsdiq etsin;

4.2. 2026-cı ilin dövlət büdcəsinə tutulması dövlət gömrük orqanlarının səlahiyyətlərinə aid edilmiş vergilər və gömrük rüsumları üzrə nəzərdə tutulan daxilolmaların aylıq və rüblük bölgüsünü Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi ilə razılaşdırmaqla 15 (on beş) gün müddətində təsdiq etsin;

4.3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla:

4.3.1. bu Fərmanın 1.5.5.7-ci (Səhiyyə sahəsi üzrə sosial-iqtisadi və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi),

1.11.1.12-ci (İctimai nəqliyyat sahəsində islahatlarla bağlı xərclər), 1.11.6.22-ci (İqtisadi dəstək üzrə tədbirlərin maliyyə təminatı), 1.12.4.3.11-ci (İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə mərkəzi, yerli icra hakimiyyəti və digər dövlət orqanlarının müvafiq strukturlarının yaradılması və onların saxlanılması) və 1.12.4.3.12-ci (Təhlükəsizlik, so-sial-iqtisadi və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri həyata keçirsin;

4.3.2. bu Fərmanın 1.1.4.20.2-ci, 1.5.5.5.2-ci və 1.7.5.18.2-ci (Digər tədbirlər) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri həyata keçirsin;

4.3.3. bu Fərmanın 1.12.2.1-ci (“Avtomobil yolları” məqsədli büdcə fondu), 1.12.2.2-ci (Meşələrin qorunub saxlanması və təkrar istehsalı fondu), 1.12.2.3-cü (Ətraf mühitin mühafizəsi üzrə dövlət fondu), 1.12.2.4-cü (Min-eral-xammal Bazasının Bərpası üzrə Dövlət Fondu), 1.12.2.5-ci (Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin idarə edilməsi və mühafizəsi üçün yaradılan müvafiq idarələrin xüsusi fondları), 1.12.2.6-cı (Su bioreurslarının artırıl-ması, bərpası və mühafizəsi fondu), 1.12.2.7-ci (Nəqliyyat vasitələrinin utilizasiyası fondu) və 1.12.2.8-ci (“İctimai nəqliyyat” məqsədli büdcə fondu) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri həyata keçirsin;

4.3.4. bu Fərmanın 1.12.4.3.10-cu (Yaşayış məntəqələri ilə bağlı sosial-iqtisadi və digər tədbirlərin mali-yyələşdirilməsi) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin təklifləri əsasında həyata keçirsin;

4.4. bu Fərmanın 1.1.1.55-ci (Qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanları üzrə əmə-yin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər), 1.1.4.20.1-ci (Əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və sosial ödənişlər), 1.2.1.3-cü (Müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər), 1.3.6.2-ci (Məhkəmə hakimiyyə-ti, hüquq mühafizə və prokurorluq orqanları üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər), 1.4.8.8-ci (Dövlət sifarişli ilə ali təhsilin maliyyələşdirilməsi və təhsil sahəsində digər təd-birlər), 1.4.8.9-cu (Təhsil sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər), 1.4.8.10-cu (Təhsil sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir), 1.5.5.5.1-ci (Əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və sosial ödənişlər), 1.5.5.8-ci (Səhiyyə sahəsinə aid olan digər tədbirlər), 1.6.3.5-ci (Sosial təminat sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər), 1.7.5.8-ci (Siyasi partiyalara maliyyə yardımı), 1.7.5.18.1-ci (Əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi və sosial ödənişlər), 1.8.4.5-ci (Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə əməyin ödənişi xər-clərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər), 1.8.4.6-cı (Mənzil və kommunal təsərrüfatı sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.9.1.6-cı (Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.9.5.1-ci (Kənd təsərrüfatı sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlən-məsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər), 1.10.7.3-cü (Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə əməyin ödənişi xərclərinin tənzimlənməsi, sosial ödənişlər və digər sosial tədbirlər), 1.11.1.11-ci (Nəqliyyat və rabitə sahələrində islahatların aparılması və digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsi), 1.11.2.2-ci (İqtisadi və komməriya fəaliyyəti üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi və əsaslı təmir), 1.11.6.23-cü (Dövlət zəmanəti verilmiş kreditlər üzrə faizlərin subsidiyaləşdirilməsi və problemlı kreditlərin həlli ilə bağlı maliyyə təminatı), 1.11.6.24-cü (İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə maddi-texniki təminatın möhkəmləndirilməsi), 1.11.6.26-cı (İqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər), 1.12.4.3.2-ci (Azərbaycan Respublikasının maraqlarının beynəlxalq hüquq çərçivəsində qorunması, beynəlxalq məhkəmələrdə təmsil edilməsi və həmin məhkəmələrin qərarlarının icrası ilə bağlı xərclər), 1.12.4.3.3-cü (Dövlət təltiflərinin hazırlanması), 1.12.4.3.5-ci (İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə ödənilmiş kommunal xidmətlərə və məcburi dövlət sosial sığorta haqlarına görə 10 il müddətində dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyə yardımı göstərilməsi), 1.12.4.3.7-ci (Ünvanlı dövlət sosial yardım alan aztəminatlı ailələrin əmlakının, dövlətə məxsus əmlakın və dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatlara məxsus nəqliyyat vasitələrinin icbari sığortası) və 1.12.4.3.9-cu (Əsas bölmələrə aid edilməyən xidmətlər sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin;

4.5. bu Fərmanın 1.1.1.57-ci, 1.1.4.22-ci, 1.2.5.3-cü, 1.3.6.4-cü, 1.4.8.11-ci, 1.5.5.9-cu, 1.7.5.20-ci, 1.9.5.2-ci, 1.10.7.5-ci, 1.11.6.8-ci və 1.12.4.3.6-cı abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin (dövlət büdcəsindən maliyyələşdi-riən təşkilatların büdcədənəknar xərcləri) gəlir və xərclər smetasının əidiyyatı təşkilatlar üzrə təsdiqini bir ay müddətində təmin etsin və həmin smetada dəyişiklikləri il ərzində həyata keçirsin;

4.6. bu Fərmanın 3.4.2-ci bəndində nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü üzrə büdcə xərclərinin iqtisadi təsnifatın bölmə, köməkçi bölmə, paraqraflar, maddə və yarımaddələri arasında bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin təklifləri əsasında həyata keçirsin;

4.7. “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanununun 12-ci maddəsi ilə təsdiq edilmiş daxili və xarici borcəlmənin, il ərzində veriləcək dövlət zəmanətlərinin məbləğinin yuxarı həddi (limiti) çərçivəsində bazar konyunkturundən asılı olaraq milli və xarici valyutada borcəlmənin, o cümlədən dövlət istiqrazlarının buraxılışının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görünsin;

4.8. “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanununun 13-cü və 14-cü maddələrindən irəli gələn vəzifələrin yerinə yetir-ilməsinə təmin etsin;

4.9. “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə nəzərdə tutulan transfertin yuxarı həddinin aylıq və rüblük bölgü əsasında həyata keçirilməsinə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı ilə əlaqələndirməklə təmin etsin.

6. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi:

6.1. bu Fərmanın 1.11.3.2-ci (Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü ilə bağlı təkliflərini “Dövlət maliyyəsinin səmərəli idarə edilməsinin təşkili ilə bağlı əlavə təd-birlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 25 avqust tarixli 489 nömrəli Fərmanın 3.4-cü bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla 2026-cı il yanvarın 10-dək Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

6.2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla:

6.2.1. bu Fərmanın 1.11.6.1.1-ci (Azərbaycan Respublikasının xaricdəki ticarət nümayəndələrinin və onların aparatlarının saxlanılması) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin ticarət nümayəndələri üzrə bölgüsünü və həmin bölgüdə dəyişiklikləri həyata keçirsin;

6.2.2. bu Fərmanın 1.11.6.5-ci (Qeyri-neft məhsullarının ixracının təşviqi, stimullaşdırılması və bu qəbildən olan digər tədbirlər) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin;

6.2.3. bu Fərmanın 1.12.4.3.8-ci (Aksiz və nəzarət markalarının sifarişli və onların dövryyəsinə nəzarət sisteminin tətbiqi ilə bağlı tədbirlər) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü həyata keçirsin;

6.3. “Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

7. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla:

7.1. bu Fərmanın 1.1.2.5.1-ci (Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərinin və konsulluqlarının fəaliyyəti ilə bağlı digər xərclər) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü bir ay müddətində həyata keçirsin;

7.2. bu Fərmanın 1.1.3.2-ci (Xarici yardımlar və bununla bağlı digər tədbirlər) abzasında nəzərdə tutulan və-saitin bölgüsünü həyata keçirsin.

8. Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi bu Fərmanın 1.6.3.6-cı (Paralimpiya, abilimpiya, deflimpiya və xüsusi olimpiya oyunlarının keçirilməsi, hazırlıq və digər təşkilati işlər) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla həyata keçirsin;

(ardı 12-ci səhifədə)

“Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il 9 dekabr tarixli 292-VIIQ nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

(əvvəli 11-ci səhifədə)	
9. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi bu Fərmanın 1.7.4.2-ci (Qeyri-dövlət təşkilatlarına maliyyə yardımı) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin aidıyyatı təşkilatlar arasında bölgüsünü 20 (iyirmi) gün müddətində Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla həyata keçirsin və bölgüyə uyğun ödənişləri təmin etsin. 10. Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi bu Fərmanın 1.10.6.3-cü (Su təchizatı qurğularının istismarı və onlara xidmətlə bağlı bələdiyyələrə verilən maliyyə yardımı) və 1.10.6.4-cü (Ətraf mühitin mühafizəsi sahəsi üzrə kommunal, kommunikasiya xidmətləri və digər tədbirlər) abzaslarında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla həyata keçirsin. 11. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi bu Fərmanın 1.11.3.4-cü (Müfəssəl ərazi planlaşdırılması sənədlərinin hazırlanması) abzasında nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsünü Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla həyata keçirsin. 12. Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat, Gənclər və İdman, Rəqəmsal İnkişaf və Neqliyyat, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi, Elm və Təhsil, Kənd Təsərrüfatı, Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirlikləri, Azərbaycan Respublikasının Diasporla İş üzrə, Dini Qurumlarla İş üzrə dövlət komitələri, Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi, Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Antitinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət dövlət agentlikləri, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti aidıyyatı üzrə bu Fərmanın 1.1.4.16-cı, 1.1.4.17-ci, 1.1.4.18-ci, 1.4.4.6-cı, 1.4.5.11-ci, 1.4.8.7-ci, 1.5.2.10-cu, 1.6.2.2-ci, 1.7.5.13-cü, 1.7.5.16-cı, 1.8.2.4-cü, 1.8.2.5-ci, 1.9.3.1-ci, 1.9.4.1-ci, 1.10.7.2-ci, 1.11.1.7-ci, 1.11.1.8-ci, 1.11.4.2-ci, 1.11.4.3-cü, 1.11.6.9-cu, 1.11.6.12-ci, 1.11.6.13-cü, 1.11.6.14-cü abzaslarında nəzərdə tutulan publik hüquqi şəxslər ilə, bu	Fərmanın 1.1.4.12-ci, 1.1.4.13-cü, 1.1.4.14-cü, 1.1.4.15-ci, 1.2.5.4-cü, 1.4.8.6-cı, 1.7.1.9-cu, 1.7.1.10-cu, 1.7.1.11-ci, 1.7.2.5-ci, 1.7.2.6-cı, 1.7.5.12-ci, 1.7.5.14-cü, 1.7.5.15-ci, 1.8.4.2-ci, 1.8.4.3-cü, 1.8.4.4-cü, 1.11.6.10-cu, 1.11.6.11-ci, 1.11.6.15-ci, 1.11.6.16-cı, 1.11.6.17-ci, 1.11.6.18-ci, 1.11.6.19-cu və 1.11.6.20-ci abzaslarında nəzərdə tutulan publik hüquqi şəxslər isə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi ilə bu abzaslarda nəzərdə tutulmuş vəsait daxilində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 25 dekabr tarixli 901 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərə dövlət büdcəsi hesabına məqsədli vəsaitlərin ödənilməsi Qaydası”na uyğun olaraq, 15 (on beş) gün müddətində dövlət büdcəsi hesabına məqsədli vəsaitlərin ödənilməsini təmin edən ikitərəfli müqavilələrin rəsmiləşdirilməsi üçün tədbirlər görsünlər. 13. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Nazirlər Kabineti, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, büdcədən maliyyələşdirilən və maliyyə yardımı alan təşkilatlar və digər dövlət orqanları maliyyə intizamının gücləndirilməsi, israfçılığa, izafi xərclərə yol verilməməsi və büdcə vəsaitindən qənaətlə istifadə olunması istiqamətində təsirli tədbirlər görsünlər. 14. Azərbaycan Respublikasında iqtisadiyyatın qeyri-neft özal sektorunda inkişafın dövlətin iqtisadi siyasətinin əsas istiqaməti olduğunu nəzərə alaraq, bütün dövlət orqanlarına (qurumlarına) tapşırılsın ki, səhıbbarklıq fəaliyyəti sahəsində süni maneələrin tam aradan qaldırılması, bu sahədə vəzifəsindən sui-istifadə edən və ya qanun pozuntusuna yol verən şəxslərin Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyətə cəlb edilmələrinə dair tədbirlər görsünlər. 15. “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 31 oktyabr tarixli 809 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 10, maddə 605 (Cild I); 2024, № 12

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

2026-cı ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitindən istifadənin əsas istiqamətləri (proqramı) və investisiya siyasəti

1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (bundan sonra – Fond) vəsaitinin xərc istiqamətləri: 1.1. Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi; 1.2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 16 noyabr tarixli 711 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2019–2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqəbatliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı”nın maliyyələşdirilməsi; 1.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 28 fevral tarixli 3163 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022–2028-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın maliyyələşdirilməsi; 1.4. “Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqəbatliliyinin artırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 22 iyul tarixli 673 nömrəli Sərəncamına əsasən beynəlxalq ikili diplom proqramlarının həyata keçirilməsinin maliyyələşdirilməsi; 1.5. “Peşə təhsili sisteminin potensialının gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 5 dekabr tarixli 836 nömrəli Sərəncamının 1-ci hissəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin maliyyələşdirilməsi. 2. Fondun 2026-cı il üçün investisiya siyasəti 2.1. Fondun investisiya siyasətinin məqsədi: 2.1.1. 2026-cı ildə Fond əsas kapitalın itirilməsi risklinin aşağı olması şərtilə maksimum gəlirliliyin əldə etməsi imkan verən investisiya siyasəti həyata keçirəcəkdir. 2.2. Fondun investisiya portfeli: 2.2.1. investisiya portfelinin proqnozlaşdırılan həcmi: 2.2.1.1. 2026-cı il üzrə Fondun investisiya portfelinin proqnozlaşdırılan məcmu dəyəri (ortaqəkilı həcmi) 64,8 milyard ABŞ dollarına bərabər götürülür; 2.2.2. investisiya portfelinin valyuta tərkibi və bölgüsü: 2.2.2.1. Fondun investisiya portfelinin baza valyutası ABŞ dolları müəyyən edilir. İnvestisiya portfelinin məcmu dəyərinin minimum 85 faizi, nəzərdə tutulmuş illik bölgüsü Fondun Müşahidə Şurasına təqdim edilməklə ABŞ dolları, avro və İngiltərə funt sterlinqində ifadə olunan aktivlərə yerləşdirilir; 2.2.3. investisiya portfelinin altportfeləri: 2.2.3.1. Fondun investisiya portfeli aşağıdakı altportfellərdən ibarətdir:	2.2.3.1.1. borc öhdəlikləri altportfeli – aşağı uzaqlaşma intervalı maksimum 10 faiz olmaqla, investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 30 faizi; 2.2.3.1.2. səhm (pay) altportfeli – yuxarı uzaqlaşma intervalı maksimum 3 faiz olmaqla, investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 25 faizə qədər; 2.2.3.1.3. daşınmaz əmlak altportfeli – yuxarı uzaqlaşma intervalı maksimum 3 faiz olmaqla, investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 10 faizə qədər; 2.2.3.1.4. qızıl altportfeli – yuxarı uzaqlaşma intervalı maksimum 4 faiz olmaqla, investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 35 faizə qədər; 2.2.3.2. investisiya portfelinin altportfellərinin tərkibi: 2.2.3.2.1. Fondun borc öhdəlikləri altportfeli pul bazarları alətlərindən, mərkəzi (milli) banklardakı əmanətlərdən və borc öhdəliklərindən ibarətdir; 2.2.3.2.2. səhm (pay) altportfeli yalnız beynəlxalq nüfuzlu səhm bazarı indekslərinə daxil olan səhmlərdən, habelə maksimum həcmi investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 7 faizindən artıq olmaqla səhmlərə və kredit reytinginə malik olmayan borc öhdəliklərinə investisiya edən pay fondlarından, o cümlədən müştərək investisiyalarda iştirak paylarından ibarətdir; 2.2.3.2.3. daşınmaz əmlak altportfeli yalnız daşınmaz əmlaka, infrastrukturaya, daşınmaz əmlak və infrastruktur üzrə kredit reytinginə malik olmayan borc öhdəliklərinə investisiya qoyan pay fondlarından, müştərək investisiyalarda iştirak paylarından, o cümlədən daşınmaz əmlaka bərbəsa investisiyalardan ibarətdir; 2.2.3.2.4. qızıl altportfeli yalnız London Qiymətli Metallər Bazarı fətiqəçilərinin Assosiasiyası tərəfindən təsdiq edilən tələblərə uyğun olan qızıl külçələrdən ibarətdir; 2.2.4. investisiya portfelinin hədəf gəlirliliyi: 2.2.4.1. Fondun borc öhdəlikləri altportfelinin idarə edilməsinin hədəf gəlirliliyi (bençmark) kimi müvafiq valyuta üzrə “ICE BofA Fixed Income Indices” əsas götürülür; 2.2.4.2. səhm (pay) altportfelinin hədəf gəlirliliyi (bençmark) kimi “MSCI Stock Market Indexes” əsas götürülür; 2.2.4.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 19 iyun tarixli 511 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında Qaydalar”ın (bundan sonra – Qaydalar) 4.2-ci bəndinə əsasən, qızıl altportfelinə hədəf gəlirliliyi (bençmark) tətbiq edilir. 2.3. İnvestisiya portfelinin risklərinin idarə edilməsi üzrə tələblər: 2.3.1. faiz dərəcəsi riski:
--	---

(II kitab), maddə 1363; 2025, № 1, maddə 24, № 8, maddə 751) 2.7-ci bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“2.7. həmin Qanunun 18.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini aşağıdakı orqanlar həyata keçirirlər:

2.7.1. bu Fərmanın 2.7.2-ci yarımbəndində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, funksional təsnifatın bölmələri daxilində, iqtisadi təsnifatın bölmə, köməkçi bölmə, paraqraf, maddə və yarımmaddələri arasında edilən digər dəyişikliklərə münasibətdə – Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi;

2.7.2. dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlarda əməyin ödənişi, sosial ödənişlər və dövlət icbari şəxsi sığortası üzrə xərclərin büdcə ili ərzində çatışmayan hissəsinin qarşılanması məqsədilə həmin təşkilatın təsdiq olunmuş büdcə ayrılmaları həddində funksional təsnifatın bölmələri daxilində, iqtisadi təsnifatın bölmə, köməkçi bölmə, paraqraf, maddə və yarımmaddələri arasında edilən dəyişikliklərə münasibətdə – Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi;”.

16. “Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 9 dekabr tarixli 672-VIQ nömrəli Qanununun tətbiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 30 dekabr tarixli 1947 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 12, maddə 1457 (Cild I) 4.6-cı bəndində “əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirməyə və dafn üçün müavinətlər, əmək zədəsi və ya peşə xəstəliyi üzrə ödənişlər və digər sosial ödənişlər” sözləri “sosial ödənişlər və dövlət icbari şəxsi sığortası” sözləri ilə əvəz edilsin.

17. Bu Fərmanın 1-ci hissəsi 2026-cı il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 dekabr 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2026-cı il büdcəsini formalaşdırmaq və Fondun valyuta vəsaitinin səmərəli idarə olunmasını təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

- Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2026-cı il büdcəsinin gəlirləri 13 032 340,5 min manat, xərcləri isə 13 016 021,6 min manat məbləğində təsdiq edilsin.
- Müəyyən edilsin ki:
 - Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2026-cı il büdcəsinin gəlirləri aşağıdakı daxilolmalar hesabına formalaşsır:

Sıra №-si	Gəlir mənbələri	Gəlirlərin məbləği (min manat)
2.1.1.	Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlir (karbohidrogenlərin nəqli üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketinq və sığorta xərcləri çıxılmaq şərtilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçisi, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla)	8 550 990,1
2.1.2.	Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlir	3,7
2.1.3.	Dövlət Neft Fondunun valyuta aktivlərinin yerləşdirilməsindən və idarə olunmasından əldə edilən gəlir	4 075 846,5
2.1.4.	Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar	1 078,7
2.1.5.	Neft-qaz layihələrinin həyata keçirilməsi ilə bağlı dividend ödənişləri	404 421,5
2.1.6.	Cəmi	13 032 340,5

2.2. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2026-cı il büdcəsinin xərcləri aşağıdakı məqsədlərə yönəldilir:

Sıra №-si	Xərc istiqamətləri	Xərclərin məbləği (min manat)
2.2.1.	Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsinə transfertin yuxarı həddi	12 835 000,0
2.2.2.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 16 noyabr tarixli 711 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “2019–2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqəbatliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı”nın maliyyələşdirilməsi	7 095,0
2.2.3.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 28 fevral tarixli 3163 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022–2028-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın maliyyələşdirilməsi	92 729,0
2.2.4.	“Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqəbatliliyinin artırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 22 iyul tarixli 673 nömrəli Sərəncamına əsasən beynəlxalq ikili diplom proqramlarının həyata keçirilməsinin maliyyələşdirilməsi	32 832,6
2.2.5.	“Peşə təhsili sisteminin potensialının gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 5 dekabr tarixli 836 nömrəli Sərəncamının 1-ci hissəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	6 440,0
2.2.6.	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	41 925,0
2.2.7.	Cəmi	13 016 021,6

- “2026-cı ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitindən istifadənin əsas istiqamətləri (proqramı) və investisiya siyasəti” təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).
- “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2026-cı ildə idarə edilməsi ilə bağlı xərclər smetası” təsdiq edilsin (*əlavə olunur*).

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 29 dekabr 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2026-cı ildə idarə edilməsi ilə bağlı xərclər smetası

Sıra №-si	Xərclər	Kod	Məbləğ (manat)
1.	Əməyin ödənişi	210000	17 138 000,0
2.	Malları (işlərin və xidmətin) satın alınması	220000	21 777 572,0
2.1.	malların satın alınması	221000	535 000,0
2.2.	iş və xidmətlərin alınması	222000	20 078 572,0
2.3.	beynəlxalq təşkilatlara üzvlüklə bağlı ödənişlər	223000	814 000,0
2.4.	təmsilçilik və təşviqat xərcləri	224000	350 000,0
3.	Sosial ödənişlər	270000	100 000,0
4.	Qeyri-maliyyə aktivləri	310000	2 909 428,0
5.	Cəmi		41 925 000,0

Azərbaycanla Özbəkistan arasında ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb Dekabrın 29-da Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Özbəkistan Respublikasının xarici işlər naziri Baxtiyov Saidov arasında telefon danışığı aparılıb.	Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən verilən məlumata görə, tərəflər iki ölkə arasında qardaşlıq, dostluq və müttəfiqlik münasibətlərinin müxtəlif aspektlərinə dair fikir mübadiləsi aparıblar. Nazirlər cari ildə olduğu kimi, növbəti ildə də ortaq maraq və dəyərlərə əsaslanan iki ölkə arasında mövcud çoxşaxəli əməkdaşlığın daha da inkişafı üçün birgə səylərin davam etdiriləcəyindən əmin olduqlarını bildiriblər. Bununla yanaşı, digər ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb. Nəzirlər qarşından gələn Yeni il bayramı münasibətləri səmimi təbriklərini çatdırıblar.
--	---

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 dekabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir

Azərbaycan Respublikasında gender (kişi və qadınların) bərabərliyi üzrə 2026 – 2028-ci illər üçün

MİLLİ FƏALİYYƏT PLANI

1. Qısa xülasə

Dayanıqlı inkişafın həərəkətverici qüvvəsi kimi qadınların və kişilərin ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına bərabər şəkildə töhfə vermək imkanlarının genişləndirilməsi onların hüquq və azadlıqlarının reallaşması üçün əlverişli şərait yaradılmasını şərtləndirir.

Azərbaycan Respublikası müstəqillik qazandıqdan qısa müddət sonra ölkədə gender bərabərliyinin təmin olunması istiqamətində əsaslı addımlar atılmış, normativ hüquqi baza formalaşdırılmış və institusional mexanizmlər yaradılmışdır. Gender amilinin ümumi siyasətə daxil edilməsi üzrə sayılır qadınların kişilərlə bərabər ictimai həyatın bütün sahələrində təmsil olunmalarına imkan vermişdir. Ölkədə son illərdə həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar, əhalinin məşğulluğunun artırılması, sahibkarlığın inkişafı qadınların iqtisadi imkanlarının genişlənməsinə təkan vermiş və onlar arasında işsizlik səviyyəsinin azaldılmasına səbəb olmuşdur.

Azərbaycan Respublikasında gender bərabərliyinin təmini sahəsində həyata keçirilən tədbirlərin davamı kimi yeni “Azərbaycan Respublikasında gender (kişi və qadınların) bərabərliyi üzrə 2026–2028-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı” (bundan sonra – Milli Fəaliyyət Planı) hazırlanmışdır.

Milli Fəaliyyət Planında qadınların ictimai fəallığının artırılması, təhsil, məşğulluq, iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə və media sahələrində gender aspektlərinin nəzərə alınması, və məqsədlə normativ hüquqi bazanın, institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi və gender bərabərliyi mədəniyyətinin təbliğinin gücləndirilməsi istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

2. Qlobal trendlər

Qadınlara və kişilərə bərabər imkanların yaradılması üzrə əsas prinsip və istiqamətləri özündə ehtiva edən “Qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında” Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Konvensiyası, IV Ümumdünya Qadınlar Konfransında qəbul edilmiş Pekin Bəyannaməsi və Fəaliyyət Platforması çərçivəsində beynəlxalq əməkdaşlığın, təcrübə mübadiləsinin və birgə fəaliyyətin nəticəsi olaraq, dünya ölkələrində ictimai-siyasi sahələrdə qadınların kişilərlə bərabər iştirakında gender fərqlərinin azalması müşahidə olunur.

Dünya İqtisadi Forumu tərəfindən hər il nəşr olunan “Qlobal Gender Fərqi Hesabatı”na görə, 2023-cü ildə 146 ölkə üzrə qlobal gender fərqi 2022-ci ilə müqayisədə 0,3 faiz yaxşılaşaraq 68,1 faizdən 68,4 faizə qalmışdır. 2023-cü ildə 146 ölkə üzrə gender fərqi sağlamlıq sahəsində 96 faiz, təhsil sahəsində 95,2 faiz, iqtisadi iştirakçılıq və imkanlar sahəsində 60,1 faiz, siyasi iştirakçılıqda isə 22,1 faiz olmuşdur.

Davos İqtisadi Forumunun məlumatına əsasən, dünyada elm, texnologiya, mühəndislik və riyaziyyat fənləri üzrə təhsil alanların 35 faizi qadınlardır. Azərbaycan da göstərici 40 faiz təşkil edir.

Lakin müsbət dəyişikliklərlə yanaşı, ailədə və ictimai həyatda cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyi səbəb olan bir sıra amillər, xüsusilə mənfi stereotiplər, gender əsaslı zorakılıq, erkən evlilik halları, təhsil, əmək, reproduktiv sağlamlıq kimi hüquqların reallaşdırılması ilə bağlı problemlər hələ də əksər dünya ölkələrində ciddi problem olaraq qalmaqdadır.

BMT-nin 2015-ci ildə qəbul edilmiş “2030-cu ilədək dayanıqlı inkişaf sahəsində Gündəliyi”ndə gender bərabərliyinə nail olunması, bütün qadınların hüquq və imkanlarının genişləndirilməsi dayanıqlı inkişaf məqsədlərindən biri kimi müəyyən edilmişdir.

Hazırkı qlobal çağırışlar fonunda gender bərabərliyi üzrə əsas trendlər aşağıdakılardır:

1. gender əsaslı zorakılığın bütün formalarının aradan qaldırılması sahəsində tədbirlərin sürətləndirilməsi;

2. qadınlar üçün iqtisadi imkanların genişləndirilməsi və yeni iqtisadi imkanlar yaradılması;

3. qadınların dövlətin idarə olunmasında və qərarların qəbulu proseslərində iştirakının təmin edilməsi və onların rəhbər vəzifələrə cəlb edilməsi.

Qlobal çağırışların özündə əks etdirməklə gender amilinin dövlət siyasətinin bütün istiqamətlərində nəzərə alınması, dayanıqlı inkişaf naminə qadınların kişilərlə bərabər hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsinə real imkanlar yaradılması və buna əngəl törədən tendensiyaaların aradan qaldırılması Azərbaycanda gender bərabərliyinin təmin edilməsində əsas hədəflər sırasındadır.

3. Mövcud vəziyyətin təhlili

Azərbaycan Respublikası əhalisinin ümumi sayının 50,2 faizini qadınlar, 49,8 faizini kişilər təşkil edir. Ötən illərlə müqayisədə hər 1000 kişiye düşən qadınların sayında ciddi azalma müşahidə olunur. Belə ki, 2000-ci ildə bu göstərici 1046 nəfər idisə, 2024-cü ildə 1009 nəfər olmuşdur.

2025-ci il yanvarın 1-nə ümumi işçi qüvvəsinin sayında qadınların payı 48,4 faiz, kişilərin payı 51,6 faiz, məşğul olanların ümumi sayında qadınların payı 48,0 faiz, kişilərin payı 52,0 faiz olmuşdur. Məşğul qadınların 17,3 faizi, kişilərin isə 17,0 faizi ali təhsillidir. İşsizlərin ümumi sayının 55,6 faizini qadınlar təşkil etmişdir. Ölkə üzrə qadınlar arasında işsizlik səviyyəsi 6,1 faiz, kişilər arasında 4,6 faizdir.

2024-cü il üzrə qadınların orta aylıq nominal əməkhaqqı 791,1 manat, kişilər arasında bu göstərici 1159,9 manat təşkil etmişdir. 2015-ci ildə qadınların orta aylıq nominal əməkhaqqı kişilərin orta aylıq nominal əməkhaqqının 53,9 faizini təşkil etdiyi halda, 2024-cü ildə bu nisbət 68,2 faiz olmuşdur.

2006-cı ildə “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qəbulu dövlət gender siyasətinin formalaşdırılmasına, ölkənin siyasəti, sosial, iqtisadi və mədəni həyatında qadınların rolunun artırılmasına hüquqi və praktik zəmin yaratmışdır.

Ötən dövrdə hər iki cinsin bərabər təmsilçiliyini və iştirakını nəzərdə tutan inklüziv cəmiyyətin

formalaşdırılması, gender mədəniyyətinin təşviqi, ayrı-ayrı sahələrdə gender fərqlərinin aradan qaldırılması üçün ciddi addımlar atılmışdır.

Statistik göstəricilərə əsasən, qadınların seçkili vəzifələrdə təmsilçiliyində irəliləyişlər olmuşdur. Belə ki, qanunvericilik orqanında 2005-ci ildə müqayisədə 2024-cü ildə qadınların təmsilçiliyi artaraq, 11,2 faizdən 20,8 faizə çatmışdır. Yerli özünüidarəetmə orqanlarında qadınların təmsilçiliyi 2004-cü ildəki 4 faizdən 2025-ci ildə 39,34 faizə yüksəlmiş, dövlət qulluqçuları arasında qadınların payı son dörd ildə 27,5 faizdən 29,7 faizə çatmış, həmçinin əsas vergi ödəyiciləri, bank əmanətçiləri, daşınmaz əmlak sahibləri arasında qadınların sayı artmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Statistik vahidlərin Dövlət registrində qeydiyyatda olan fərdi sahibkarların ümumi sayında qadın sahibkarların xüsusi çəkisi son dörd ildə ilbəil artaraq 2025-ci il yanvarın 1-nə 23 faizə çatmış, uçota alınmış vergi ödəyiciləri, bank əmanətçiləri, daşınmaz əmlak sahibləri arasında qadınların sayı artmışdır.

Ölkədə əmək münasibətlərinin gender bərabərliyi prinsipləri əsasında qurulması, əmək bazarının tələblərinə uyğun olaraq qadınların məşğulluq imkanlarının genişləndirilməsi və onların daha yüksək əməkhaqqı ödənilən sahələrdə çalışmasının təmini məqsədilə əmək qanunvericiliyində dəyişikliklər edilərək qadın əməyinin təbii qadağan olunan peşə (vəzifə) və iş yerlərinin sayı azaldılmış, eyni zamanda qadağa yalnız hamilə və ya bir yaşındakı uşağı olan qadınlara şamil edilməmişdir.

Azərbaycanda gender bərabərliyinin təmin edilməsinə mənfi təsir göstərən amillərin (adət-ənənələr, stereotiplər və s.) və həmin amillərdən qaynaqlanan neqativ halların (uşaq doğulanadək cins seçimi (selektiv abortlar), gender əsaslı zorakılıq, erkən evlilik, təhsildən yayınma, iqtisadi asılılıq) aradan qaldırılması ilə bağlı fəaliyyətin və normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi davam etdirilmişdir.

Görülən işlərlə yanaşı, eyni zamanda ölkədə cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılması məqsədilə gender bərabərliyinin təmin olunması ilə bağlı növbəti mərhələdə də normativ hüquqi bazanın və institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsinə, qadınların ictimai, sosial və iqtisadi fəallığının artırılması üzrə tədbirlərin gücləndirilməsinə, cəmiyyətdə gender bərabərliyi mədəniyyətinin formalaşdırılmasına, müvafiq sahədə təhsil, monitorinq və tədqiqatlar aparılmasına ehtiyac vardır.

4. Hədəf göstəriciləri

4.1. Milli Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi nəticəsində aşağıdakılara nail olunması gözlənilir:

4.1.1. beynəlxalq təcrübədən yararlanmaqla gender bərabərliyinə dair normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi;

4.1.2. gender bərabərliyinə dair dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi üzrə qurumlararası əlaqələndirmə mexanizminin yaradılması;

4.1.3. gender bərabərliyini təbliğ və təşviq edən vətəndaş cəmiyyəti institutlarının fəaliyyətinə dəstək göstərilməsi;

4.1.4. qadınların ictimai fəallığının artırılmasına dəstək göstərilməsi;

4.1.5. əmək bazarında gender fərqlərinin aradan qaldırılması məqsədilə qadınların rəqəbat qabiliyyətinin artırılması;

4.1.6. işğaldan azad edilmiş ərazilərdə məskunlaşan qadınların sosial-iqtisadi ehtiyaclarına dair tədqiqat aparılması;

4.1.7. təhsil müəssisələrində gender bərabərliyinin tədrisi;

4.1.8. qadınların rəqəmsal savadlılığının artırılması;

4.1.9. sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınların tibbi, psixoloji, sosial və hüquqi yardımlara çıxış imkanlarının genişləndirilməsi;

4.1.10. qadınların iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə üzrə fəaliyyətə cəlb olunması;

4.1.11. gender bərabərliyi mədəniyyətinin təbliğində və cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliklə mübarizədə medianın rolunun artırılması;

4.1.12. gender bərabərliyinin təmin olunması ilə bağlı vəziyyətin təhlili, monitorinqi və qiymətləndirilməsi.

5. Milli Fəaliyyət Planının məqsədləri

5.1. Milli Fəaliyyət Planının məqsədləri aşağıdakılardır:

5.1.1. gender bərabərliyinin təmin edilməsi üzrə hüquqi bazanın və institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi;

5.1.2. qadınların ictimai, sosial və iqtisadi fəallığının artırılması, sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınların dəstəklənməsi;

5.1.3. cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılması ilə bağlı tədbirlərin gücləndirilməsi;

5.1.4. cəmiyyətdə gender bərabərliyi mədəniyyətinin təbliği və əhalinin məlumatlılıq səviyyəsinin artırılması.

6. Prioritet istiqamətlər

6.1. Milli Fəaliyyət Planı çərçivəsində Azərbaycanda gender bərabərliyi sahəsində müvafiq tədbirlər aşağıdakı prioritet istiqamətlər üzrə həyata keçiriləcəkdir:

6.1.1. gender bərabərliyinin təmin olunması sahəsində hüquqi bazanın və institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi;

6.1.1.1. **əsaslandırma:** müasir dövrün çağırışları gender bərabərliyinə dair ölkə qanunvericiliyini təkmilləşdirməklə daha işlək mexanizmlərin müəyyən olunmasına zəruri edir. Gender bərabərliyinin dövlət siyasətinin ayrı-ayrı istiqamətlərinə daxil edilməsi prosesinin gücləndirilməsi üçün qurumlararası əlaqələndirmə mexanizminin yaradılması və cinsi

mənsubiyyətə görə ayrı-seçkilik hallarına gətirib çıxaran amillərin aradan qaldırılması məqsədilə hüquqi islahatlar aparılmalıdır. Həmçinin, gender bərabərliyi hədəflərinə çatmaqda dövlət büdcəsinin daha təsirli olması üçün genderə həssas büdcə təcrübəsinin formalaşdırılmasına önəm verilməlidir;

6.1.1.2. görülcək tədbirlər:

6.1.1.2.1. gender bərabərliyinə dair normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi;

6.1.1.2.2. dövlət orqanlarının (qurumlarının) nümayəndələrindən ibarət, ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərən mərkəzi və yerli səviyyəli Gender bərabərliyi məsələləri üzrə əlaqələndirmə qruplarının yaradılması;

6.1.1.2.3. gender məsələləri üzrə ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərən məsul şəxslərin işinin təkmilləşdirilməsi üçün tədbirlər görülməsi;

6.1.1.2.4. dövlət büdcəsinin genderə həssaslığının qiymətləndirilməsi ilə bağlı beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi;

6.1.1.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.1.3.1. gender bərabərliyi sahəsini tənzimləyən normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi məqsədilə müvafiq normativ hüquqi akt layihələri hazırlanacaq və müvafiq qaydada razılaşdırılmaqla, baxılmaq üçün aidiyyəti dövlət orqanlarına (qurumlarına) təqdim olunacaqdır;

6.1.1.3.2. Gender bərabərliyi məsələləri üzrə əlaqələndirmə qrupları fəaliyyətə başlayacaq və gender bərabərliyinin təmini sahəsində qurumlararası əlaqələndirmə həyata keçiriləcəkdir;

6.1.1.3.3. gender məsələləri üzrə məsul şəxslərin siyahısı müəyyən ediləcək, onlar üçün təlim və seminarlar keçiriləcək, vəzifə təlimatları təsdiq ediləcəkdir;

6.1.1.3.4. beynəlxalq təcrübəyə əsaslanmaqla, dövlət büdcəsinin genderə həssaslığının qiymətləndirilməsi ilə bağlı təkliflər hazırlanacaqdır;

6.1.1.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.1.4.1. normativ hüquqi akt layihələrinin aidiyyəti dövlət orqanları (qurumları) ilə razılaşdırılmasında gecikmələr baş verə bilər. Bununla əlaqədar müvafiq işçi qrupların yaradılması nəzərdə tutulur;

6.1.2. qadınların ictimai fəallığının artırılması:

6.1.2.1. **əsaslandırma:** dövlət sektorunda və özəl sektorda qərar qəbulu proseslərində qadınların iştirakının artırılması və rəhbər vəzifələrdə kişilərlə bərabər şəkildə təmsilçiliyi onların ictimai fəallığının yüksəldilməsi tədbirlərini zəruri edir;

6.1.2.2. görülcək tədbirlər:

6.1.2.2.1. dövlət sektorunda və özəl sektorda qərar qəbulu proseslərində qadınların kişilərlə bərabər iştirakını təşviq etmək üçün maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi;

6.1.2.2.2. gender bərabərliyinin təbliği və təşviqi ilə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatlarının ictimai iştirakçılığının artırılmasına dəstək göstərilməsi;

6.1.2.2.3. qadınların sosial-ictimai fəallığının artırmaq məqsədilə qeyri-hökumət təşkilatlarının yaradılmasının təşviqi;

6.1.2.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.2.3.1. dövlət sektorunda və özəl sektorda qərar qəbulu proseslərində qadınların iştirakı artırılacaqdır;

6.1.2.3.2. gender bərabərliyinin təbliği və təşviqi ilə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatlarının ictimai iştirakçılığının artırılması ilə bağlı aparılan təhlillərin nəticəsi olaraq təkliflər hazırlanacaq və tədbirlər görülcəkdir;

6.1.2.3.3. gender bərabərliyinin təşviqi sahəsində fəaliyyət göstərən və o cümlədən qadınların rəhbərlik etdiyi yeni qeyri-hökumət təşkilatlarının yaradılması istiqamətində tədbirlər görülcəkdir;

6.1.2.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.2.4.1. özəl sektorda fəaliyyət göstərən qadınların ictimai fəallığının artırılması istiqamətində təşviqat tədbirlərinin həyata keçirilməsi işğötürənlərlə razılaşdırılmalı olduğundan əlavə vaxt tələb edə bilər. Bununla əlaqədar işğötürənlərlə müzakirələr aparılması nəzərdə tutulur;

6.1.3. qadınların məşğulluğunun dəstəklənməsi:

6.1.3.1. **əsaslandırma:** ölkənin sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının əsas hədəflərindən biri dinamik, inklüziv və sosial ədalətə əsaslanan cəmiyyətin formalaşdırılması məqsədilə qadınların orta aylıq əməkhaqqının kişilərin orta aylıq əməkhaqqına nisbətində artırılmasıdır. Bu baxımdan qadınların məşğulluğunun dəstəklənməsi, iqtisadi təşəbbüskarlığının, kiçik və orta sahibkarlıqda təmsilçiliyinin genişləndirilməsi, onların iqtisadi asılılıqlarının azaldılması, ailələrin rifahının davamlı təmin olunması və əmək bazarında gender fərqlərinin aradan qaldırılması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir;

6.1.3.2. görülcək tədbirlər:

6.1.3.2.1. qadınların qeyri-formal məşğulluğunun qarşısının alınması istiqamətində tədbirlərin gücləndirilməsi;

6.1.3.2.2. əmək bazarında ən çox işçi tələb olunan peşələr üzrə işaxtaran və işsiz qadınların rəqəbat qabiliyyətinin artırılmasına yönələn peşə hazırlığının təşkili;

6.1.3.2.3. qadınlar üçün mikroiqtidadi və idarəetmə təliminin təşkili və onların kiçik bizneslər üçün maliyyə imkanlarına çıxışının təmin edilməsi;

6.1.3.2.4. kənd turizmi ilə, o cümlədən aqroturizm ilə məşğul olan və bu sahəyə maraq göstərən qadınların fəaliyyətinin dəstəklənməsi;

6.1.3.2.5. iş yerlərində cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin qarşısının alınması üzrə maarifləndirmə işinin aparılması;

6.1.3.2.6. əlilliyi olan qadınların məşğulluğunun artırılması, onların yeni peşələrə yiyələnməsi və peşə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün kursların təşkili;

6.1.3.2.7. əlilliyi olan qadınların əl işlərindən ibarət satış-sərgilərin keçirilməsi;

6.1.3.2.8. kənd yerlərində yaşayan qadınların məşğulluğuna dəstək və müvafiq maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi;

6.1.3.2.9. işğaldan azad edilmiş ərazilərə köçürülcək qadınların rəqəmsal bilik və bacarıqlarının artırılması;

6.1.3.2.10. işaxtaran və işsiz qadınların əmək bazarına inteqrasiya olunması üçün aktiv məşğulluq tədbirlərinin səmərəliliyinin artırılması;

6.1.3.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.3.3.1. qadınların qeyri-formal məşğulluq səviyyəsinin yüksək olduğu sahələrdə maddəli işləyən qadınların sayı artacaqdır;

6.1.3.3.2. əmək bazarında ən çox işçi tələb olunan peşələr üzrə qadınların bacarıqları və potensialı gücləndiriləcəkdir;

6.1.3.3.3. sahibkarlıqla məşğul olan qadınların sayının artırılması ilə bağlı tədbirlər görülcəkdir;

6.1.3.3.4. kənd evlərini turistlərə qonaq evi olaraq təqdim edən 200 nəfər qadına turizm yönümlü təlimlər keçiləcək, aqroturizmlə məşğul olan 100 nəfər qadına avadanlıq və infrastruktur dəstəyi göstəriləcəkdir;

6.1.3.3.5. iş yerlərində cinsi ayrı-seçkiliyin yolverilməzliyi barəsində ictimaiyyətin, iş yerlərində cinsi ayrı-seçkiliyin qarşısının alınmasının vacibliyi və metodları barədə işğötürənlərin məlumatlılığı artırılacaqdır;

6.1.3.3.6. peşə bacarıqlarının inkişafı üçün qadınlar peşə hazırlığına cəlb ediləcək, əlilliyi olan qadınların məşğulluğu artırılacaqdır;

6.1.3.3.7. əlilliyi olan qadınların əl işləri sənətinin inkişafı üçün kurslar və satış sərgiləri təşkil olunacaqdır;

6.1.3.3.8. kənd yerlərində yaşayan qadınlar üçün maliyyə savadlılığı, özünüməşğulluq mövzusunda kurslar keçirilməklə, onların özünüməşğulluq proqramlarına cəlb edilməsi təmin olunacaq, bu tədbirlərin qadınların məşğulluğunun artırılmasına təsiri təhlil ediləcəkdir;

6.1.3.3.9. işğaldan azad edilmiş ərazilərə köçürülcək qadınların informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə imkanları genişləndiriləcəkdir;

6.1.3.3.10. regionlarda qadınlar üçün keçirilmiş əmək yarmarkalarının və işlə təmin olunmuş qadınların sayı artacaqdır;

6.1.3.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.3.4.1. qadınların məşğulluğunun dəstəklənməsi üzrə tədbirlərin təşkili üçün maliyyə vəsaitinə və maddi-texniki təchizata ehtiyac vardır ki, həmin ehtiyacların qarşılanması zamanı müəyyən çətinliklər yaranı bilər. Bu məqsədlə Milli Fəaliyyət Planının 7-ci hissəsində əks olunmuş mənbələr hesabına maliyyələşdirmə aparılması üçün aidiyyəti tədbirlər görülməsi nəzərdə tutulur;

6.1.4. təhsil sahəsində gender bərabərliyinin nəzərə alınması:

6.1.4.1. **əsaslandırma:** gender bərabərliyi məsələlərinin təhsilin məzmununa daxil edilməsi insan hüquq və azadlıqlarına etimadın möhkəmləndirilməsinə və cəmiyyətin dayanıqlı inkişafına xidmət edir. İnsan rifahının və iqtisadi inkişafın əsas faktoru olan təhsil sahəsində gender bərabərliyinin nəzərə alınması hər iki cinsin təhsilə bərabər çıxışı ilə yanaşı, həm də onların az təmsil olunduğu və yüksək əməkhaqqı ödənilən peşə sahələrində sayının artması, o cümlədən cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyə şərait yaradan gender stereotiplərinin aradan qaldırılması üçün önəmlidir;

6.1.4.2. görülcək tədbirlər:

6.1.4.2.1. ümumi təhsil pilləsi üzrə dərslik hazırlığını həyata keçirən müəllimlərin və dərslik qiymətləndirməsini aparan ekspertlərin öz fəaliyyətlərində gender bərabərliyi prinsipinin təbiiqi ilə bağlı bilik və bacarıqlarının artırılması;

6.1.4.2.2. ali təhsilin bakalavriat və magistratura səviyyələrində müvafiq ixtisasların təhsil proqramlarına gender bərabərliyinin tədrisi ilə bağlı seçmə fənlərin və ya mövzuların daxil edilməsi;

6.1.4.2.3. ümumi təhsil müəssisələrində yuxarı sinif şagirdlərinin, müəllimlərin, valideynlərin iştirakı ilə insan hüquqları və gender bərabərliyi barədə məlumatlılığının artırılması, məişət zorakılığının, təhsildən yayınmanın və erkən evliliyin fəsadları mövzusunda maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi;

6.1.4.2.4. qadınların bədən tərbiyəsi və idmana cəlb olunması istiqamətində tədbirlərin gücləndirilməsi;

6.1.4.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.4.3.1. ümumi təhsil pilləsi üzrə dərslik hazırlığını həyata keçirən müəllimlərə və dərslik qiymətləndirməsini aparan ekspertlərə öz fəaliyyətlərində gender bərabərliyi prinsipinin təbiiqi ilə bağlı təlim keçiriləcəkdir.

6.1.4.3.2. təhsil proqramlarına gender bərabərliyinin tədrisi ilə bağlı seçmə fənlər daxil ediləcək, müvafiq tədris proqramları və dərsliklər hazırlanacaq, müntəzəm olaraq tədrisin monitorinqi və qiymətləndirilməsi aparılacaqdır;

6.1.4.3.3. ümumi təhsil müəssisələrində yuxarı sinif şagirdlərinin, müəllimlərin, valideynlərin insan hüquqları və gender bərabərliyi barədə, məişət zorakılığının, təhsildən yayınmanın və erkən evliliyin fəsadları ilə bağlı məlumatlılığı artırılacaqdır;

6.1.4.3.4. qadınların bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olmaları ilə bağlı təbliğat işləri aparılacaq, bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olan qadınların sayı artacaqdır;

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 dekabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir

Azərbaycan Respublikasında gender (kişi və qadınların) bərabərliyi üzrə 2026 – 2028-ci illər üçün

(əvvəli 13-cü səhifədə)

6.1.5. sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınların tibbi, psixoloji və hüquqi yardımlara çıxış imkanlarının genişləndirilməsi;

6.1.5.1. əsaslandırma: gender bərabərliyi baxımından inklüziv cəmiyyət yaradılmasında əsas amillərdən biri də sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınların rifahının yaxşılaşdırılması və cəmiyyətə integrasiyasına dəstək göstərilməsidir. Bu qadınların çətin həyat şəraitinə düşməsinin qarşısını almaq məqsədilə əlavə resurslar da cəlb etməklə onların tibbi, psixoloji və hüquqi yardımlara çıxış imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində tədbirlərin gücləndirilməsinə ehtiyac vardır;

6.1.5.2. görülməcek tədbirlər:

6.1.5.2.1. sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınlar arasında ilkin tibbi-sanitariya yardımına, o cümlədən reproduktiv sağlamlıq və ailə planlaşdırılması xidmətlərinə çıxış barədə maarifləndirmə işinin aparılması;

6.1.5.2.2. sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınların psixoloji yardıma əlçatanlığının təmin edilməsi;

6.1.5.2.3. sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınlar üçün hüquqi yardıma əlçatanlığın təmin edilməsi;

6.1.5.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.5.3.1. qadınlar arasında ilkin tibbi-sanitariya yardımına, o cümlədən reproduktiv sağlamlıq və ailə planlaşdırılması xidmətlərinə çıxış barədə məlumatlılıq artacaqdır;

6.1.5.3.2. sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınların psixoloji yardıma əlçatanlığı təmin ediləcəkdir;

6.1.5.3.3. sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınlara hüquqi yardım göstərilməsi imkanları genişləncəkdir;

6.1.5.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.5.4.1. regionlarda sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınların psixoloji yardıma müraciət edilməsindən çəkinmə halları sözügedən yardımdan istifadədə çətinliklər yarada bilər. Bu da erkən müdaxilə imkanlarını məhdudlaşdırır. Bununla əlaqədar əhali arasında məlumatlılığın artırılması və maarifləndirmə işlərinin aparılması nəzərdə tutulur;

6.1.6. iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə sahəsində gender bərabərliyinin nəzərə alınması:

6.1.6.1. əsaslandırma: iqlim dəyişikliklərinin sağ-

lamlıq və təhlükəsizlik baxımından cinslərə fərqli və qeyri-mütənəşib təsirləri onunla mübarizədə gender aspektlərinə diqqət yetirilməsini zəruri edir. Qadınların, xüsusilə kənd yerlərində yaşayan qadınların bu təsirlərin azaldılmasında və sonrakı adaptasiya proseslərində əhəmiyyətli rolunu nəzərə alaraq, iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə üzrə fəaliyyətlərə onların cəlb edilməsi tələb olunur;

6.1.6.2. görülməcek tədbirlər:

6.1.6.2.1. həssas qruplardan olan qadınlar üçün iqlim dəyişmələri nəticəsində yaranan risklərin aradan qaldırılması istiqamətində tədbirlər görülməsi;

6.1.6.2.2. istilik effekti yaradan qaz tullantılarının azaldılması (su, ərzaq, heyvandarlıq, kənd təsərrüfatı, məişətdə enerjiyə qənaət və s.) və iqlim dəyişmələrinin digər aspektləri üzrə maarifləndirici tədbirlərə qadınların cəlb edilməsi;

6.1.6.2.3. iqlim dəyişikliklərinin ətraf mühitə təsirlərinin azaldılmasında bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə və enerji səmərəliliyi sahəsində qadınların ictimai təşəbbüslərinin dəstəklənməsi;

6.1.6.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.6.3.1. həssas qruplardan olan qadınlar üçün iqlim dəyişmələri fəsadlarından yaranan riskləri nəzərə alaraq iqlim dəyişmələri üzrə adaptasiya planı və proqramları hazırlanacaqdır;

6.1.6.3.2. istilik effekti yaradan qaz tullantılarının azaldılması və iqlim dəyişmələrinin digər aspektlərini ehtiva edən fəaliyyətlər çərçivəsində həyata keçirilən maarifləndirici tədbirlərdə qadınların sayı artınlacaqdır;

6.1.6.3.3. iqlim dəyişikliklərinin ətraf mühitə təsirlərinin azaldılmasında bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə və enerji səmərəliliyi sahəsində qadın təşəbbüslərinin həyata keçirilməsinə dəstək göstəriləcəkdir;

6.1.6.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.6.4.1. iqlim dəyişmələri üzrə adaptasiya planının və proqramlarının aidıyyatı dövlət orqanları (qurumları) ilə razılaşdırılması əlavə vaxt tələb edə bilər. Bununla əlaqədar müvafiq işçi qrupların yaradılması nəzərdə tutulur;

6.1.7. media sahəsində gender bərabərliyinin təşviqi:

6.1.7.1. əsaslandırma: cəmiyyətdə gender bərabərliyi mədəniyyətinin təbliğində və cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyə yol açan sosial davranış normalarının dəyişdirilməsində media xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Media sahəsində gender aspektlərinin nəzərə alınması üçün media nümayəndələrinin gender məsələlərinə həssaslığının artırılması üzrə fəaliyyətin gücləndirilməsinə zərurət vardır;

6.1.7.2. görülməcek tədbirlər:

6.1.7.2.1. media subyektlərində gender bərabərliyinin təşviqi;

6.1.7.2.2. media nümayəndələrinin gender məsələlərinə həssaslığının artırılması və müvafiq sahələrdə uğur qazanmış qadın obrazının təşviqi;

6.1.7.2.3. mediada yayımlanan gender bərabərliyi və gender əsaslı zorakılıq mövzusunda media məhsullarının monitorinqinin aparılması;

6.1.7.3. gözlənilən nəticə və nəticə indikatorları:

6.1.7.3.1. media subyektləri arasında gender bərabərliyinin təşviqi üzrə keçirilmiş təlimlərin media subyektlərində gender bərabərliyinin təmin olunmasına təsiri öyrəniləcəkdir;

6.1.7.3.2. mediada gender bərabərliyi prinsipinə əməl edilməklə yayımlanan media məhsullarının sayı artacaqdır;

6.1.7.3.3. gender bərabərliyi və gender əsaslı zorakılıq mövzusunda media məhsullarının monitorinqi aparılacaq və müvafiq hesabət hazırlanacaqdır;

6.1.7.4. gözlənilən risklər və onların neytrallaşdırılması tədbirləri:

6.1.4.4.1. media sahəsində gender bərabərliyinin nəzərə alınması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi media subyektlərinin fəallığından asılı olduğundan əlavə vaxt tələb edə bilər. Bununla əlaqədar onlarla müzakirələr aparılması nəzərdə tutulur;

6.1.8. gender bərabərliyinin təmin olunması ilə bağlı vəziyyətin təhlili və qiymətləndirilməsi:

6.1.8.1. əsaslandırma: gender bərabərliyinin təmin olunması sahəsində həyata keçirilən tədbirlərin səmərəliliyinin və onların qarşısı qoyulan məqsədlərə uyğunluğunun yoxlanılması üçün təhlili və qiymətləndirmələr aparılması vacibdir. Bu tədbirlər həmçinin cəmiyyətdə gender münasibətlərində baş vermiş dəyişikliklərin öyrənilməsinə və cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkilik hallarının aradan qaldırılması üzrə gələcək fəaliyyətin müəyyən edilməsinə imkan verir;

8. Milli Fəaliyyət Planının həyata keçirilməsi üzrə TƏDBİRLƏR PLANI

Sıra №-si	Tədbirin adı	Əsas icraçı orqan (qurum)	Digər icraçılar	İcra müddəti	Nəticə göstəriciləri		
					ilkin nəticələr	aralıq nəticələr	yekun nəticələr
1	2	3	4	5	6	7	8
8.1. Gender bərabərliyinin təmin olunması sahəsində hüquqi bazanın və institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi							
8.1I	Gender bərabərliyinə dair normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi	Nazirlər Kabineti	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Təvsiyə edilir: İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman)	2026–2028	Müvafiq normativ hüquqi akt layihələrinin hazırlanması	Müvafiq normativ hüquqi akt layihələrinin aidıyyatı dövlət orqanları (qurumları) ilə razılaşdırılması	Müvafiq normativ hüquqi akt layihələrinin aidıyyatı üzrə təqdim edilməsi
8.1E	Dövlət orqanlarının (qurumlarının) nümayəndələrindən ibarət, ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərən mərkəzi və yerli səviyyəli Gender bərabərliyi məsələləri üzrə əlaqələndirmə qruplarının yaradılması	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Daxili İşlər Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi Elm və Təhsil Nazirliyi İqtisadiyyat Nazirliyi Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Yerli icra hakimiyyəti orqanları Təvsiyə edilir: İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman) bələdiyyələrin milli assosiasiyaları	2026–2027	Gender bərabərliyi məsələləri üzrə əlaqələndirmə qruplarının yaradılması	Gender bərabərliyi məsələləri üzrə əlaqələndirmə qruplarının iş qaydası layihəsinin hazırlanması və təsdiq edilməsi	Gender bərabərliyi məsələləri üzrə əlaqələndirmə qruplarının fəaliyyətə başlaması və gender bərabərliyinin təmini sahəsində qurumlararası əlaqələndirmənin həyata keçirilməsi
8.1B	Gender məsələləri üzrə ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərən məsul şəxslərin işinin təkmilləşdirilməsi üçün tədbirlər görülməsi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi, Səhiyyə Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi digər aidıyyatı dövlət orqanları (qurumları), Təvsiyə edilir: Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası, İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman)	2026–2028	Gender məsələləri üzrə məsul şəxslərin siyahısının müəyyənəşdirilməsi	Gender məsələləri üzrə məsul şəxslər üçün təlimlər və seminarların keçirilməsi	Gender məsələləri üzrə məsul şəxslər üçün vəzifə təlimatlarının hazırlanması və təsdiq olunması
8.1A	Dövlət büdcəsinin gendərə həssaslığının qiymətləndirilməsi ilə bağlı beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Maliyyə Nazirliyi	2026	Dövlət büdcəsinin gendərə həssaslığının qiymətləndirilməsi ilə bağlı beynəlxalq təcrübənin araşdırılması	Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının nümayəndələri üçün beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə təlimlər keçirilməsi	Dövlət büdcəsinin gendərə həssaslığının qiymətləndirilməsi ilə bağlı beynəlxalq təcrübəyə əsaslanmaqla təkliflər hazırlanması
8.2. Qadınların ictimai fəallığının artırılması							
8.2.1	Dövlət sektorunda və özəl sektorda qərar qəbulu proseslərində qadınların kişilərlə bərabər iştirakını təşviq etmək üçün maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi İqtisadiyyat Nazirliyi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Dövlət İmtahan Mərkəzi	2026–2028	Dövlət sektorunda fəaliyyət göstərənlər üçün maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi	Özəl sektorda fəaliyyət göstərənlər üçün maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi	Dövlət sektorunda və özəl sektorda qərar qəbulu proseslərində qadınların iştirakının artırılması
8.2.2.	Gender bərabərliyinin təbliği və təşviqi ilə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatlarının ictimai iştirakçılığının artırılmasına dəstək göstərilməsi	Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Təvsiyə edilir: Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası qeyri-hökumət təşkilatları	2026–2027	Gender bərabərliyinin təbliği və təşviqi ilə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatlarının ictimai iştirakçılığının artırılması ilə bağlı təhlillər aparılması	Gender bərabərliyinin təbliği və təşviqi ilə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatlarının aidıyyatı sahəsində tədbirlərinin həyata keçirilməsi	Gender bərabərliyinin təbliği və təşviqi ilə məşğul olan qeyri-hökumət təşkilatlarının ictimai iştirakçılığının artırılması
8.2.3	Qadınların sosial-ictimai fəallığını artırmaq məqsədilə qeyri-hökumət təşkilatlarının yaradılmasının təşviqi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi	2026–2027	Gender bərabərliyinin təmin olunması sahəsində fəaliyyət göstərən qeyri-hökumət təşkilatlarına dair məlumatların toplanılması	Gender bərabərliyinin təmini sahəsində qeyri-hökumət təşkilatlarının yaradılması ilə bağlı təşviqat tədbirlərinin həyata keçirilməsi	Gender bərabərliyinin təşviqi sahəsində fəaliyyət göstərən, o cümlədən qadınların rəhbərlik etdiyi yeni qeyri-hökumət təşkilatlarının yaradılması
8.3. Qadınların məşğulluğunun dəstəklənməsi							
8.3.1	Qadınların qeyri-formal məşğulluğunun qarşısının alınması istiqamətində tədbirlərin gücləndirilməsi	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	İqtisadiyyat Nazirliyi Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Prezident yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi	2026–2028	Qadınların qeyri-formal məşğulluq səviyyəsinin yüksək olduğu sahələrin müəyyən olunması üçün anket sorğusunun keçirilməsi və müvafiq təhlillər aparılması	Qadınların qeyri-formal məşğulluqla bağlı maarifləndirilməsi və məlumatlandırılması tədbirlərinin həyata keçirilməsi	Muzdlı işləyən qadınların sayının artırılması
8.3.2.	Əmək bazarında ən çox işçi tələb olunan peşələr üzrə işəxtaran və işsiz qadınların rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına yönələn peşə hazırlığının təşkili	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	İqtisadiyyat Nazirliyi Elm və Təhsil Nazirliyi Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi	2026–2028	Qadınların səmərəli məşğulluğu üçün prioritet sahələrin müəyyən olunması və bunun əsasında peşə hazırlığı kursların təşkili	Peşə hazırlığına cəlb olunan qadınların sayının artırılması istiqamətində tədbirlər görülməsi	Əmək bazarında ən çox işçi tələb olunan peşələr üzrə qadınların bacarıqlarının və potensialının gücləndirilməsi
8.3.3.	Qadınlar üçün mikroiqtisadi və idarəetmə təlimlərinin təşkili və onların kiçik bizneslər üçün maliyyə imkanlarına çıxışının təmin edilməsi	İqtisadiyyat Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi	2026–2028	Özünüməşğulluq proqramına cəlb olunan qadınların sayının artırılması	Qadınlar üçün mikroiqtisadi və idarəetmə təlimlərinin təşkili	Sahibkarlıqla məşğul olan qadınların sayının artırılması

(ardı 15-ci səhifədə)

Azərbaycan Respublikasında gender (kişi və qadınların)

bərabərliyi üzrə 2026 – 2028-ci illər üçün

MİLLİ FƏALİYYƏT PLANI

(əvvəli 14-cü səhifədə)

Sıra №-si	Tədbirin adı	Əsas icraçı orqan (qurum)	Digər icraçılar	İcra müddəti	Nəticə göstəriciləri		
					ilkin nəticələr	aralıq nəticələr	yekun nəticələr
8.3.4.	Kənd turizmi, o cümlədən aqroturizm ilə məşğul olan və bu sahəyə maraq göstərən qadınların fəaliyyətinin dəstəklənməsi	Dövlət Turizm Agentliyi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi İqtisadiyyat Nazirliyi Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yerli icra hakimiyyəti orqanları	2026–2027	Kənd turizmi ilə məşğul olan və bu sahəyə maraq göstərən qadınların siyahısının hazırlanması, təlim ehtiyaclarının öyrənilməsi, aqroturizm ilə məşğul olan qadınların fəaliyyət göstərdikləri təsərrüfatların ilkin infrastruktur (məişət əşyaları, mətbəx avadanlığı, mebel və digər inventar) ehtiyaclarının öyrənilməsi	Turizm yönümlü (qonaqlama, tanıtım, büdcə, etiket qaydaları, standartlar və s.) təlimlərin keçirilməsi, aqroturizm ilə məşğul olan qadınların fəaliyyət göstərdikləri təsərrüfatların ilkin infrastruktur (məişət əşyaları, mətbəx avadanlığı, mebel və digər inventar) ehtiyaclarının qarşılanması	Kənd evlərini turistlərə qonaq evi olaraq təqdim edən 200 nəfər qadına turizm yönümlü təlimlərin keçirilməsi, aqroturizm ilə məşğul olan 100 nəfər qadına avadanlıq və infrastruktur dəstəyinin göstərilməsi
8.3.5.	İş yerlərində cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin qarşısının alınması üzrə maarifləndirmə işinin aparılması	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Təvsiyə edilir: Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası	2026–2028	Mövzu üzrə press-revizlərin hazırlanaraq mediada yayımlanması (İldə 4 press-reviz). Mövzu üzrə maarifləndirmə tədbirlərinin (görüş, seminar və s. tədbirləri) işəgötürənlərin iştirakı ilə keçirilməsi (ildə 2 tədbir)	Bu tədbir üzrə əsas və digər icraçıların rəsmi sosial media hesablarında məlumat xarakterli poster, infografika və digər aidiyyəti materialların paylaşılməsi (ildə 4 paylaşım)	İş yerlərində cinsi ayrı-seçkilik barəsində ictimaiyyət arasında məlumatlılığın, eləcə də iş yerlərində cinsi ayrı-seçkiliyin qarşısının alınmasının vacibliyi və metodları barədə işəgötürənlərin məlumatlılığının artırılması
8.3.6.	Əlilliliyi olan qadınların məşğulluğunun artırılması, onların yeni peşələrə yiyələnməsi və peşə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün kursların təşkili	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2028	Peşə hazırlığına cəlb olunmasını istəyən əlilliyi olan qadınların sayının müəyyən edilməsi	Əlilliyi olan qadınların yeni peşələrə yiyələnməsinə töhfə verən kurslarda iştirakına üstünlük verilməsi	Əlilliyi olan qadınların məşğulluğun artırılması
8.3.7	Əlilliyi olan qadınların əl işlərindən ibarət satış-sərgilərin keçirilməsi	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2028	Əl işi sənətinə maraqlı olan qadınların müəyyən edilməsi	Əlilliyi olan qadınların əl işləri sənətinin inkişafı üçün təşkil edilən kursların sayının artırılması	Əlilliyi olan qadınların əl işləri üzrə satış-sərgilərin təşkili
8.3.8	Kənd yerlərində yaşayan qadınların məşğulluğuna dəstək və müvafiq maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi	İqtisadiyyat Nazirliyi	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2028	Kənd yerlərində yaşayan qadınlar üçün maliyyə savadlılığı mövzusunda kursların keçirilməsi	Kənd yerlərində yaşayan qadınlar üçün özünüməşğulluq mövzusunda kursların keçirilməsi	Kənd yerlərində yaşayan qadınların özünüməşğulluq proqramına cəlb olunması, bu tədbirlərin qadınların məşğulluğunun artırılmasına təsirinin təhlili
8.3.9.	İşğaldan azad edilmiş ərazilərə köçürüləcək qadınların rəqəmsal bilik və bacarıqlarının artırılması	Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi	Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2028	Qadınların rəqəmsal bilik və bacarıqlarının artırılması sahəsində ehtiyacların öyrənilməsi və müvafiq təlim proqramlarının hazırlanması	Təlimçilərin müəyyən edilməsi, qadınların təlimlərdə iştiraka cəlb olunması üçün iş aparılması	İşğaldan azad edilmiş ərazilərə köçürüləcək qadınların informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə imkanlarının genişləndirilməsi
8.3.10.	İşəxtaran və işsiz qadınların əmək bazarına inteqrasiya olunması üçün aktiv məşğulluq tədbirlərinin səmərəliliyinin artırılması	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2028	Daha çox qadının aktiv məşğulluq tədbirlərində iştirakına üstünlük verilməsi	Dünya Bankı ilə birlikdə aparılan özünüməşğulluq proqramı çərçivəsində xidmət və istehsal istiqamətləri üzrə qadınlara üstünlük verilməsi	Regionlarda qadınlar üçün keçirilmiş əmək yarmarkalarının və işlə təmin olunmuş qadınların sayının artırılması
8.4. Təhsil sahəsində gender bərabərliyinin nəzərə alınması							
8.4.1.	Ümumi təhsil pilləsi üzrə dərslik hazırlığını həyata keçirən müəllimlərin və dərslik qiymətləndirməsini aparan ekspertlərin öz fəaliyyətlərində gender bərabərliyi prinsipinin tətbiqi ilə bağlı bilik və bacarıqlarının artırılması	Elm və Təhsil Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2028	Dərslik müəllifləri və ekspertlərin gender bərabərliyi prinsiplərinə dair təlim ehtiyaclarının müəyyən edilməsi	Gender bərabərliyi prinsiplərinə əməl olunmasına dair təlim proqramının hazırlanması	Gender bərabərliyi prinsiplərinə əməl olunmasına dair təlim keçirilməsi
8.4.2.	Ali təhsilin bakalavriat və magistratura səviyyələrində müvafiq ixtisasların təhsil proqramlarına gender bərabərliyinin tədrisi ilə bağlı fənlərin və ya mövzuların daxil edilməsi	Elm və Təhsil Nazirliyi	Təvsiyə edilir: İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman)	2026–2028	Gender bərabərliyi ilə bağlı məsələləri özündə ehtiva edən seçmə fənlərin məzmununun müəyyən olunması	Təhsil proqramlarına gender bərabərliyinin tədrisi ilə bağlı daxil edilmiş seçmə fənlərə aid tədris proqramlarının və dərsliklərin hazırlanması	Təhsil proqramlarına gender bərabərliyinin tədrisi ilə bağlı seçmə fənlər üzrə aparılan tədrisin müntəzəm olaraq monitorinqi və qiymətləndirilməsi
8.4.3.	Ümumi təhsil müəssisələrində yuxarı sinif şagirdlərinin, müəllimlərin və valideynlərin iştirakı ilə insan hüquqları və gender bərabərliyi barədə məlumatlılığının artırılması, məişət zorakılığının, təhsildən yayınmanın və erkən evliliyin fəsadları mövzusunda maarifləndirici tədbirlərin həyata keçirilməsi	Elm və Təhsil Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi Təvsiyə edilir: İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman)	2026–2028	Təhsildən yayınma və erkən evlilik hallarının, məişət zorakılığının daha çox baş verdiyi rayon və şəhərlərin müəyyən edilməsi	Ümumi təhsil müəssisələrində yuxarı sinif şagirdləri, müəllimlər və valideynlər ilə görüşlərin keçirilməsi	Ümumi təhsil müəssisələrində yuxarı sinif şagirdlərinin, müəllimlərin və valideynlərin insan hüquqları və gender bərabərliyi barədə, məişət zorakılığının, təhsildən yayınmanın və erkən evliliyin fəsadları barədə məlumatlılığının artırılması
8.4.4.	Qadınların bədən tərbiyəsi və idmana cəlb olunması istiqamətində tədbirlərin gücləndirilməsi	Gənclər və İdman Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2028	Qadınların bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olmaları ilə bağlı təbliğat işlərinin aparılması	Qadınların iştirakı ilə idman yarışlarının keçirilməsi	Bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olan qadınların sayının artması
8.5. Sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınların tibbi, psixoloji və hüquqi yardımlara çıxış imkanlarının genişləndirilməsi							
8.5.1.	Sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınlar arasında ilkin tibbi-sanitariya yardımına, o cümlədən reproduktiv sağlamlıq və ailə planlaşdırılması xidmətlərinə çıxış barədə maarifləndirmə işinin aparılması	Səhiyyə Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Gənclər və İdman Nazirliyi Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi	2026	Sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınların ilkin tibbi-sanitariya yardımına, o cümlədən reproduktiv sağlamlıq və ailə planlaşdırılması xidmətlərinə ehtiyaclarının müəyyən edilməsi	Sosial cəhətdən həssas qrupdan olan qadınların sözlügedən tibbi yardım və xidmətlərin göstərildiyi tibb müəssisələri, bu tibbi yardımın və xidmətin növləri, həcmi, göstərilmə qaydası barədə məlumatlılığının artırılması	Bu qrupdan olan qadınlar arasında ilkin tibbi-sanitariya yardımına, o cümlədən reproduktiv sağlamlıq və ailə planlaşdırılması xidmətlərinə çıxış barədə məlumatlılığın artırılması
8.5.2.	Sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınların psixoloji yardıma əlçatanlığının təmin edilməsi	Səhiyyə Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi	2026	Dövlət tibb müəssisələrində qadınların psixoloji yardıma ehtiyacının araşdırılması	Sağlamlığına zərər vurmağa meyilli olan qadınların psixoloq tərəfindən nəzarətə götürülməsi və onlarla mütəmadi olaraq söhbətlər aparılması	Sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınların psixi sağlamlıq xidmətlərinə əlçatanlığının təmin edilməsi
8.5.3.	Sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınlar üçün hüquqi yardıma əlçatanlığın təmin edilməsi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Təvsiyə edilir: Vəkillər Kollegiyası	2026–2028	Hüquqi yardım göstərəcək hüquqşünasların və hüquqi yardımın təşkil edilməsi yerlərin müəyyən edilməsi	Hüquqi yardımın təşkil olunması ilə bağlı mediada elanların verilməsi	Sosial cəhətdən həssas qruplardan olan qadınların hüquqi yardımın göstərilməsi
8.6. İqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə sahəsində gender bərabərliyinin nəzərə alınması							
8.6.1.	Həssas qruplardan olan qadınlar üçün iqlim dəyişmələri nəticəsində yaranan risklərin aradan qaldırılması istiqamətində tədbirlər görülməsi	Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Elm və Təhsil Nazirliyi, Fövqəladə Hallar Nazirliyi Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi	2026–2028	Həssas qruplardan olan qadınlar üçün iqlim dəyişmələri fəsadlarından yaranan risklərin müəyyən olunması üzrə araşdırmanın aparılması	Həssas qruplardan olan qadınların iqlim dəyişmələri təsirlərinə uyğunlaşması mövzusunda dövlət orqanları (qurumları) əməkdaşlarının iştirakı ilə maarifləndirici tədbirlərin təşkili	Həssas qruplardan olan qadınlar üçün iqlim dəyişmələri nəticəsində yaranan riskləri nəzərdə tutan iqlim dəyişmələri üzrə adaptasiya planlarının və proqramlarının hazırlanması
8.6.2.	İstilik effekti yaradan qaz tullantılarının azaldılması (su, arxaq, heyvandarlıq, kənd təsərrüfatı, məişətdə enerjiyə qənaət və s.) və iqlim dəyişmələrinin digər aspektləri üzrə maarifləndirici tədbirlərə qadınların cəlb edilməsi	Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi	Energetika Nazirliyi Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyi “Azərenerji” ASC SOCAR	2026–2028	İstilik effekti yaradan qaz tullantılarının azaldılması və iqlim dəyişmələrinin digər aspektləri üzrə bağlı maarifləndirici vasitələrin hazırlanması	İstilik effekti yaradan qaz tullantılarının azaldılması və iqlim dəyişmələrinin digər aspektlərini ehtiva edən fəaliyyətlər çərçivəsində həyata keçirilən maarifləndirici tədbirlərin sayının artırılması	İstilik effekti yaradan qaz tullantılarının azaldılması və iqlim dəyişmələrinin digər aspektlərini ehtiva edən fəaliyyətlər çərçivəsində həyata keçirilən maarifləndirici tədbirlərdə qadınların sayının artırılması
8.6.3.	İqlim dəyişikliklərinin ətraf mühitə təsirlərinin azaldılmasında bərpə olunan enerji mənbələrindən istifadə və enerji səmərəliliyi sahəsində qadınların ictimai təşəbbüslərinin dəstəklənməsi	Energetika Nazirliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi	2026–2028	Müvafiq təşəbbüslərin qəbuluna başlanılması	Müvafiq təşəbbüslərin qiymətləndirilməsi	Müvafiq təşəbbüslərin həyata keçirilməsi üçün vəsait ayrılması
8.7. Media sahəsində gender bərabərliyinin təşviqi							
8.7.1.	Media subyektlərində gender bərabərliyinin təşviqi	Medianın İnkişafı Agentliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Audiovizual Şura Mətbuat Şurası	2026–2028	Media subyektlərində qadın və kişi təmsilçiliyi ilə bağlı vəziyyətin öyrənilməsi	Media subyektlərində gender bərabərliyinin təşviqi üzrə təlimlərin keçirilməsi	Keçirilmiş təlimlərin media subyektlərində gender bərabərliyi təmin olunmasına təsirlərinin öyrənilməsi
8.7.2.	Media nümayəndələrinin gender məsələlərinə həssaslığının artırılması və müvafiq sahələrdə uğur qazanmış qadın obrazının təşviqi	Medianın İnkişafı Agentliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Audiovizual Şura Mətbuat Şurası	2026–2028	Media nümayəndələri üçün gender həssaslığının artırılması üzrə təlimlərin keçirilməsi	Gender bərabərliyi ilə bağlı mesajlar verən media məhsullarının hazırlanması	Mediada gender bərabərliyi prinsipinə əməl edilməklə yayımlanan media məhsullarının sayının artması
8.7.3.	Mediada yayımlanan gender bərabərliyi və gender əsaslı zorakılıq mövzusunda media məhsullarının monitorinqinin aparılması	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Medianın İnkişafı Agentliyi Audiovizual Şura Mətbuat Şurası Təvsiyə edilir: İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman)	2026–2028	Monitorinq planının hazırlanması	Gender bərabərliyi və gender əsaslı zorakılıq mövzusunda media məhsullarının monitorinqinin aparılması	Aparılmış monitorinq üzrə müvafiq hesabatın hazırlanması
8.8. Gender bərabərliyinin təmin olunması vəziyyətinin təhlili və qiymətləndirilməsi							
8.8.1.	Ölkədə gender əsaslı zorakılığa dair sorğu aparılması	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Daxili İşlər Nazirliyi Dövlət Statistika Komitəsi	2026–2028	Sorğu anketlərinin hazırlanması	Sorğunun keçirilməsi	Sorğunun nəticələrinin təhlili və yekun hesabatın hazırlanması
8.8.2.	İşğaldan azad edilmiş ərazilərə köçürüləcək qadınların sosial-iqtisadi ehtiyaclarına dair keyfiyyət və kəmiyyət əsaslı tədqiqat aparılması	Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2028	İşğaldan azad edilmiş ərazilərə köçürüləcək qadınların sosial-iqtisadi ehtiyaclarına dair keyfiyyət və kəmiyyət əsaslı tədqiqat planının hazırlanması	Tədqiqat planının icrası	Tədqiqat nəticələrinin təhlili, hesabatın və müvafiq təkliflərin hazırlanması
8.8.3.	Özəl sektorda gender bərabərliyinin təmin edilməsi məqsədilə özəl müəssisələrin özlərinin daxili siyasət və prosedurlarının gender auditini aparmağa və bu sahədə fəaliyyətlərini gücləndirməyə təşviq edilməsi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	İqtisadiyyat Nazirliyi	2026	Özəl müəssisələrdə gender auditinin aparılması üçün təlimatın hazırlanması	Gender auditinin aparılması ilə bağlı özəl sektor nümayəndələri ilə görüşlərin keçirilməsi	Özəl müəssisələrdə daxili siyasət və prosedurlar üzrə aparılmış gender auditlərinin nəticələrinə dair tövsiyələrin hazırlanması və təqdim olunması
8.8.4.	Cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin qarşısının alınması üzrə mövcud mexanizmlərin səmərəliliyinin təhlili və təkliflərin hazırlanması	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	Təvsiyə edilir: İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman)	2026–2028	Cinsi mənsubiyyətə görə ayrı-seçkiliyin qarşısının alınması üzrə mövcud mexanizmlərin səmərəliliyinə dair təhlil aparılması	Təhlil əsasında təkliflər hazırlanması	Hazırlanmış təkliflərin aidiyyəti üzrə təqdim olunması
8.8.5.	Turizm sahəsində gender bərabərliyinə dair qiymətləndirmə aparılması	Dövlət Turizm Agentliyi	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi	2026–2027	Turizm sahəsində gender bərabərliyinə dair qiymətləndirmə hesabının hazırlanması	Qiymətləndirmə hesabının nəticələrinə dair turizm sahəsində fəaliyyət göstərən sahibkarların məlumatlandırılması və məsləhətləşmələr aparılması	Qiymətləndirmə hesabatından irəli gələn təkliflərin aidiyyəti üzrə təqdim olunması

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və publik hüquqi şəxslərin illik və ortamüddətli dövr üzrə büdcə layihələrinin və proqnozlarının, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstəricilərinin təhlili qaydaları

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin (bundan sonra – dövlət müəssisəsi) illik və ortamüddətli dövr üzrə büdcə layihələrinin və proqnozlarının monitorinqi, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstəricilərinin təhlili Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (bundan sonra – Nazirlik) tərəfindən həyata keçirilir.

1.2. Dövlət müəssisələrinin illik və ortamüddətli dövr üzrə büdcə layihələrinin və proqnozlarının monitorinqi, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstəricilərinin təhlili Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (bundan sonra – Nazirlik) tərəfindən həyata keçirilir.

1.3. Dövlət müəssisələri bu Qaydaların 4.1-ci bəndində nəzərdə tutulan məlumatları və hesabatları Nazirliyə təqdim edirlər.

1.4. Mikro və kiçik sahibkarlıq subyekti olan dövlət müəssisələri Nazirliyə yalnız bu Qaydaların 4.1.4-cü yarımbəndində nəzərdə tutulan məlumatları təqdim edirlər.

1.5. Bu Qaydalar maliyyə təsisatları istisna olmaqla qeyri-kommersiya hüquqi şəxslərinə, uşağ evlərinə, sosial xidmət müəssisələrinə, açıq və qapalı tipli xüsusi təlim-tərbiyə müəssisələrinə, məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə, ümumtəhsil məktəblərinə, xüsusi təhsil müəssisələrinə, ailə tipli kiçik qrup evlərinə şamil edilmir.

1.6. Bu Qaydaların məqsədləri üçün istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənalara ifadə edilir:

1.6.1. **büdcə layihəsi və proqnozu** – dövlət müəssisəsinin ortamüddətli dövr üzrə (növbəti il rüblər üzrə tərtib edilməklə) bu Qaydaların 4.2-ci bəndində müəyyən olunmuş məlumatları özümdə əks etdirən proqnoz göstəriciləri;

1.6.2. **büdcə** – dövlət müəssisəsinin növbəti il üzrə (rüblər üzrə tərtib edilməklə) bu Qaydaların 4.2-ci bəndində müəyyən olunmuş məlumatları özümdə əks etdirən və dövlət müəssisəsinin idarəetmə orqanı tərəfindən təsdiq edilən maliyyə sənədi;

1.6.3. **ictimai əhəmiyyətli xidmətlər göstərilməsi üzrə öhdəliklər** – ictimai maraqların qorunması və ümumi rifahın təmin edilməsi məqsədilə dövlət müəssisəsinə qanunla və ya müqavilə ilə tapşırılan xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı dövlət müəssisəsinin xüsusi öhdəlikləri;

1.6.4. **dövlət müəssisəsinin xarici törəmə müəssisəsi** – xarici dövlətin qanunvericiliyi əsasında qeydiyyatla alınmış və Azərbaycan Respublikasının hüddlarından kənarda yerləşən dövlət müəssisəsi;

1.6.5. **monitorinq** – dövlət müəssisəsinin büdcə göstəricilərinin optimallaşdırılması üçün potensial imkanların müəyyən edilməsi məqsədilə dövlət müəssisəsinin büdcə layihəsi və proqnozları üzrə, həmçinin dövlət müəssisəsinin gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyəti üzrə dövrü müşahidənin aparılması prosesi;

1.6.6. **təhlil** – dövlət müəssisəsinin büdcə layihəsi və proqnozunun, həmçinin büdcəsinin icra göstəricilərinin qiymətləndirilməsi prosesi.

1.7. Bu Qaydalarda istifadə olunan digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi, “Büdcə sistemi haqqında”, “Mühasibat uçotu haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə və digər normativ hüquqi aktlarla müəyyən olunmuş mənalara ifadə edir.

2. Monitorinqin və təhlilin məqsədləri

2.1. Dövlət müəssisələri üzrə monitorinqin və təhlilin məqsədləri aşağıdakılardır:

2.1.1. dövlət maliyyəsinin səmərəli idarə edilməsi;

2.1.2. dövlət müəssisələrinin fəaliyyətində şəffaflığın artırılması;

2.1.3. dövlət müəssisələrində uçot və hesabatlılığın təkmilləşdirilməsi;

2.1.4. korporativ maliyyə və əməliyyat risklərinin müəyyən edilməsi və bu risklərin dövlət maliyyəsinə təsir potensialının qiymətləndirilməsi;

2.1.5. dövlət müəssisələrinin mənfəetliliyinin artırılması və dövlət büdcəsi resurslarından asılılığının azaldılması;

2.1.6. ortamüddətli və uzunmüddətli dövrdə dövlət büdcəsi və büdcədənkonar dövlət fondları qarşısında yarana biləcək öhdəliklərin öncədən müəyyən edilməsi.

3. Dövlət müəssisələrinin büdcə layihələri və proqnozları

3.1. Dövlət müəssisələrinin növbəti il üzrə büdcə layihələri və proqnozları Nazirliyin müəyyən etdiyi formada hazırlanır və cari il iyulun 1-dək Nazirliyə təqdim olunur.

3.2. Nazirlik dövlət müəssisələrinin büdcə layihələrində və proqnozlarında dövlət maliyyəsinə təsir göstərə bilən əsaslı risklər aşkarladıqda həmin layihə və proqnozları dövlət müəssisələri ilə müzakirə edir. Müzakirələrin nəticələri protokollarla rəsmiləşdirilir.

3.3. Nazirlik təqdim olunmuş büdcə layihələrinin və proqnozlarının təhlilini apararaq yekun rəyini cari il sentyabrın 15-dək aidıyyəti dövlət müəssisələrinə təqdim edir.

3.4. Hər il dekabrın 20-dən gec olmayaraq dövlət müəssisələrinin fəaliyyətini tənzimləyən normativ hüquqi aktlarda və ya

onların nizamnamələrində müəyyən olunmuş qaydada dövlət müəssisəsinin növbəti il üzrə (rüblər üzrə tərtib edilməklə) büdcəsi təsdiq edilir.

3.5. Dövlət müəssisələrinin büdcələrində normativ hüquqi aktlarla və ya onların nizamnamələri ilə müəyyən olunmuş hallarda və qaydada dəyişiklik edilə bilər.

3.6. Nazirlik dövlət müəssisəsinin büdcəsində dəyişikliklə bağlı rəyini dəyişiklik layihəsi daxil olduqdan sonra 30 (otuz) gün müddətində aidıyyəti dövlət müəssisəsinə təqdim edir.

3.7. Nazirlik dövlət müəssisələrinin büdcə layihələri və proqnozları, həmçinin büdcədə dəyişiklik edilməsi ilə bağlı sorğu əsasında əlavə məlumatlar əldə edə bilər.

4. Dövlət müəssisələrinin hesabatlılığı və təqdimedilmə müddətləri

4.1. Dövlət müəssisələri aşağıdakı məlumat və hesabatları müvafiq dövr ərzində Nazirliyə təqdim edir:

4.1.1. büdcə layihələrini və proqnozları – cari il iyulun 1-dək;

4.1.2. büdcəni – cari il dekabrın 31-dək;

4.1.3. dəyişiklik edilmiş büdcəni (dəyişikliyin səbəbi göstərilməklə) – təsdiqləndikdən sonra 10 (on) gün müddətində;

4.1.4. pul vəsaitinin hərəkətinə dair məlumatları – hər ay bitdikdən sonra növbəti ayın 15-dək;

4.1.5. maliyyə vəziyyətinə və maliyyə fəaliyyətinə dair rüblük məlumatları – hər rüb bitdikdən sonra növbəti ayın 20-dək;

4.1.6. dövlət müəssisələrinin xalis mənfəətinin bölgüsü barədə hesabatı – cari il avqustun 15-dək;

4.1.7. dövlət müəssisələrinin borclarına, o cümlədən dövlət zamanəti ilə təmin edilmiş borc öhdəliklərinə dair məlumatları – hər ay bitdikdən sonra növbəti ayın 10-dək.

4.2. Büdcə layihələri və proqnozları, həmçinin büdcə aşağıdakı məlumatları əhatə edir:

4.2.1. pul vəsaitinin hərəkəti haqqında proqnoz məlumatları (gəlir və xərc smetası);

4.2.2. mənfəət və ya zərər haqqında proqnoz məlumatları;

4.2.3. maliyyə vəziyyəti haqqında proqnoz məlumatları;

4.2.4. bu Qaydaların 4.2.1-ci – 4.2.3-cü yarımbəndlərində nəzərdə tutulmuş məlumatlara dair izahlı qeydlər və izahlı arayışlar.

4.3. Bu Qaydaların 4.1.5-ci yarımbəndində nəzərdə tutulan maliyyə vəziyyətinə və maliyyə fəaliyyətinə dair rüblük və ilin əvvəlindən artan yekunla məlumatlar aşağıdakıları əhatə edir:

4.3.1. 34 nömrəli Mühasibat Uçotu Beynəlxalq Standartlarının tələbləri nəzərə alınmaqla aralıq maliyyə hesabatları barədə;

4.3.1.1. maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;

4.3.1.2. mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat (ilin əvvəlindən artan yekunla);

4.3.1.3. kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;

4.3.1.4. pul vəsaitinin hərəkəti haqqında hesabat (ilin əvvəlindən artan yekunla);

4.3.1.5. izahlı qeydlər;

4.3.2. insan resursları, ştat vahidləri və əməkhaqları barədə məlumat;

4.3.3. xalis mənfəətin istifadəsi barədə məlumat (ilin əvvəlindən artan yekunla);

4.3.4. dövlət investisiya proqramı üzrə investisiya layihələri, o cümlədən xarici ölkələrdə investisiya qoyuluşları və birbaşa investisiyalar barədə məlumat;

4.3.5. ictimai əhəmiyyətli xidmətlər göstərilməsi öhdəlikləri üzrə icra hesabatı;

4.3.6. dayanıqlı inkişaf əlaqədar məlumatların açıqlanması haqqında hesabat.

4.4. Dövlət müəssisəsinin məlumat və hesabatları onun icra orqanının rəhbəri tərəfindən Nazirliyin təsdiq etdiyi formaya uyğun olaraq “Elektron imza və elektron sənəd haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq elektron sənəd formasında təqdim edilir.

4.5. Dövlət müəssisəsinin xarici törəmə müəssisəsinin bu Qaydaların 4.1-ci bəndində nəzərdə tutulan məlumatlarını və hesabatlarını həmin dövlət müəssisəsinin payçısı (səhmdarı) və Azərbaycan Respublikasında rezident olan dövlət müəssisəsi təqdim edir.

4.6. Təqdim etdiyi aylıq və rüblük məlumatlarda dəqiqləşdirilmə zərurəti olduqda, dövlət müəssisəsi bu barədə Nazirliyə məlumat verir və Nazirliyin bildirişi əsasında 5 (beş) iş günü müddətində dəqiqləşdirilmiş məlumatları Nazirliyə təqdim edir.

4.7. Nazirlik dövlət müəssisəsinin aylıq və rüblük məlumatlarının, habelə büdcə layihələri və proqnozları üzrə məlumatların dövlət informasiya ehtiyatlarından və sistemlərindən əldə edilmiş məlumatlarla uyğunluğunu yoxlayır. Uyğunluğun yoxlanılması və ya Nazirliyin digər təhlilləri nəticəsində uyğunsuzluq aşkar edildikdə, dövlət müəssisəsi Nazirliyin bildirişi əsasında 5 (beş) iş günü müddətində dəqiqləşdirilmiş məlumatları Nazirliyə təqdim edir.

5. Dövlət müəssisələrinin büdcə layihələrinin və proqnozlarının monitorinqi, habelə onların gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstəricilərinin təhlili

5.1. Dövlət müəssisələrinin büdcə layihələrinin və proqnozlarının monitorinqi, habelə onların gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstə

ricilərinin təhlili zamanı aşağıdakılar araşdırılır:

5.1.1. dövlət müəssisələrinin büdcə göstəricilərinin icra göstəriciləri ilə müqayisəsinin nəticələri;

5.1.2. dövlət müəssisələrinin ayrı-ayrılıqda, fəaliyyət sahələri və tabe olduqları qurumlar üzrə maliyyə göstəricilərinin, o cümlədən maliyyə-iqtisadi sağlamlığının cari vəziyyəti və dinamikası;

5.1.3. dövlət müəssisələrinin xərclərinin həmin müəssisələrin funksiyalarına və xərclərin istiqamətinə görə göstəriciləri;

5.1.4. beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının qabaqcıl təcrübəsi nəzərə alınmaqla, dövlət müəssisələrində stress-testlər aparılması və digər qiymətləndirmə alətlərinin tətbiq edilməsi yolu ilə dövlət müəssisələri üzrə ayrı-ayrılıqda, habelə tabe olduqları qurumlar üzrə və icmal olaraq səmərəlilik göstəriciləri, fiskal risklər və risk səviyyələri;

5.1.5. dövlət müəssisələrində aşkarlanmış fiskal risklərin digər müəssisələrə, həmçinin dövlət maliyyəsinə, o cümlədən dövlət büdcəsinə, büdcədənkonar dövlət fondlarına və dövlət borcuna mümkün təsiri, habelə həmin risklərin digər müəssisələrdə yaranma potensialı;

5.1.6. dövlət müəssisələrinin ortamüddətli dövr üzrə biznes strategiyaları və inkişaf istiqamətləri üzrə hədəf göstəricilərinin müəyyən edilməsi ilə bağlı maliyyə-iqtisadi məlumatlar;

5.1.7. dövlət müəssisələrinin fəaliyyəti üzrə dövlət siyasətinin hazırlanmasına, həmin siyasətin əsas istiqamətlərinin müəyyənəşdirilməsinə və təkmilləşdirilməsinə əsas verən digər məsələlər.

5.2. Nazirlik dövlət müəssisələrinin büdcə layihələri və proqnozlarının monitorinqi, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqini həyata keçirir və icra göstəricilərinin təhlilini apararaq nəticələri barədə rübdə bir dəfə rüb başa çatdıqdan sonra 2 (iki) ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat təqdim edir.

5.3. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilməli olan məlumat hazırlanarkən Nazirlik dövlət müəssisələrinin büdcə layihələri və proqnozlarının monitorinqi, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstəricilərinin təhlilinin nəticələrini dövlət müəssisələri ilə müzakirə edə və onlardan əlavə məlumatlar ala bilər. Müzakirələrin nəticələri protokollarla rəsmiləşdirilir.

6. Yekun müddəa

Bu Qaydaların tələblərinin pozulmasına görə dövlət müəssisəsinin icra orqanının rəhbəri şəxsən cavabdehdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 29 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir

Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və publik hüquqi şəxslərin illik və ortamüddətli dövr üzrə büdcə layihələrinin və proqnozlarının, habelə gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqi və icra göstəricilərinin təhlili qaydaları

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin (bundan sonra – dövlət müəssisəsi) xalis mənfəətinin bölüşdürülməsini və dividend siyasətinin ümumi prinsiplərini, həmçinin xalis mənfəətin bölüşdürülməsinə, o cümlədən dövlət büdcəsinə dividend ödənişlərinə dair nəzarət mexanizmləri ilə bağlı hüquqi və təşkilati məsələləri tənzimləyir.

1.2. Bu Qaydalar səhmləri Azərbaycan Respublikasının hüddudlarından kənarda aparıcı birjaların listingi şəraitində yer alan dövlət müəssisəsinə şamil edilmir.

1.3. Bu Qaydaların məqsədləri üçün istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənalara ifadə edilir:

1.3.1. **dividend** – dövlət müəssisəsinin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində əldə olunan xalis mənfəətdən dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərə münasibətdə paylarına (səhmlərinə) uyğun olaraq payçıya (səhmdara), dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxsə münasibətdə işlə dövlət büdcəsinə edilən ödəniş;

1.3.2. **səlahiyyətli orqan** – dövlət müəssisəsinin təsis sənədində, o cümlədən nizamnaməsinə uyğun olaraq xalis mənfəətinin bölüşdürülməsi və dividendlərin ödənilməsi barədə qərar qəbul etmək səlahiyyətinə malik olan orqan.

1.4. Bu Qaydalarda istifadə olunan digər anlayışlar Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş mənalara ifadə edir.

1.5. Bu Qaydalarda nəzərdə tutulmayan məsələlər Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə, “Publik hüquqi şəxslər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa və Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarına uyğun olaraq tənzimlənir.

2. Bu Qaydaların məqsədləri, dövlət müəssisəsinin xalis mənfəətinin bölüşdürülməsi və dividend siyasətinin əsas prinsipləri

2.1. Bu Qaydaların əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

2.1.1. dividend gəlirlərinin müəyyənəşdirilməsi;

2.1.2. dövlət müəssisəsinin fəaliyyətinin dövlətin sosial və iqtisadi maraqlarına uyğunluğunun təmin edilməsi;

2.1.3. dövlət müəssisəsinin səmərəli və mənfəətli fəaliyyətə təşviq edilməsi;

2.1.4. dövlət müəssisəsinin uzunmüddətli inkişafı və maliyyə dayanıqlığının qorunması;

2.1.5. xalis mənfəətin optimal bölgüsünün təmin edilməsi.

2.2. Dövlət müəssisəsinin xalis mənfəətinin bölüşdürülməsinin və dividend siyasətinin əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

2.2.1. şəffaflıq – mənfəətin hesablanması, bölgüsü və dividendlərin ödənilməsi barədə bütün qərarlar aydın, hesabatlı və maraqlı tərəflər üçün əlçatan olmalıdır;

2.2.2. bərabərlik – dövlət müəssisəsinin inkişaf və investisiya tələbləri nəzərə alınmaqla bütün payçılar (səhmdarları) maraqları bərabər şəkildə qorunmalıdır;

2.2.3. fiskal ehtiyac – dövlət müəssisəsinin maliyyə sabitliyini pozmadan, dövlətin fiskal ehtiyacını, habelə paylarına (səhmlərinə) uyğun olaraq digər fiziki və hüquqi şəxslərin maraqları təmin olunmalıdır.

3. Dövlət büdcəsinə dividend ödənişlərinin proqnozlaşdırılması

3.1. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi (bundan sonra – Nazirlik) cari il mayın 1-dək növbəti il üzrə dövlət büdcəsinə dividend ödənişlərinin proqnozlarının tərtibinə dair təlimat məktubunu və müvafiq məlumat formalarını dövlət müəssisəsinə göndərir.

3.2. Dövlət müəssisəsi əvvəlki hesabat ilinin faktiki göstəriciləri əsasında növbəti ilin dividend ödənişləri üzrə proqnoz göstə

ricilərinə dair müvafiq məlumatları Nazirlik tərəfindən müəyyən edilmiş formaya uyğun cari il iyulun 1-dək Nazirliyə təqdim edir.

3.3. Nazirlik bu Qaydaların 3.2-ci bəndinə uyğun təqdim olunmuş məlumatları “Büdcə sistemi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq təhlil edir və növbəti il üzrə dövlət müəssisəsinin dividend ödənişlərinə dair minimum proqnoz göstəricilərini müəyyən edir.

3.4. Dividend ödənişləri proqnozlaşdırılan zaman dövlət müəssisəsinə növbəti ildə dövlət büdcəsindən ayrılması nəzərdə tutulan maliyyə yardımları, subsidiyalar və investisiya məbləğləri nəzərə alın və həmin məbləğdə növbəti il üçün dividend ödənişi proqnozları azaldıla bilər.

3.5. Bu Qaydaların 3.3-cü bəndinə uyğun olaraq müəyyən edilmiş minimum icmal proqnoz məbləği növbəti ilin dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsində nəzərə alınır və onun dövlət müəssisələri üzrə bölgüsü növbəti ilin dövlət büdcəsi haqqında qanunun tərtibi ilə bağlı fərmana əsasən müəyyən edilir.

4. Xalis mənfəətin bölüşdürülməsi

4.1. Dövlət müəssisəsinin xalis mənfəəti, ilk növbədə, həmin dövlət müəssisəsinin dövlət büdcəsi və (və ya) Dövlət borcu və zamanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondu qarşısında cari il üzrə mövcud olan borc öhdəliklərinin (əsas və faiz borcu), o cümlədən əvvəlki illər üzrə yığılmış və ödənilməmiş borc öhdəliklərinin (əsas və faiz borcu) ödənilməsinə yönəldilir.

4.2. Bu Qaydaların 4.1-ci, 5.7–5.9-cu bəndləri nəzərə alınmaqla, dövlət müəssisəsinin xalis mənfəətdən minimum 30 faiz məbləğində dividend ödənilir.

4.3. Dövlət müəssisəsinin illik maliyyə hesabatları əsasında xalis mənfəətdən dividend hesablandıqdan sonra mənfəətin qalan hissəsindən səlahiyyətli orqanın qərarlarına əsasən istifadə olunur.

5. Dividendlərin ödənilməsi

5.1. Bu Qaydaların 5.2-ci bəndi nəzərə

alınmaqla, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin dövlətə aid payları (səhmləri) üzrə dividendlər, habelə dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin dividendləri dövlət büdcəsinə ödənilir.

5.2. Dövlət müəssisəsinin törəmə müəssisələri olduğu halda hər bir törəmə müəssisəsinin maliyyə hesabatları əsasında xalis mənfəətdən dövlətin payına (səhminə) müvafiq olaraq dividend hesablanaraq dövlət büdcəsinə ödənilir.

5.3. Dövlət müəssisəsinin illik maliyyə hesabatları maliyyə ili başa çatdıqdan sonra növbəti il aprelin 30-dan gec olmayaraq Nazirliyə təqdim edilir.

5.4. Dövlət müəssisəsi tərəfindən dividend ödənişləri müəssisənin illik maliyyə hesabatları təsdiq edildiyi tarixdən növbəti il ərzində üç bərabər hissəyə bölünməklə ilk üç rübün sonuncu ayının 20-dək ödənilir.

5.5. Dövlət müəssisəsi tərəfindən dividend ödənişləri müəyyən edilmiş müddətdə dövlət büdcəsinə ödənilmədikdə həmin dövlət müəssisəsinə dövlət büdcəsindən ayrılması nəzərdə tutulan maliyyə yardımları, subsidiyalar və investisiya məbləğləri ödənilməmiş dividend məbləği qədər azaldılır.

5.6. Dövlət müəssisəsi yenidən təşkil olunduqda həmin dövlət müəssisəsinin xalis mənfəətdən bu Qaydalara uyğun olaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli olan dividend ödənişləri üzrə öhdəlikləri onun hüquqi varisinə keçir.

5.7. Dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin hesabat ili üzrə xalis mənfəəti 100,0 (yüz) min manatdan az, dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin xalis mənfəəti 20,0 (iyirmi) min manatdan az olduqda dövlət büdcəsinə dividend hesablanmır.

5.8. Dövlət müəssisəsinin xalis aktivlərinin dəyəri onun nizamnamə kapitalı-

nın miqdarından azdırsa, habelə qanunda nəzərdə tutulmuş digər hallarda dövlət müəssisəsi dividendləri elan edə və ödəyə bilməz.

5.9. Dövlət müəssisəsinin xalis aktivlərinin dəyəri dividendlərin ödənilməsi nəticəsində onun nizamnamə kapitalının miqdarından az olarsa, dividend məbləği xalis aktivlərinin dəyərinin nizamnamə kapitalının miqdarından az olmayacağı məbləğdək azaldılır.

5.10. Dövlət müəssisəsi tərəfindən ölkənin sosial-iqtisadi fəaliyyəti ilə bağlı strateji layihələrin icrası həyata keçirilərkən həmin dövlət müəssisəsinin müvafiq dövr üzrə xalis mənfəətdən dövlət büdcəsinə dividend ödənişindən tam və ya qismən azadolma Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən müəyyən edilir.

6. Hesabatlılıq və nəzarət

6.1. Dövlət müəssisəsi dövlət büdcəsinə ödənilmiş dividendlər və bölüşdürülmüş xalis mənfəətin istifadəsi barədə rüblük (artan yekunla) hesabatı hər rüb üzrə növbəti ayın 30-dək Nazirliyə müəyyən olunmuş formada təqdim edir.

6.2. Bu Qaydaların tələblərinə uyğun olaraq dövlət müəssisəsinin xalis mənfəətinin bölüşdürülməsinə, dividendlərin düzgün hesablanmasına və vaxtında dövlət büdcəsinə ödənilməsinə nəzarət Nazirlik tərəfindən həyata keçirilir və ildə bir dəfə bu barədə hesabat hazırlanaraq noyabrın 30-dək Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilir.

Prezident İlham Əliyevin Ağdamdan tarixi yaddaş mesajları

II MƏQALƏ

“Azərbaycan xalqı heç vaxt işğalla barışmamışdır”

Prezidentin bu fikri həm tarixdir, həm də dünyaya mesajdır. Məsələ yalnız XX əsrin son onilliyində Azərbaycanı qarşı işğalçılıq siyasəti ilə məhdudlaşdır. Azərbaycan lideri bütövlükdə tarix boyu xalqın işğalla barışmadığını və daim azadlıq uğrunda mübarizə apardığını bəyan etmişdir. Tarixin müxtəlif mərhələlərində dövrün ən güclü imperiyaları tərkibində olsa da, müstəqilliyə çatma Azərbaycan üçün həyati əhəmiyyət kəsb etmişdir. Buna görədir ki, ulu öndər Heydər Əliyev sovetlərin ən güclü zamanında belə azərbaycanlıların üçrəngli bayrağı qorumaqları, gizli olaraq saxlamaları və qəlblərində azadlıq ideyasını yaşatmalarını yüksək qiymətləndirmişdir.

Bütün bunlara görə, Prezident İlham Əliyevin yuxarıda irəli sürdüyü tezis, faktiki olaraq, xalqımızın işğalla barışmamaq qeyrətinin dəyişməz tarixi yaddaş faktoruna çevrildiyini ifadə edir. Hər bir xalq üçün işğala münasibət dərin sosial-psixoloji və tarixi-ənənəvi mahiyyətə daşır. Azadlıq sevməyənlər toptum müstəqil dövlət qura bilməz. Buna görədir ki, Azərbaycan xalqı regionda əsl müstəqil dövlət qura bilən qövmdür! Bu xalqın Heydər Əliyev kimi övladı çox çətin vəziyyətdə ölkəsini, dövlətini və insanlarını xilas etdi. Qısa müddətdə müstəqil dövləti qurdu və onu inkişaf etdirməyin səmərəli strategiyasını hazırladı. Heydər Əliyev həm də, sözün əsl mənasında, xalqına və dövlətinə çox güclü və müdrik lider “bəxş” etdi. İndi “Heydər Əliyev–İlham Əliyev müstəqil dövlət quruculuğu” xətti Avrasiyada ən uğurlu nümunə kimi qəbul edilir!

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Ağdam mesajlarında Azərbaycan xalqının azadlıqsevər və daim müstəqillik uğrunda mübarizə aparan qövmin olmasını xüsusi vurğulanması tarixi olaydır. Ümumiyyətlə, Azərbaycan Prezidenti mütəmadi olaraq Qarabağın müxtəlif şəhərlərində - Şuşada, Xankəndidə, Laçında, Kəlbəcərdə və digər yerlərdə tarixi xarakterli, Azərbaycan xalqının gücü, qüdrəti, dövlətin humanitarlığı, əzmi və möhkəmliyi, mədəniyyətimizin möhtəşəmliyi ilə bağlı fikirlər söyləməsi gözəl bir ənənə halını almışdır. Bununla Azərbaycan dövlət başçısı müasir fəlsəfi-elmi və politoloji süür üçün çox vacib olan bir xüsusiyyəti dölgün ifadə edir.

Liderin anlatmaq və inandırmaq gücü

XXI əsrdə liderin uğurlu olmasının çox mühüm şərtlərindən biri lideroloqların fikirlərinə görə, nəzəri-konseptual səviyyədə anlatmaqla praktiki müstəqil inandırmağın harmoniyasına nail olmaqla bağlıdır. Özlüyündə bu keyfiyyət hər bir müasir lider üçün prinsipial əhəmiyyət kəsb edir. Məsələ onunla bağlıdır ki, lider siyasi leksikonunda elə qısa, yığcam və hədəfi tam ifadəedici tezislər yaratmalıdır ki, həm semantik baxımdan dəqiq olsun, həm də sadə cəmiyyət üçün situasiyanı mürəkkəbləşdirməsin, vəziyyəti sadə və əhatəli ifadə etsin. İlham Əliyevin siyasəti liderlik təcrübəsinə nəzər saldıqda bu keyfiyyəti aydın görə bilirik. Geniş təhlil aparandan Prezidentin son tezisini vurğulayan kontekstdə izah edək.

Birincisi, Azərbaycan Prezidenti “Azərbaycan xalqı heç vaxt işğalla barışmamışdır” fikrini çıxışının başqa yerlərində, məsələn, lap əvvəldə də deyə bilirdi. Ancaq məharətlə bunu etmədi. Çünki təqdimatın nəzəri-konseptual aspektdə güclü, dəqiq və birbaşa əsas hədəfə fokuslanmı olması üçün həmin tezisə semantik və məkan-zaman bazasını hazırlamaq lazım idi. Buna görə də məsələni Ermənistanı təhqir etmədən, real tarixi və siyasi faktların işığında erməni siyasətlərinin atdıqları addımları obyektiv izah etmişdir. Onların Azərbaycan xalqına və dövlətinə qarşı həyata keçirdikləri siyasəti öz lüğətinə açmışdır.

İkincisi, Azərbaycan Prezidenti məsələnin tarixi aspektini daha çox qabartmışdır. Bu yanaşma isə məsələnin zaman kontekstində davamlı xarakteristikasını verməyə imkan yaradır. Aydın olur ki, ermənilərin havadarları, ermənilər və sonradan “Ermənistan” adlandırıldıqları dövlət əslində anti-Azərbaycan fəaliyyət üçün bir məkan olmuşdur.

Azərbaycan Prezidenti bu bağlılıqda çıxışında bəyan etmişdir: “Əminəm, bütün xalqımız, o cümlədən keçmiş köçkünlər bilirdilər və inanırdılar ki, tarixi ədalət bərpa ediləcək. Halbuki Ermənistan-Azərbaycan münasibəti ilə məşğul olan, hər halda, beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən bu vəzifəni icra etməli olan qurumlar başqa fikirdə idi. Onlar Ermənistan dövləti ilə, işğalçı, talançı dövlətlə həmrəy idilər. Xüsusilə ATƏT-in Minsk qrupunun yarıtmaz və anti-Azərbaycan fəaliyyətini qeyd etmək istədim”.

Üçüncüsü, Azərbaycan Prezidenti konkret faktlarla mövqeyinin düzgünlüyünü sübut etmişdir. O cümlədən 1989-cu ildən 2020-ci il II Qarabağ müharibəsinə qədər olan müddətdə ermənilərin təcavüzkarlığı barədə dəqiq mövqe bildirmişdir. Həmin faktları ümumiləşdirərək dövlət başçısı demişdir: “Bizim xalqımız böyük fəlakətlə üz-üzə qalmışdı. Bilirməm, dünyada buna oxşar ədalətsizliklə üzlaşan xalqlar var, yoxsa yox, - bəlkə də var, - amma son illərin tarixində ən böyük ədalətsizliklə biz üzlaşmışdıq. Çünki torpaqlarımız işğal altına düşdü. Belə hallar dünyada var. Biz nə birinci idik, nə də sonuncu. Amma bütün belə hallar olduğu vaxtda beynəlxalq təşkilatlar, böyük dövlətlər və müxtəlif ölkələrin siyasi dairələri bu işğalı qınayı, işğalçını məcbur etmək üçün müxtəlif üsullardan istifadə edir, sanksiyalar tətbiq edir. Bunu biz gördük, indi yaxın tariximiz bunu göstərir”.

Dördüncüsü, postmüharibə mərhələsində rəsmi İrəvanın və bir sıra siyasi partiyaların Azərbaycana qarşı mövqelərini tənqid etmişdir. Prezident İlham Əliyev çıxışında xüsusi vurğulamışdır: “Ermənistan dövləti bir qarış, bir santimetr torpaq qaytarmaq fikrində deyildi. Ermənistanın bütün rəhbərləri, müstəqillik illərində Ermənistanı rəhbərlik edən bütün şəxslər bir qarış torpaq qaytarmaq fikrində deyildilər... Ermənistan-Azərbaycan müharibəsi zamanı və müharibədən sonra atəşkəs dövründə beynəlxalq təşkilatlar düzgün qərar qəbul etsələr də, bu qərarların icrası üçün bir addım belə atmayıblar. Bax, bu təşkilatların, böyük dövlətlərin riyakarlığı, necə deyərlər, özüni burada bariz şəkildə göstərir. Bizi işğalla barışdırmaq böyük dövlətlərin əsas vəzifəsi idi”.

Bu cür mükəmməl və faktlarla dolu nəzəri bazadan sonra insanların Azərbaycanın işğalla barışmadığına inanması çox asan süürü hadisədir. Çünki nə qədər əhatəli, gərgin və dağdııcı olsa da, Azərbaycan xalqı, faktiki olaraq, ərazi bütövlüyünü və suverenliyi tam təmin etmişdir. Bu, real faktdır. Azərbaycan Prezidenti məhz həmin faktın prizmasında irəli sürdüyü tarixi tezisə insanları tam inandırmışdır - doğrudan da, Azərbaycan xalqı ən ağır zamanlarda belə işğalla barışmamışdır və bundan sonra da barışmayacaqdır.

Əlbəttə, bu məqam onu göstərir ki, azadlıqsevərlik və müstəqillik Azərbaycan xalqının tarixi yaddaşının mühüm faktorlarından biridir! Vurğuladığımız kontekstdə Azərbaycan Prezidentinin bir vurğusu da siyasi, geo-siyasi və dövlətçilik aspektlərdə tarixi yaddaşımızda əbədi qalmalı olan situasiyanı ifadə edir.

“Bizim yanımızda olan tək ölkə”

Azərbaycan xalqı və dövləti müstəqillik dönməmiş heç bir xalqa və ölkəyə pislilik etməmişdir. SSRİ dağıldandan sonra Azərbaycanın kimsəyə qarşı ərazi iddiası və ya təcavüz etmək planı olmamışdır. Lakin təəssüf ki, ermənilərin havadarları rəsmi İrəvanı Azərbaycana təcavüz etməyə təhrik etmiş və demək olar ki, Qərbin bütün güclü dövlətləri işğalçıya dəstək vermişdir. Müsəlman ölkələri isə güclərinin az olması səbəbindən Azərbaycanı real müdafiə etməmişlər.

Prezident İlham Əliyev bu şəraitdə Azərbaycanın yanında tək bir ölkənin olduğunu açıq və dəqiq ifadə etmişdir. Dövlət başçısı bəyan etmişdir: “Bizim yanımızda olan tək ölkə Türkiyə idi. Buna görə biz türk qaradaglarına minnətdarıq, həm işğal dövründə, həm müharibə dövründə bizə daim siyasi və mənəvi dəstək vermişdir”.

Bu iki cümlədə Azərbaycan Prezidenti bir neçə hədəfi dəqiqliklə vurmuşdur. Həmin hədəflər siyasi, ideoloji və informasiya sferələrində Azərbaycanla Türkiyə arasında narazılıq yaratmaq üçün doridən-qabıqdan çıxmaqdadır. Bununla onlar növbəti türk dövlətlərinə siyasi-ideoloji ziyan vurmağa cəhdlər göstərirlər, hətta tarixi yaddaşımızı yenidən yanlış yöndə istiqamətləndirmək xülyasına düşmüşlər. Onlara, çox təəssüf ki, “sapı özümüzdən olan baltalar” da təyit tuturlar.

Həmin dairə əsas olaraq KİV sferasında cəmləşmişdir və zaman-zaman Azərbaycan cəmiyyətində Türkiyənin zəif, iqtisadiyyatı batan, əxlaqi olmayan, yalnız silahlama ilə məşğul olan ölkə obrazını yaratmaqdan cəddi zora düşmüşlər. Kimlərə qulluq etdiklərini Azərbaycan rəhbərliyi də, əsl vətənpərvər kəsim də çox gözəl bilir.

Son zamanlar bir az səngimşlər. Ona görə ki, Azərbaycan və Türkiyə liderləri açıq mövqe bildirir və qaradaglıq sarsılmaz olduğunu bəyan edirlər. Bu bəyanatlar konkret praktiki addımlarla öz təsdiqini tapır. Bunlarla yanaşı, son zamanlar iki qaradag dövlətin media dairələri problemləri birgə müzakirə edərək praktiki addımlar atırlar. Bunlar öz bəhrəsini verir. Ancaq hələ də müəyyən “köşə-bucaqlarda” ara vuranların sözünü dəyənlər tapılır. Bir qism rusca yazır, digərləri isə Azərbaycan dilində. Türkiyədə də bir sıra KİV orqanından oxşar təxribatlar davam edir. Onlar Türkiyənin gücünə şübhələr oyatmaq və iqtisadiyyatını çox zəiflətməş ölkə olduğuna inanırmaq üçün fəaliyyət göstərirlər.

Lakin “Biz bilirik bizim dostumuz kim olub, düşmənlərimiz kim olub. Əfsuslar olsun ki, düşmənlərimiz dostlarımızdan bir neçə dəfə çox olub. Amma bu gün bizim güclü iradəmiz, siyasi addımlarımız, Silahlı Qüvvələrimizin güclü olması artıq tamamilə yeni mənzərəni ortaya qoyur. Beş il bundan əvvəl döyüş meydanında qazandığımız Qələbəni biz 2 il bundan əvvəl antiteror əməliyyatı nəticəsində tam əldə etdik. Ondan sonra keçən 2 il ərzində bütün beynəlxalq təşkilatlarda bunu təsdiqlədik. Mənfur Minsk qrupunun tarixinə göndərilməsi də məhz bizim təkidimizlə olmuşdur. Bu ayın əvvəlində Minsk qrupu və ona bağlı olan bütün təsisatlar rəsmən ləğv edildi. Bu da bizim tələbimiz idi və Ermənistan tərəfi demək olar ki, 5 il ərzində buna müqavimət göstərirdi. Ancaq yenə də deyə bilərəm ki, bizim iradəmizin qarşısında heç kim dura bilməz” (*Azərbaycan Prezidentinin çıxışından*).

Əsas məqsəd

Yuxarıdakı fikirlərdən görünür ki, Azərbaycan liderinin Ağdamdakı çıxışı ümumi olaraq dövlətçilik baxımından vacib məqama istiqamətlənmişdir. Tarixi faktlar əsasında Prezident İlham Əliyev müasir dövəmdə Azərbaycanın müstəqilliyi üçün ciddi rol oynayan yaddaş elementlərini bir daha aktuallaşdırmışdır. Onun tərkibində anti-Azərbaycan siyasətinin real məqsədi açılmışdır.

Bunun fonunda xalqın şücaəti, əzmkarlığı və azadlıqsevərliyi inandırıcı surətdə ifadə edilmişdir. Nəhayət, Azərbaycanın bir dövlət olaraq, “tarixi yaddaşında” müasir dövərdə hansı dövlətin dost, hansıların isə düşmən olduğunun dəqiq müəyyən edilməsi zərurəti qabardılmışdır. Yəni artıq yadların aldadıcı, pozucu və yanlış yola istiqamətləndirici hiylələrinə uymamalıyıq!

Həmin yolda başlıca işlərdən biri gənclərin yaddaşlarında vurğulanan faktların daimi qalması ilə bağlıdır. Bu da əildə, məktəbdə və bütövlükdə cəmiyyətdə tarixi yaddaş məsələsinin, ilk növbədə, gənclərin şüurunda inkişaf etdirilməsi məsələsini ön sıraya çıxadır. Prezident İlham Əliyevin aşağıdakı tarixi fikirləri bu baxımdan çox əhəmiyyətlidir. Azərbaycan lideri demişdir: “Xalq yumruq kimi birləşdi. Silahlı Qüvvələrimiz qəhrəmanlıq, fədakarlıq göstərmişdir. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Cəmi 44 gün ərzində Ermənistanı böyür üstə qoyduq. Bu günlər bu gün Xankəndidə açıldığı Zəfər tağının pilləkənlərində də əks olunub. Əminəm ki, oraya da siz və bütün Azərbaycan vətəndaşları gedəcəklər, ziyarət edəcəklər. Bu gün ölkəmizdə ikinci Zəfər tağı açılmışdır - Bakıdan sonra Xankəndidə. Orada pilləkənlərin üzərində şanlı Zəfər yürüşümüzün hər günü təsbit edilmiş”.

Zəfər taqları dövlət başçısının ifadə etdiyi anlamda xalqın birliyi, şücaətini və vətənpərvərliyini yığcam ifadə edən rəmzdır. Yaddaş elementidir. Müasir yaddaşımızın qələbəni özündə ehtiva edən “tağı”dır. Gələcək nəsillərin bunları bilməsi və heç zaman unutması zəruridir.

Dövlət başçısı bu məqamı da çox dolğun ifadə etmişdir. Prezident İlham Əliyev demişdir: “Vaxtilə buradan uzaqda olmayan Xankəndi şəhərinin stadionunda “Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə” deyənələr “Qarabağ Azərbaycanıdır!” deməyə məcbur oldular. Yəni öz xoşu ilə yox, məcbur edən də biz olduq - xalqımız, dövlətimiz. Yəni bu tarixi biz heç vaxt unutmamalıyıq. O acı günləri yaşıyan yaşlı nəsil təbii ki, heç vaxt unutmayacaq. Gənc nəsil unutmamalıdır. Bundan sonra gələcək nəsillər, gələcək nəsillər unutmamalıdır, bilməlidir. Bu tarix həm məktəblərdə, həm ali məktəblərdə, ailələrdə əzbər olmalıdır. Yəni bu, bizim şanlı Zəfərimizdir. Eyni zamanda, bundan sonra sülh içində, təhlükəsizlik içində yaşamaq üçün biz bu tarixi heç vaxt unutmalıyıq”.

Bu fikirlərdə gənc nəslin “tarixi yaddaş strategiyası” aydın ehtiva olunur! Onun reallaşmasında bütün cəmiyyətin məsuliyyəti vardır!

Füzuli QURBANOV,
XQ-nin analitiki,
fəlsəfə elmləri doktoru

Əslində, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın “Trump marşrutu” (TRIPP) ilə bağlı ölkəsinin İctimai Televiziyaşının efirindən səsləndirdiyi fikirlər onun rəhbərlik etdiyi qurumun bu il dekabrın 24-də “Sputnik Ermənistan”ın sorğusuna cavab olaraq yaydığı açıqlamanın, demək olar, təkrarıdır. Ancaq bir fərq var. Fərqi və ondan irəli gələn bəzi məqamları vurğulayacağıq. Hələlik isə Mirzoyanın nələrdən söz açmasına diqqət yetirək.

TRIPP – Ararat Mirzoyanın konkret vaxtı

Ermənistan XİN rəhbərinin açıqlaması ilə bağlı 2 məqam

Bələliklə, Ermənistanın XİN rəhbəri bildirir ki, TRIPP layihəsi üzrə işlər aktiv rejimdə aparılır və erməni tərəfi onun infrastrukturunun mümkün qədər tez blokadan çıxarılmasında və istifadəyə verilməsində maraqlıdır. Mirzoyan prioritet element kimi sifə dəmir yolunun üzərində dayanıb. O deyib ki, dəmir yolu əlaqəsinin reallaşdırılması Ermənistanı xarici bazarlara çıxış əldə etməyə, ixrac–idxal imkanlarını genişləndirməyə, eləcə də ölkə ərazisi vasitəsilə tranziti təmin etməyə şərait yaradacaq. Bu tranzitdən isə Azərbaycan və üçüncü dövlətlər, o cümlədən Mərkəzi Asiya və Avropa ölkələri də yararlanı biləcəklər.

XİN rəhbəri onu da bildirib ki, Amerika tərəfi ilə layihənin şərtlərinin, eləcə də tərəflərin hüquq və əhdəliklərinin dəqiqləşdirilməsi istiqamətində intensiv iş davam edir. Onun sözlərinə görə, ilk layihə sənədi yaxın günlərdə və ya həftələrdə hazırlana bilər. Yeri gəlmişkən, xatırladaq ki, “Beynəlxalq sülh və rifah namına Trump marşrutu” (TRIPP) layihəsinin həyata keçirilməsi ilə bağlı razılaşma Azərbaycanın və Ermənistan liderlərinin bu il avqustun 8-də Vaşinqtonda ABŞ Prezidenti Donald Trumpın şahid imzası ilə təsdiqlənmiş Birgə Bəyannaməsində təsbit edilib. Bəyannamənin 4-cü bəndində bildirilir ki, “Ermənistan Respublikası Ermənistan Respublikasının ərazisində “Beynəlxalq Sülh və Rifah namına Trump Marşrutu” (TRIPP) bağlantı layihəsi üçün çərçivənin müəyyən edilməsi məqsədilə Amerika Birləşmiş Ştatları və qarşılıqlı müəyyən edilmiş üçüncü tərəflər ilə əməkdaşlıq edəcəkdir. Biz bu məqsədə ən qısa zamanda nail olmaq üçün xoş niyyətlə say göstərməyə dair qətiyyətimizi təsdiq edirik”.

Dekabrın 10-da Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bildirmişdi ki, dəmir yolu və avtomobil infrastrukturunu, eləcə də neft və qaz kəmərləri və fiber-optik kəməllərin inkişafı hüququ Ermənistan qeydiyyatı məqsədilə erməni–amərikan birgə müəssisəsinə - “TRIPP Company”yə verilecək. O, layihənin icra və tikinti mərhələsinin başlanmasının 2026-cı ilə planlaşdırıldığını da diqqətə çatdırmışdı. Ermənistan XİN-in dekabrın 24-dəki açıqlamasında da eyni məqam vurğulanmışdı. Nazirliyin açıqla-

masında, habelə qeyd edilmişdi ki, “Trump marşrutu” layihəsinin hüquqi bazasını və tənzimləmə mexanizmlərinin formalaşdırılması istiqamətində amerikalı tərəfdaşlarla intensiv danışıqlar aparılır. Müəyyən detallar üzərində dayanan erməni bəzi xarici siyasət idarəsi onu da bəyan etmişdi ki, Ermənistan qeydiyyatdan keçəcək erməni–amərikan birgə müəssisəsi – “TRIPP Company” dəmir və avtomobil yolları, neft-qaz kəmərləri, eləcə də fiber-optik rabitə xətləri daxil olmaqla, zəruri infrastrukturun inkişaf etdirilməsi hüququunu əldə edəcək. Mirzoyan isə daha konkretir. O, TRIPP layihəsinin infrastrukturunun tikintisinin 2026-cı ilin ikinci yarısında başlayacağını deyib. Yəni əvvəldə anons etdiyimiz fərqlilik budur.

Əslində, həm Paşinyanın, həm də Ermənistan XİN-in açıqlaması elə təəssürat

yaratmışdı ki, TRIPP layihəsi üzrə işlər 2026-cı il gırır-girməz başlayacaq. Bu mənada Mirzoyanın konkretliyi müəyyən qədər təəccüblüdür. İstər-istəməz sual yaranır ki, vaxt nə üçün uzanır, yaxud uzadıılır? Axı prinsipcə işləri sürətləndirmək mümkündür. Məsələyə iki aspektdən yanaşmaq və ilk növbədə, Mirzoyanın dəmir yolu əlaqəsini fərqləndirməsinin üzərində dayanmaq. Bu yerdə Ermənistanın XİN-in açıqlamasında “Trump marşrutu”nın rəsmi İrəvanın irəli sürdüyü “Sülh kəsişməsi”nin tərkib hissəsi qismində təqdim olunmasına nəzər salaq: “İrəvanda “Trump marşrutu” hökumətin “Sülh kəsişməsi” təşəbbüsünün tərkib hissəsi kimi nəzərdən keçirilir”.

Məlum olduğu kimi, “Sülh kəsişməsi”ndə regional kommunikasiyaların açılmasının dəmir yolu seqmentinə bir o qədər yer verilmir. Əsasən quru yoldandən – Laçın-Koridzor-Marqara marşrutundan söz açılırdı. Yəni beynəlxalq daşımalar Azərbaycanın Laçından Ermənistanın Koridzoruna daxil olacaq, oradan isə Türkiyə ilə sərhəddə - Marqara məntəqəsinə yetişəcək. Üstəlik, Türkiyə-Ermənistan sərhədi də açılacaq ki, dünya ilə bağlantı yaradsın.

İndi, yəni Birgə Bəyannamə imzalandıqdan sonra Ermənistan hakimiyyəti yaxşı anlayır ki, Naxçıvana yol məsələsi strateji əhəmiyyətə malikdir. Ancaq bir müddət əvvəl, konkret olaraq, dekabrın 2-də Avropa İttifaqı-Ermənistan Tərəfdaşlığı üçün Strateji Gündəlik” adlı sənəd imzalandı. Aİ-nin Genişlənmə Siyasəti üzrə Ali Komissarı Marta Kos təmsil olunduğu qurumun TRIPP layihəsində mümkün iştirakı ilə bağlı söz açmış və demişdi ki, ABŞ, Azərbaycan və Türkiyə ilə danışıqlar aparılır. Həmçinin: “Aİ-nin öz təklifləri var və blok Türkiyə və Azərbaycanla məsləhətləşmələrini davam etdirir. ABŞ-in iştirakı xüsusilə önəmlidir, çünki layihə yalnız bir dəmir yolu seqmentini əhatə edir”.

Qeyd edək ki, istər M.Kosun, istərsə də Ermənistan hakimiyyətinin son zamanlar TRIPP xüsusiyyətindəki açıqlamaları şübhələr yaradır. Baxmayaraq ki, ümumən erməni iqtidarının vacib mövzuya müntəzəm toxunması müsbət hal kimi qiymətləndirilə bilər. Şübhə isə budur ki, kimlərsə özündə

Cənubi Qafqaz müstəvisində hələ çox kövrək olan reallıqlara meydan oxumaya cəsarətini tapır və onları rəsmi İrəvanın həsrətlərinə təsir etməyəcəyi ehtimalı azdır.

Sonda Mirzoyanın TRIPP-in inşasının 2026-cı ilin ikinci yarısından başlayacağına dair açıqlamasındakı müsbət məqamın üzərində dayanmaq. Məlumdur ki, gələcək il Ermənistan parlament seçkiləri keçiriləcək. Belə düşünmək olar ki, hazırkı hakim komanda TRIPP üzərində məhz seçki qalibi qismində işləmək niyyətindədir. Ola bilər, rəsmi İrəvan layihənin bəzi detallarının qıvcıq doğura bilmə ehtimalını əsas götürür. Qıvcıq isə hay hakim komandasının qələbə imkanlarını azalda bilər. Yəni Mirzoyanın konkret vaxtına nikbinlik pəncərəsindən baxmaq.

Ə.CAHANGİROĞLU
XQ

“İqtisadi dialoq”dan sülhə keçid

“Bir müddət əvvəl Azərbaycandan Ermənistana neft məhsullarının göndərilməsi prosesi iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın yeni nümunəsi kimi formalaşıb. Bu təşəbbüs Ermənistan tərəfindən başlayıb, Azərbaycan isə xoş niyyət göstərərək onun başlanmasına səbəb oldu”. Bu sözləri Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov 2025-ci ilin yekunlarına həsr olunan mətbuat konfransında söyləyib.

O bildirib ki, Ermənistanla digər sahələrdə əməkdaşlıq üçün potensial var: “Ticarət, texniki və digər sahələrdə əməkdaşlıq üçün müraziət olarsa, Azərbaycan tərəfi bu imkanları nəzərdən keçirə bilər. Lakin burada gözləntilər adekvat olmalıdır, çünki proseslər hələ formalaşma mərhələsindədir və spesifik texniki tələblər mövcuddur. Bundan əlavə, bu təşəbbüsün siyasi və psixoloji əhəmiyyəti də böyükdür. Məsələn, Azərbaycan məhsullarının Ermənistana daxil olması əvvəlki münasibətlər fonunda müsbət inkişaf kimi qiymətləndirilir. Lakin hələ də cəmiyyətdə belə fikirlər var ki, bəzi məhsulların qəbuluna qarşı çıxanlar ola bilər. Bu cür hallar azdır, amma mövcuddur. Ümumilikdə əməkdaşlığın davamı gözlənilir, amma proseslər və nəticələr barədə gözləntilər real və uyğun olmalıdır”.

Dekabr ayında Azərbaycan neft məhsullarının Ermənistana tədarükünə başlanması təkcə kommersiya əməliyyatı kimi deyil, həm də sülh gündəliyinin praktik nəticəsi kimi qiymətləndirilir. Bu addım Bakı ilə İrəvan arasında gələcəkdə ticarət dövrüyəsinin genişlənməsi ehtimalını artırmaqla yanaşı, münasibətlərin mahiyyətində keyfiyyət dəyişikliyi də açıq şəkildə ortaya qoyur. Əslində, bu, iki ölkə

arasında ilk iqtisadi təmas deyil. Daha əvvəl Azərbaycan ərazisi vasitəsilə Rusiya və Qazaxıstandan Ermənistana taxıl tranziti həyata keçirilmişdi. Amma yanacaq tədarükü strateji əhəmiyyətinə görə daha dərin mənə daşıyır. Enerji sahəsində əməkdaşlıq davamlılıq və qarşılıqlı əməkdaşlıq elementlərini özündə birləşdirir və tərəflər arasında etimadın formalaşması baxımından mühüm amildir.

Zaman keçdikcə, ixrac həcmnin artacağı da gözlənilir. Coğrafi qonşuluq logistika xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır və bu amil iqtisadi səmərəliliyi artırır. Ermənistan hökuməti də etiraf edir ki, Azərbaycan yanacağının tədarükü daxili bazarda qiymətlərin aşağı düşməsinə səbəb olacaq. Bu isə gələcəkdə qaz, elektrik enerjisi, logistika, tranzit marşrutları kimi digər sahələrdə də əməkdaşlıq imkanlarını gündəmə gətirir. Həmin istiqamətlər uzun müddətdir iqtisadi baxımdan hesablanıb və regional əməkdaşlığın real potensialını nümayiş etdirir.

Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan dövlət televiziyasına müsahibəsində bu prosesin əhəmiyyətini açıq şəkildə ifadə edib. Bildirib ki, Azərbaycan benzininin Ermənistana tədarükü təkcə ikitərəfli münasibətlərin qurulması üçün

deyil, birbaşa vətəndaşlar üçün də faydalıdır. Onun sözlərinə görə, ölkələr arasında körpülərin qurulması prosesi artıq başlayıb. Sülhün institusionalaşdırılması, cəmiyyətdə mövcud psixoloji baryerlərin aradan qaldırılması və əməkdaşlıq təcrübəsinin genişlənməsi bu cür ssenariləri daha real edir.

Aydındır ki, müvəqqəti sxemlərə və siyasi manevlərə yer yoxdur. Bu proseslərin yeganə etibarlı təminatı tamhüquqlu sülh sazişidir. Ermənistanda iqtisadi əməkdaşlığa qarşı çıxan revanşist qüvvələrin mövcudluğuna baxmayaraq, reallıq göstərir ki, məhdud marşrutlar və iqtisadi blokada ölkəni yeni əməkdaşlıq modellərinə sövq edir. Emosional çağırışlar rəqəmlər, bazar mexanizmləri və logistika qarşısında təsirsiz qalır. Açıq kommunikasiya xətləri, səbitlik və aydın qaydalar bu gün ən çox ələ Ermənistanın özünə lazımdır.

İrəvan Bakı ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu açıq şəkildə bəyan edir. Artıq Azərbaycan bazarı Ermənistan üçün qadğan olunmuş mövzu kimi deyil, həm idxal mənbəyi, həm də Ermənistan məhsulları üçün potensial ixrac istiqaməti kimi dəyərləndirilir. Ermonistanın iqtisadiyyat naziri

Gevorq Papoyan bildirib ki, Azərbaycan istehsalı olan benzinin Ermənistana tədarükü davamlı və fasiləsiz olacaq. Onun sözlərinə görə, əsas məqsəd regionda sağlam biznes mühitinin formalaşdırılması və iqtisadi əməkdaşlığın ön plana çıxarılmasıdır. Nazir bunu sadə bir tezisla ifadə edib: müharibə itkilər deməkdir, ticarət isə tərəqqi.

Papoyanın açıqlamalarına əsasən, mümkün ixrac siyahısına alüminium və

alüminium folqa, kənd təsərrüfatı məhsulları, o cümlədən heyvanlar, meyvə-tərəvəz, bəzi içki növləri və tekstil məmulatları daxildir. Bildirilib ki, tədarüklərin təşkili ilə bağlı məsələlər hazırda müzakirə mərhələsindədir. Ümumiyyətlə, regional iqtisadiyyat və nəqliyyat layihələri, o cümlədən TRIPP təşəbbüsü Ermənistanın uzunmüddətli iqtisadi böhrandan çıxması üçün real imkanlar yaradır.

Azərbaycan öz mövqeyini aydın şəkildə ifadə edib: ərazi iddialarından tam imtina və keçmişin köhnəlmiş siyasi mexanizmlərinin, o cümlədən ATƏT-in Minsk qrupunun tam bağlanması. Bu şərtlərdən biri artıq yerinə yetirilib, digəri isə Ermənistan rəhbərliyinin siyasi iradəsindən asılıdır.

Mövzu ilə bağlı **Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti beynəlxalq iqtisadiyyat kafedrasının dosenti Emin Qaribli** infrastruktur, o cümlədən TRIPP layihəsinin həyata keçirilməsinin artan əhəmiyyətinə diqqət cəkib. Onun sözlərinə görə, bu layihə üçüncü ölkələrdən tranzit olmadan Azərbaycan-Ermənistan ticarətini təşkil etməyə imkan verəcək, çünki yüklər yalnız iki ölkənin ərazisindən keçəcək:

Ekspert qeyd etdi ki, Azərbaycan Ermənistanın neft məhsullarına olan tələbatını ödəyə biləcək. “Azərbaycan-Ermənistan əmtəə dövrüyəsində ilk addımlar olan bu sövdələşmələr, həcmələrindən asılı olmayaraq, iki ölkə arasında potensial iqtisadi əlaqələrin bütün spektrinin inkişafına təkan verəcək. Eyni zamanda, bu, Azərbaycanın kommunikasiya xətlərinin açılması ilə bağlı əsas məqsədinə – Naxçıvanla maneəsiz nəqliyyat əlaqəsinin təmin olunmasına da xidmət edəcək”.

Politoloq Yeganə Hacıyeva XQ-yə bildirdi ki, proses heç də asan və sürətli

olmayacaq: “Uzun illər davam edən münaqişə fonunda etimadsızlıq mühiti, siyasi proseslərin tam sabit xarakter almaması, eləcə də hüquqi və gömrük mexanizmlərinin kifayət qədər aydın və işlək olması qısa müddətdə böyükhəcmli ticarət əlaqələrinin qurulmasına maneələr yaradır.

İqtisadi əməkdaşlıq üçün tələb olunan institusional baza mərhələli şəkildə formalaşmalıdır. Lakin bütün bu çətinliklər perspektivi tamamilə kölgədə qoya bilməz. Uzunmüddətli perspektivdə regionda davamlı sülh və qarşılıqlı əməkdaşlıq təkcə siyasi sabitlik üçün deyil, eyni zamanda, iqtisadi inkişaf üçün də həlledici amildir. Yeni nəqliyyat xətləri, açılan bazarlar və genişlənmə regional əməkdaşlıq Cənubi Qafqazı iqtisadi cəhətdən daha cəlbəedici məkana çevirəcək.

Bu baxımdan, Cənubi Qafqazın iqtisadi dirçəlişi artıq uzaq ehtimal deyil. Siyasi iradə ilə ardıcıl addımlar atılarsa, proses yaxın gələcəkdə real nəticələr verəcək. Yəni Ermənistan tərəfindən siyasi iradə nümayiş etdirilsə və bu, konkret və ölçülə bilən addımlarla müşayiət olunarsa, normalaşma prosesi niyyətlərdən real nəticələr mərhələsinə keçəcək.

Pünhan ƏFƏNDİYEV
XQ

Dini missiya, yoxsa siyasi avantüra?

Erməni Apostol Kilsəsinin pozucu fəaliyyəti cəmiyyətdə parçalanmaya aparır

Ermənistanda bir ilə yaxındır müşahidə olunan hakimiyyət-kilsə münasibətləri artıq, sadəcə, qurumlararası narazılıq səviyyəsini aşaraq açıq siyasi qarşıdurma mərhələsinə keçib. Bu proses təsadüfi deyil və ölkədə uzun müddətdir yığılıb qalan daxili ziddiyyətlərin, ideoloji boşluğun və dövlətçilik böhranının təzahürü kimi ortaya çıxır. Baş nazir Nikol Paşinyan hakimiyyətinin qərbəyənli kursu, müharibədən sonrakı reallıqlar və sülh gündəliyi fonunda Erməni Apostol Kilsəsi getdikcə daha sərt, hətta açıq şəkildə siyasi mövqə tutmağa başlayıb.

Əslində, Ermənistan tarixində kilsə ilə dövlətin münasibətləri heç vaxt tam balanslı olmayıb. Kilsə özünü təkcə dini institut deyil, həm də milli kimliyin daşıyıcısı kimi təqdim edib. Bu yanaşma ölkənin əsas qanunundan qaynaqlanıb. Ermənistan dünyəvi dövlət olsa da, ölkə konstitusiyasında (18.1-ci maddə) “erməni xalqının mənəvi həyatında, milli mədəniyyətinin inkişafında və milli kimliyinin qorunmasında milli kilsə kimi Erməni Apostol Müqəddəs Kilsəsinin müstəsna missiyası” təsbit edilib. Bu imtiyazdan istifadə edən kilsə uzun illər ərzində siyasi proseslərə birbaşa və ya dolaylı təsir imkanları yaradıb. Xüsusilə Qarabağ münaqişəsi dövründə kilsə revanşist ideologiyasının əsas dayaqlarından biri kimi çıxış edib, müharibəni müqəddəs missiya kimi təqdim etməyə çalışıb. Lakin 2020-ci ildən sonra yaranan yeni reallıqlar bu modelin iflasını açıq şəkildə ortaya qoydu.

Paşinyan hakimiyyəti müharibədən sonra daxilə mövqelərini qorumaq üçün daha çevik siyasi kurs yürütməyə məcbur oldu. Sülh danışıqları, regional kommunikasiyaların açılması, Qərblə münasibətlərin dərinləşdirilməsi hakimiyyət üçün alternativsiz istiqamətə çevrilib. Məhz bu nöqtədə kilsə ilə hökumət arasında bəxş fərqləri kəskinləşib. Kilsə rəhbərliyi bu kursu milli maraqlara xəyanət kimi qələmə verməyə başlayıb və hökuməti təzyiq altında saxlamaq üçün açıq siyasi ritorikaya keçib.

Son dövrdə Erməni Apostol Kilsəsinin rəhbərliyi, xüsusilə katolikos II Qaregin tərəfindən səsləndirilən bəyanatlar artıq dini çərçivədən çıxaraq siyasi mübarizənin bir parçasına çevrilib. Kilsə tribunasiyadan hökumətin legitimliyi şübhə altına alınır, Paşinyan açıq şəkildə ittiham olunur, cə-

miyyət müqavimətə səslənir. Bu isə, faktiki olaraq, kilsənin öz statusunu aşaraq siyasi aktora çevrildiyini göstərir. Hakimiyyət isə bu vəziyyəti dövlətçiliyə təhdid kimi qiymətləndirir.

Paşinyanın tərəfdarları kilsəni keçmiş rejimlərin dayağı, Qarabağ klanı ilə bağlı olan köhnə sistemin ideoloji qalığı kimi təqdim edirlər. Onların arqumentinə görə, kilsə cəmiyyəti bəzi yox, davamlı qarşıdurmaya sürükləyir, Ermənistanı regional təcriddən çıxarmağa yox, yenidən münaqişə bataqlığına qaytarmaq istəyir. Bu baxımdan, hakimiyyət kilsənin təsir imkanlarını məhdudlaşdırmağa, onun siyasi proseslərə müdaxiləsini azaltmağa çalışır.

Maraqlıdır ki, kilsə daxilində də vahid mövqə yoxdur. Son aylarda bir sıra yepiskopların ali ruhani rəhbərliyə qarşı çıxması, idarəçilikdən narazılıq ifadə etməsi daxili parçalanmanın dərinləşdiyini göstərir. Bu proses kilsənin monolit struktur olmadığını, daxilə də ciddi problemlərlə üzləşdiyini ortaya qoyur. Hakimiyyət və ziddiyyətlərdən ustalıqla istifadə etməyə çalışır və kilsə daxilində alternativ mərkəzlərin formalaşmasını stimullaşdırır.

*

Ölkədə son dövrlər hakimiyyət-kilsə münasibətlərinin kəskinləşməsi fonunda Erməni Apostol Kilsəsinin nümayəndələri ictimaiyyətdə mesajlarını daha fəal şəkildə çatdırmağa çalışırlar. Ecmiadzində keçirilən ilin son liturgiyanın sonra çıxış edən Xristian Tərbiyəsi Mərkəzinin rəhbəri, protoarximandrit Zakariya Baqumyan kilsə ətrafında baş verən prosesləri ciddi sınaq mərhələsi kimi dəyərləndirib. Onun sözlərinə görə, hazırkı vəziyyət məğlubiyyət yox, kilsə və cəmiyyət üçün dözümlülük imtahanıdır.

Ruhani diqqətə çatdırıb ki, hazırda dörd yüksək rütbəli kilsə iyerarxi həbsdədir, bir din xadimi ev dustaqlığı altındadır, bir sıra digər ruhanilərlə bağlı isə cinayət işləri açılıb. Baqumyanın fikrincə, məhz bu proseslər kilsə ətrafında yaranmış böhranın əsasını təşkil edir və məqsəd Erməni Apostol Kilsəsinin mövqelərini zəiflətmək,

möminlərin mənəvi birliyinə sarıstmaqdır. O, baş verənlərin təkcə hüquqi deyil, eyni zamanda, ideoloji və informasiya müstəvisində aparılan təzyiqlərin tərkib hissəsi olduğunu vurğulayıb.

Protoarximandrit Zaxariya çıxışında böhranların yalnız dağıdıcı xarakter daşımadığını, əksinə, müəyyən hallarda birləşdirici və möhkəmləndirici təsir göstərə biləcəyini qeyd edib. Onun fikrincə, yasaqlar insanları dəyərlərdən uzaqlaşdırmaq üçün deyil, özünüdərkli, məsuliyyəti və mənəvi dayanıqlığı gücləndirmək üçün fürsət kimi qiymətləndirilməlidir. Bu baxımdan kilsə rəhbərliyi mövcud vəziyyəti daxili saflaşma mərhələsi (?) kimi təqdim etməyə çalışır.

Ruhani hesab edir ki, yaranmış vəziyyətdən çıxış yolu yalnız cəmiyyətin Ermə-

ni Apostol Kilsəsi ətrafında birləşməsindən keçir. Onun sözlərinə görə, birlik qorunarsa, mövcud sınaqlar arxada qalacaq və Ermənistan daha sabit gələcəyə doğru (?) irəliləyə biləcək. Bu çağırış, faktiki olaraq, kilsənin özünü milli və mənəvi mərkəz kimi təqdim etmə cəhdinin davamı kimi dəyərləndirilir.

Qeyd edək ki, ilin son liturgiyası Ecmiadzində katolikos II Qareginin iştirakı ilə keçirilib.

Eyni vaxtda Qarni kəndindəki Müqəddəs Məryəm Ana kilsəsində də ibadət təşkil olunub və mərasimdə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da iştirak edib. Bu paralel mənzərə ölkədə hakimiyyətlə kilsə arasında davam edən müəkkəb münasibətlərin simvolik təzahürü kimi diqqət cəkib. Baş verənlər göstərir ki, Ermənistanda hakimiyyət-kilsə münasibətlərində gerginlik yeni mərhələyə keçir. Qarşıdurma artıq təkcə siyasi və hüquqi müstəvidə deyil, birbaşa dini ayınlara və kilsə ənənələrinə qədər sırayət edib. Paşinyan açıq şəkildə bəyan edir ki, liturgiya zamanı katolikos II Qareginin dünyəvi adı olan Ktrç Nersisyanın cəkilməsi mümkündür və bu, onun

üçün qəbul olunandır. Paşinyanın sözlərinə görə, bu mövqeyin əsaslandırılması əvvəllər də təqdim olunub və dəyişməz qalır. Beləliklə, hökumət başçısı kilsə ayinində konkret dini ənənənin icrasına siyasi mövqedən yanaşdığını gizlətmir.

Paşinyan, eyni zamanda, qeyd edib ki, bəzi vətəndaşlar müxtəlif kilsələrdə liturgiya zamanı katolikosun adı çəkildən etiraz əlaməti olaraq mövqə nümayiş etdirmək istəyirlər. Onun fikrincə, bu cür davranış həm mümkündür, həm də qəbul ediləndir. Baş nazir bunu belə əsaslandırır ki, özünü mənəvi və nəci dəyərlərə sadiq elan edən, lakin bu dəyərlərə əməl etməyən şəxslərlə bağlı cəmiyyətdə gözləntilər formalaşmış və həmin gözləntilərin ifadə olunması təbii sayılmalıdır.

Paşinyan özünü Erməni Apostol Kilsəsinin davamçısı adlandıraraq vurğulayıb ki, mövcud vəziyyətə təkcə münasibət bildirmək kifayət deyil. Onun sözlərinə görə, bu münasibət açıq şəkildə ifadə edilməli və nəticədə praktik addımlarla müşayiət olunmalıdır. Bu yanaşma, faktiki olaraq, kilsə rəhbərliyinə qarşı siyasi və ictimai təzyiqin legitimləşdirilməsi cəhdi kimi qiymətləndirilir.

Maraqlıdır ki, Paşinyanın bu açıqlamaları fonunda kilsə ərazisində baş verənlər də diqqət cəkir. Baş nazirin iştirakı ilə keçirilən liturgiyaqlar zamanı katolikosun adının çəkilməsi tələb edən vətəndaşların hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən kilsə ərazisində uzaqlaşdırıldığı bildirilir. Bu fakt cəmiyyətdə ciddi rezonans doğurur və hakimiyyətin kilsə daxilində fərqli mövqelərə dözümsüz yanaşdığı barədə suallar yaradır.

Bələ bir şəraitdə hakimiyyət-kilsə münasibətlərinin daha da sırtləşəcəyi istisna olunmur. Paşinyanın ritorikası göstərir ki, hökumət kilsə rəhbərliyini mənəvi avtoritetdən məhrum etməyə, cəmiyyət qarşısında nüfuzunu zəiflətməyə çalışır. Bu prosesin Ermənistan cəmiyyətində yeni parçalanmalar yaradacağı, dini müstəvinin isə siyasi qarşıdurmanın növbəti cəbhəsinə çevriləcəyi artıq açıq şəkildə görünür.

Səxavət HƏMİD
XQ

Vaşinqtonun Cənubi Qafqaz siyasətində düzəlişlər

“907-ci maddə”nin ləğvi nələrə meydan açır?

Yazımıza qısa xatırlatma ilə başlayaq: ABŞ–Azərbaycan ikitərəfli əlaqələrində yeni dövr məhz Trampın ikinci dəfə prezident seçilməsindən sonra başlandı. Sevidirici haldır ki, sözügedən müsbət irəliləyişin nəticəsi gün keçdikcə daha çox hiss olunur. Bu günlərdə ABŞ Konqresinin rəsmi saytında Azərbaycanla göstərilən yardımla bağlı məhdudiyyətlərin ləğvinə nəzərdə tutan qanun layihəsinin yerləşdirilməsi Vaşinqton–Bakı münasibətlərində uzun müddət mövcud olan hüquqi və siyasi uyğunsuzluğun aradan qaldırıldığını təsdiqləyir.

Qanun layihəsinin mətninə nəzər yetirək, görərik ki, ABŞ–ın Azərbaycanla bağlı yanaşmasında dəyişən prioritetlər və post-münaqişə realitətlərinə uyğunlaşma ehtiyacı açıq şəkildə özünü büruzə verir. Sənəddə Azərbaycanın müstəqillik əldə etdiyi vaxtdan etibarən ABŞ və onun tərəfdarları üçün etibarlı müttəfiq kimi təqdim olunması münasibətlərin yeni fazaya keçdiyini göstərir. Əslində, bununla ABŞ siyasi sistemində uzun illər qeyri-rəsmi şəkildə qəbul edilən, lakin hüquqi sənədlərdə açıq şəkildə ifadə olunmayan mövqə rəsmən təsdiqlənir. Xüsusilə təhlükəsizlik, logistika və regional tranzit sahələrində Azərbaycanın oynadığı rol ABŞ–ın global və regional strategiyalarında praktik əhəmiyyət daşıyır. Sözügedən kontekstdə qanun layihəsi ABŞ–Azərbaycan münasibətlərini daha geniş təhlükəsizlik arxitekturasının elementi kimi təqdim edir.

Postmünaqişə realitətlərinin tanınması

Qanun layihəsində Azərbaycanın Cənubi Qafqazda sülhün prioritet olduğunu nümayiş etdirməsinə dair müddəə regionla bağlı Ağ Evin baxışının dəyişdiyini göstərir. Əvvəlki mərhələlərdə Vaşinqtonun yanaşması əsasən münaqişələrin idarə olunması və balansın qorunması üzərində qurulurdusa, hazırkı sənəd artıq postmünaqişə dövrünün hüquqi və siyasi çərçivəsinin tanındığını ortaya qoyur. Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhədlərin, ərazi bütövlüyünün sülh sazişi əsasında təsbit olunmasına istinad edilməsi isə Konqresin regional reallığı fakt kimi qəbul etdiyini göstərən mühüm məqəmdir. Bu yanaşma 1990-cı illərin əvvəllərində qəbul edilmiş “Azadlığa Dəstək Aktı”na bədnam düzəlişin mövcudluğu ilə açıq ziddiyyət təşkil edirdi. Bu düzəliş ABŞ hökumətinin Azərbaycana birbaşa yardım göstərməsini

məhdudlaşdırmaqla, zamanla funksional xarakterini itirmiş hüquqi norma kimi qalmaqda idi. Qanun layihəsində 907-ci maddənin tam ləğvi və onunla bağlı bütün müddəələrin qanun mətnindən çıxarılması təklifi də məhz uyğunsuzluğun institusional şəkildə aradan qaldırılmasına yönəlib.

Təşəbbüsün siyasi konteksti

Layihənin ABŞ Konqresinə Demokratlar Partiyasını təmsil edən Anna Paulina Luna tərəfindən təqdim edilməsi də diqqətləyəkdir. Bu fakt Azərbaycanla bağlı mövqeyin partiyalararası taktiki yanaşmadan konara çıxaraq, daha pragmatik və uzunmüddətli maraqlar əsasında formalaşdığını göstərir. Layihənin təqdim olunduğu məqam ABŞ–ın global prioritetlərini yenidən nəzərdən keçirdiyi mərhələyə təsadüf edir. Yeri gəlmişkən, 907-ci düzəlişin ləğvi Azərbaycan üçün, ilk növbədə, siyasi və hüquqi xarakter daşıyır. Addım ABŞ–ın ölkəmizlə münasibətlərdə normallaşmaya gətirdiyi və əməkdaşlığı müvəqqəti istisnalar əvəzinə, dayanıqlı hüquqi baza üzərində qurmaq niyyətində olduğunu göstərir.

Ermənistan üçün formalaşan yeni çərçivə

Qanun layihəsində sülh gündəliyinin xüsusi vurğulanması Ermənistan üçün də kifayət qədər aydın strateji mesaj daşıyır. ABŞ Konqresi bu yanaşma ilə regionda uzun illər təbiiq edilmiş qeyri-müəyyən və balanslaşdırıcı vasitəçilik modelindən təcridcən uzaqlaşdığını nümayiş etdirir. Əvvəlki mərhələlərdə, xüsusilə Bayden administrasiyası dövründə Vaşinqtonun əsas hədəfi tərəflər arasında prosesin saxlanılması idisə, hazırkı mətn artıq nəticənin, yəni hüquqi cəhətdən təsbit olunmuş sülhün prioritet kimi qəbul

Ekspert rəyi

Elçin MİRZƏBƏYLİ, Milli Məclisin deputatı

ABŞ Konqresinin rəsmi saytında “Azadlığa Dəstək Aktı”na 907-ci düzəlişin ləğvinə nəzərdə tutan qanun layihəsinin mətninin yerləşdirilməsi sıradan bir hüquqi prosedür kimi dəyərləndirilməməlidir. Sənəd uzun illər Azərbaycanla qarşı təbiiq edilən ədalətsiz və selektiv yanaşmanın, faktiki olaraq isə erməni lobbiciliyinin məhsulu olan bir maddənin öz dövrünü uğursuzluqla başa vurduğunu nümayiş etdirir. 907-ci maddə qəbul edildiyi gündən işğalçı ilə işğala məruz qalan tərəfi eyniləşdirən, daha doğrusu, işğal faktını görmədən gələn siyasi mexanizm funksiyasını yerinə yetirirdi. Beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinə, dövlətlərin suverenliyi, ərazi bütövlüyü və sərhədlərinin toxunulmazlığına zidd olan bu maddə, əslində, Vaşinqtonun Cənubi Qafqaz siyasətində uzun müddət davam edən ikili standartların və

uğursuzluqların simvoluna çevrilmişdi. Məlum olduğu kimi, Azərbaycan ABŞ və NATO üçün kritik əhəmiyyət daşıyan enerji təhlükəsizliyi layihələrinin əsas sütunu olub, Əfqanıstanda beynəlxalq missiyalara töhfə verib, antiterror koalisiyasında etibarlı tərəfdaş kimi çıxış edib. Bütün bunların fonunda Azərbaycana qarşı diskriminativ hüquqi məhdudiyyətlərin saxlanılması nə siyasi, nə də mənəvi baxımdan əsaslandırılmalı deyildi.

44 günlük Vətən müharibəsindən sonra sərhədlərin delimitasiyası, nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin açılması, qarşılıqlı ərazi bütövlüyünün tanınması kimi prinsiplər rəsmi Bakının sülh gündəliyinin əsasını təşkil etdi. Qanun layihəsində “Azərbaycan və Ermənistan tərəfindən razılaşdırılan sülh sazişi” ifadəsinin yer alması xüsusilə diqqətləyəkdir. Bu yanaşma uzun illər Ermənistanı “zərərcəkən”, Azərbaycanı isə “təzyiq göstərən tərəf” kimi təqdim edən narrativin çökməsinin rəsmi təsdiqidir.

Son dövrlər ABŞ–ın global rəqəbat şəraitində etibarlı regional tərəfdaşlara ehtiyacının artması fonunda Azərbaycan kimi pragmatik və real siyasət yürüdən dövlətin əhəmiyyəti daha aydın görünür. 907-ci maddənin ləğvi ilə bağlı qanun layihəsi qəbul edilərsə, bu, ABŞ–Azərbaycan münasibətlərində yeni səhifənin açılması ola bilər. Ancaq bu səhifənin necə yazılacağı Vaşinqtonun regionda həqiqətən balanslı, prinsipial və ardıcıl siyasət yürütmək iradəsindən asılı olacaqdır.

Qərb diskursunda Azərbaycan

Qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycan Vaşinqtonda və ümumilikdə Qərb siyasi diskursunda çox vaxt birtərəfli və mənfii kontekstdə təqdim olunurdu. Bu yanaşma regiondakı real vəziyyətdən daha çox lobbı təsirlərinin məhsulu kimi formalaşmışdı. Bu reallıq ABŞ–da yerləşən Global Policy Institute-un prezidenti Paolo Von Schirah tərəfindən də açıq şəkildə etiraf olunur. O, yerli mediaya açıqlamasında uzun illər Vaşinqtonda Azərbaycana qarşı dominant qərəzin mövcud olduğunu vurğulayaraq bildirib ki, xüsusilə Qarabağ münaqişəsinin təqdimatı ABŞ siyasi mühitində balanslı olmayıb. Onun fikrincə, bu qərəzli yanaşma Azərbaycan–ABŞ münasibətlərinin real potensialını uzun müddət kəldə saxlayıb. Türkiyənin Azərbaycandakı sabiq səfiri Hulusi Kılıç da yerli mediaya müsahibəsində bildirib ki, ABŞ Konqresi tərəfindən 1992-ci ildə erməni lobbisinin təşəbbüsü ilə qəbul edilmiş və Azərbaycanı hədəf alan 907-ci düzəliş mövcud regional reallıqlar fonunda tamamilə məntiqsiz görünür. Kılıçın fikrincə, Azərbaycan–Ermənistan münasibətlərinin normallaşdırılması istiqamətində dialoqun gətirdiyi bir şəraitdə bu cür məhdudiyyətlərin saxlanılması nə siyasi, nə də hüquqi baxımdan əsaslandırılmalı deyil.

Nəzrin ELDARQIZI
XQ

Avrasiyanın siyasi nəbzi

2026-cı ilin strategiyası və regional əməkdaşlıq manifesti

Avrasiya məkanında milli iradəyə söykənən yeni güc mərkəzinin formalaşması prosesi müşahidə olunmaqdadır. Dekabrın 26-da Astanada keçirilən yüksək səviyyəli görüşlər və TÜRKPAnın 2026-cı il üçün müəyyən etdiyi Avrasiya əməkdaşlıq gündəliyi artıq, sadəcə, əş planı deyil. Bu, Türk dünyasının siyasi integrasiyasının dönməz xarakter aldığını göstərən strateji manifestdir. Təşkilat parlament diplomatiyasını regional əlaqələrin inkişafında əsas dayacağa çevirir.

Qlobal geosiyasetin ağırlıq mərkəzinin Qərbdən Şərqə doğru yerdəyişməsi fonunda Türk dövlətlərinin parlament diplomatiyası vasitəsilə həyata keçirdiyi siyasi həmlə regionun gələcək taleyini müəyyən edən həlledici amilə çevrilir. Mövcud proseslərin siyasi analizi göstərir ki, TÜRKPAnı artıq vahid siyasi iradənin qanunvericilik bazasını formalaşdırıran və Türk dövlətlərinin suverenliyini global təhdidlərdən qoruyan institusional qalxana transformasiya olunur. TÜRKPAnın Baş katibi Ramil Həsənin Qazaxıstan Respublikası Parlamentində Məclisinin sədri Yerlan Koşanovla Astanada keçirdiyi görüş təşkilatın siyasi çevikliyinin göstəricisidir. Baş katibin təqdim etdiyi geniş fəaliyyət hesabatı, o cümlədən Türkiyə, Qırğızıstan, Macarıstan, Özbəkistan və xüsusilə Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinə (ŞKTC) həyata keçirilən rəsmi səfərlər TÜRKPAnın coğrafi əhatəsinin xeyli dərəcədə genişləndiyini sübut edir. Xüsusilə ŞKTC-yə səfər və orada aparılan danışıqlar Türk dünyasının Aralıq dənizi və Həftəzindəki maraqlarının qorunması və Lefkəşanın beynəlxalq izolyasiyasının yarılməsi istiqamətində atılan cəsarətli siyasi addımdır.

Baş katib Ramil Həsənin Cenevrədə keçirilən Parlamentlərarası İttifaqın 151-ci Assambleyasında TÜRKPAnın fəal iştirakı barədə verdiyi məlumat təşkilatın global parlamentarizmdəki yerini möhkəmləndirmək əznini nümayiş etdirir. TÜRKPAnı artıq global gündəliyin müzakirəsində iştirak edən və Türk dünyasının səsinə Cenevrə kimi beynəlxalq mərkəzlərdə ucaldan nüfuzlu platformadır. Yerlan Koşanovun təşəbbüslərə verdiyi dəstək və qısa müddətdə görülmə işlərdən məmnunluğu Türk dövlətləri arasında siyasi konsensusun yüksək səviyyədə olduğunu təsdiqləyir. Qazaxıstan

parlamentinin sədrinin növbəti ilin birinci yarısında Azərbaycana planlaşdırılan rəsmi səfəri və TÜRKPAnı Beynəlxalq Katibliyini ziyarət etmək niyyəti isə Bakının proseslərdəki mərkəzi rolunu, təşkilatın beynin mərkəzi kimi əhəmiyyətini bir daha vurğulayır. TÜRKPAnın 2026-cı il gündəliyi Türk dövlətləri arasında siyasi dialoqun dərinləşdirilməsini, qanunvericilik bazalarının unifikasiyasını hədəfləyən ambisiyalı siyasi layihədir. Burada əsas məqsəd siyasi təcəkkürün, dövlətçilik əmələlərinin vahid məxrəcə götürülməsidir.

TÜRKPAnı çərçivəsində qəbul edilən model qanunlar, siyasi bəyanatlar üzv dövlətlərin xarici siyasət kurslarının koordinasiya edilməsinə, beynəlxalq platformalarda vahid mövqədən çıxış edilməsinə xidmət edir. 2026-cı ilin strateji hədəfləri sırasında Türk dövlətlərinin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə qarşı yönəlmiş xarici təhdidlərə qarşı vahid siyasi müqavimət mexanizminin yaradılması xüsusi yer tutur. Türk dünyası artıq vahid siyasi orqanizmi kimi hərəkət etməyin zəruriliyini dərk edir. Tarixən Avrasiya məkanı böyük imperiyaların toqquşma meydanı və nüfuz dairələri uğrunda mübarizə arenası olmuşdur. Lakin TÜRKPAnın fəaliyyəti və Türk Dövlətləri Təşkilatının siyasi iradəsi nəticəsində regionda yeni reallıq formalaşmaqdadır.

Avrasiyada yeni əməkdaşlıq konsepsiyası mahiyyət etibarilə regionun konar qüvvələrinin istər Qərb, istər Şimal, istərsə də Uzaq Şərqi siyasi diktəsindən azad edilməsini və Türk dövlətlərinin öz taleyini müstəqil şəkildə müəyyən etmək haqqını bayan edir. TÜRKPAnın strateji əlaqələrin inkişafındakı rolu məhz bu suverenliyin qorunmasında özünü tam formata də göstərir. Təşkilat üzv dövlətlərin daxili

işlərinə qarışmamaq prinsipini əsas tutaraq, eyni zamanda, xarici təzyiqlərə qarşı kollektiv siyasi immunitet formalaşdırır. Avrasiyanın siyasi xəritəsində Türk zolağının yaranması Qərb və Şərqi arasında siyasi tarazlaşdırıcı faktor rolunu oynayan Üçüncü Qütbün meydana gəlməsi deməkdir.

Həmin qütb nə Qərbin liberal dəyərlərinin ekspansiyasına, nə də Şərqi avtoritar modellərinin təzyiqinə boyun əyməyən, öz milli-mənəvi və siyasi əmələlərinə söykənən unikal dövlətçilik modelini təqdim edir. Strateji əlaqələrin inkişafı, şübhəsiz ki, təhlükəsizlik məsələlərindən yan keçə bilməz. TÜRKPAnın 2026-cı il gündəliyi hərbi-siyasi əməkdaşlıq qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsini də ehtiva edir. Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki Zəfəri və antiterror əməliyyatları ilə suverenliyini tam bərpa etməsi Türk dünyasında hərbi-siyasi ittiqaqların effektivliyini əyani şəkildə sübuta yetirmişdir.

Şuşa Bəyannaməsi ilə başlayan müttəfiqlik modeli TÜRKPAnı vasitəsilə bütün Türk dünyasına yayılmaq potensialına malikdir. Parlamentlər soviyəsində müdafiə və təhlükəsizlik komitələrinin sıx əməkdaşlığı, terrorizm, separatizm və ekstremizmlə mübarizədə vahid hüquqi yanaşmaların işlənilməsi, informasiya təhlükəsizliyi, kibernetiklərə qarşı birləşmiş fəaliyyət, bütün bunlar strateji əlaqələrin siyasi tərkib hissəsidir.

TÜRKPAnın strateji fəaliyyətinin ən prinsipial istiqamətlərindən biri Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Türk dünyasına siyasi integrasiyasıdır. Astanada görüşündə Baş katib tərəfindən xüsusi vurğulan ŞKTC səfəri 2026-cı ilin beynəlxalq izolyasiyasının yarılməsi istiqamətində həlledici dövr olacağına əminsindir. TÜRKPAnı ŞKTC parlamentlərinin təşkilatın işində fəal iştirakını təmin etməklə faktiki olaraq diplomatik tanınma prosesinin siyasi zəminini hazırlayır. Kipr türklərinin hüquqlarının müdafiəsi və onların ədalətli səsinin dünyaya çatdırılması qurumun mənəvi və siyasi borcudur.

Qloballaşma və kosmopolitizm dalğaları qarşısında milli dövlətçilik əmələlərinin qorunması, gənc nəslin milli ruhda tərbiyə olunması TÜRKPAnın fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindəndir. Ortaq dərsliklərin hazırlanması, tarixi həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması və türkofobiya ilə sistemli mübarizə aparılması təşkilatın ideoloji cəhəddəki strateji vəzifələridir. TÜRKPAnın Astanada müzakirə olunan 2026-cı il gündəliyi və Avrasiyada yeni əməkdaşlıq strategiyası Türk dünyasının siyasi yetkinlik dövrünə qədəm qoymuş olduğunu göstəricisidir.

Yusif ŞƏRİFZADƏ
XQ

Kimə qarşı və niyə vuruşurlar?

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Hazırda şimal qonşumuzda yenidən, azərbaycanlılar başda olmaqla, bir çox millətlərdən olan miqrantlara qarşı müxtəlif şəhərlərdə təzyiqlər, həbslər, digər qeyri-qanuni fəaliyyətlər barədə eşidirik. Onların bir çoxunun məhz müharibəyə səfərbər edilmək bəhanəsi ilə incidilməsi faktları da var. Burada məsələnin hüquqi tərəfi ilə yanaşı, mənəvi-psixoloji yönü də var. Qeyd etdiyimiz kimi, Rusiya tərəfindən Ukraynaya qarşı döyüşən azərbaycanlıların əsas hissəsi Rusiya vətəndaşlarıdır. Onların “bu, mənim müharibəm deyil” deməyə hom ölkənin konstitusiyası, həm də vətəndaş kimi öhdəliyi yol verməyə bilər. Amma əlissinə çörəkpu lu qazanmaq məqsədilə Rusiyanın əmək bazarına üz tutan miqrantların bu sözü deməyə haqqı çatır.

Məsələ ondadır ki, Rusiyanın müvafiq orqanları onların miqrant kimi həssas statusundan istifadə edərək müharibədə iştiraka cəlb etməyə bəhanələr axtarırlar. Bu cür qanunsuzluqla üzlaşan soydaşlarımız arasında 44 günlük Vətən müharibəsinin iştirakı olmuş veteranlarımız, qazilərimiz də var. Məhz onların sonu görünməyən bu müharibəyə qatılması qətiyyəni qəbuləndirməkdir. Əgər onların arasında pula şiriklənilib müddət kimi döyüşə getmək kimi yanlış yola dəvənlər varsa, vətəndaş belələri qəbul hüququn hökmündən tutmuş maarifləndirməyə qədər ciddi tədbirlər görülməlidir.

Xatırladaq ki, Azərbaycan qanunvericiliyinə görə, vətəndaşların xarici ölkənin hərbi birləşmələrində iştirakı ağır cinayət əməli hesab olunur. Bu zaman “məni məni ölkə daxilində deyil, xaricdə etmişəm” kimi arqumentləri keçərlə sayılır. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinə (CM) görə, xarici ölkədə, Azərbaycanın maraqlarına əl olmayan silahlı münaqişədə pul və ya digər maddi maraqlar qanunsuzluqla iştirak müddəli sayılır. Bu, ağır cinayət və ya əməli törədənlər uzunmüddətli azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə cəzalandırılır. CM-nin həmin maddəsinə görə, bu əməli törədəni, konkret həlaldan asılı olaraq, 10 ildən 15 ilədək həbs cəzası gözləyir.

Mövzu ilə bağlı XQ-yə açıqlama verən **siyasi icmalçı Tofiq Abbasov** soydaşlarımızın Azərbaycana daxil olmayan müharibədə iştirakının böyük təəccüb və təəssüf hissi doğurduğunu dedi: “Onlar başqa dövlətlərin, xalqların problemlərini həll etməkdən ötrü özlərini udun-alovun içərisinə qatıblar, bunu anlamaq çətindir. Çünki bizim kimi Qarabağ müharibəsi kimi acı təcrübəmiz var. Yədimə Astanada keçirilən Media Forumundakı çıxışında dediyim sözlər düşür. Üzümüz Qazaxıstanın media nümayəndələrinə tutub bildirdim ki, Birinci Qarabağ savaşında Azərbaycan, ilk növbədə, qardaş ölkələrdən siyasi və mənəvi dəstək gözləyirdi. Amma o dəstəyi biz çox gec gördük. Yeltsinin rəhbərlik etdiyi Rusiya isə o zaman Azərbaycanı gəzmə çıxırdıyaları, təhdidlərlə hədələyir, ermənilərə hətərlərli yardım göstərirdi.

edildiyini göstərir. Bu, Ermənistan üçün mövcud siyasi maneəv imkanlarının daraldığını və beynəlxalq aktorların münaqişədən sonrakı status-kvonu dəyişdirmək niyyətində olmadığını ifadə edən mühüm siqnalıdır. Bir məqamı da qeyd edərk ki, ABŞ Konqresinin sülh sazişi, sərhədlərin tanınması və ərazi bütövlüyü kimi anlayışları eyni siyasi kontekstdə təqdim etməsi təsadüfi deyil. Bu yanaşma vasitəçiliyin beynəlxalq hüququn fundamental prinsipləri üzərində qurulacağını göstərir. Beləliklə, ABŞ faktiki olaraq bildirir ki, regional sabitlik hüquqi öhdəliklərin icrası və qarşılıqlı tanınma əsasında mümkündür. Vaşinqtonun mövqeyi Ermənistanın xarici siyasətində uzun müddət mövcud olmuş “statusun uzadılması” strategiyasının beynəlxalq dəstək baxımından zəiflədiyini göstərir.

Qərb diskursunda Azərbaycan

Qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycan Vaşinqtonda və ümumilikdə Qərb siyasi diskursunda çox vaxt birtərəfli və mənfii kontekstdə təqdim olunurdu. Bu yanaşma regiondakı real vəziyyətdən daha çox lobbı təsirlərinin məhsulu kimi formalaşmışdı. Bu reallıq ABŞ–da yerləşən Global Policy Institute-un prezidenti Paolo Von Schirah tərəfindən də açıq şəkildə etiraf olunur. O, yerli mediaya açıqlamasında uzun illər Vaşinqtonda Azərbaycana qarşı dominant qərəzin mövcud olduğunu vurğulayaraq bildirib ki, xüsusilə Qarabağ münaqişəsinin təqdimatı ABŞ siyasi mühitində balanslı olmayıb. Onun fikrincə, bu qərəzli yanaşma Azərbaycan–ABŞ münasibətlərinin real potensialını uzun müddət kəldə saxlayıb. Türkiyənin Azərbaycandakı sabiq səfiri Hulusi Kılıç da yerli mediaya müsahibəsində bildirib ki, ABŞ Konqresi tərəfindən 1992-ci ildə erməni lobbisinin təşəbbüsü ilə qəbul edilmiş və Azərbaycanı hədəf alan 907-ci düzəliş mövcud regional reallıqlar fonunda tamamilə məntiqsiz görünür. Kılıçın fikrincə, Azərbaycan–Ermənistan münasibətlərinin normallaşdırılması istiqamətində dialoqun gətirdiyi bir şəraitdə bu cür məhdudiyyətlərin saxlanılması nə siyasi, nə də hüquqi baxımdan əsaslandırılmalı deyil.

Nəzrin ELDARQIZI
XQ

İmran BƏDİRƏXANLI
XQ

DOST İnküziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzində görüş

Dekabrın 27-də Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva və Alena Əliyeva DOST İnküziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzini ziyarət ediblər.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev Mərkəzin fəaliyyətinə dair məlumat verib. Qeyd olunub ki, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə yaradılan müəssisədə əlliliyi olan şəxslər, səhید ailələrinin üzvləri, valideyn himayəsindən məhrum uşaqlar və digər həssas əhali qruplarına aid şəxslərin yaradıcı potensialı inkişaf etdirilir.

2021-ci ildə açılışı olan Mərkəzin Cənubi Qafqazda ilk və ən böyük inküziv yaradıcılıq və inkişaf məkanı olduğu, burada təsviri incəsənət, dulusçuluq, musiqi, dərzilik, xalçaçılıq, bədii oyma, kulinariya, səhnə ifaçılığı və s. üzrə təlimlərin təşkil edildiyi bildirilib. Ötən dövrdə müəssisədə, onun İsmayıl və Bərdədəki filiallarında 900-dən çox şəxsin təlimlərə və sosial-psixoloji dəstək xidmətlərinə cəlb olunduğu qeyd edilib.

Leyla Əliyeva və Alena Əliyeva tərəfindən DOST İnküziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzinin bənefisiarlarına hədiyyələr təqdim edilib. Onlar Mərkəzdə həssas qruplara aid bənefisiarların hazırladıqları əl işlərindən ibarət sərgi ilə tanış olublar. Leyla Əliyeva və Alena Əliyevaya Mərkəz və filiallarında hazırlanmış əl işlərindən hədiyyələr verilib.

Hazırda Mərkəz və filiallarında 280-dən çox be-

nefisiarın xidmətlərdən yararlandığı diqqətə çatdırılıb. Heydər Əliyev Mərkəzinin təşkilatlığı ilə DOST İnküziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzinin bu il Yaponiyada keçirilən "Osaka, Kansai Ekspo 2025" Ümumdünya sərgisində uğurla təmsil olunduğu, cari ildə Mərkəz tərəfindən daha 150-dən çox inküziv tədbirin keçirildiyi bildirilib.

Sonra 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramına həsr olunmuş konsert proqramı nümayiş etdirilib. Proqram çərçivəsində 2 saylı 18 yaşınadək əlliliyi müəyyən edilmiş şəxslər üçün sosial xidmət müəssisəsinin sakinləri və DOST İnküziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzinin İnküziv Kamera Orkestri və İnküziv ansamblının müşayiəti ilə Mərkəzin təlimçi və bənefisiarları musiqi nömrələri ilə çıxış ediblər. Xalq artisti Zülfüyyə Xanbabayeva və Natiq Şirinov da həssas qruplardan olan istedadlarla eyni səhnəni bölüşüblər.

Sonra qonaqlara mərkəzdə hazırlanan əl işlərinin satışı portalının hazırlanması ilə bağlı pilot layihəyə dair məlumat verilib. Portal vasitəsilə həssas qruplara aid şəxslərin yaradıcılıq nümunələrinin daha geniş auditoriyaya təqdim ediləcəyi, bu layihənin həmin şəxslərin rifahına dəstək məqsədi daşıdığı bildirilib.

Leyla Əliyeva və Alena Əliyeva Mərkəzin təlimçi və bənefisiarları ilə səmimi söhbət edib və onlarla xatirə şəkilləri çəkdiriblər.

XQ

“Rənglərdə yaşanan 10 il” sərgisi

şəkil çəkdiriblər.

Gənc rəssamların rəngkarlıq, heykəltəraşlıq, taxta üzərində yandırma, kvilinq-art, batika, ebru, alcohol ink, qrafika, wood-art, mixed media art (dekorativ-təbiiqi sənət) kimi müxtəlif mövzularda hazırlanmış işləri böyük maraqla qarşılanıb.

Tədbiri Zirə Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbərliyi adından Ləman Əliyeva açaraq mərkəzin fəaliyyəti və sərgi haqqında ətraflı məlumat verib. Daha sonra Art Studiyanın rəhbəri Məzahir Rüstəmov çıxış edərək Art Studiyanın 10 illik inkişaf yolu, əldə olunan nailiyyətlər və gənc rəssamların yaradıcılıq uğurları barədə məlumat verib.

Sərginin fəxri qonağı Xalq rəssamı Əmər Eldarov iştirakçıları təbrik edib, onların yaradıcılıq fəaliyyətlərinə yüksək qiymət verərək gələcək işlərində uğurlar arzulayıb.

Sonra Eko-Parkın moda studiyasında hazırlanmış Azərbaycanın milli geyimlərindən, eləcə də üzərində rəsm və digər əl işləri olan müasir geyimlərdən ibarət moda sərgisi nümayiş etdirilib. Təqdim edilən “Ağ çiçəyim” rəqsi tədbirə xüsusi estetik gözəllik və rəng qatıb.

Tədbirin yekununda isə Zirə Mədəniyyət Mərkəzinin 10 illik yubileyi münasibətilə Eko-Park heyəti və tələbə-rəssamlar birlikdə tort kasıb, bu əlamətdar günə xatirə şəkilləri ilə yaddaşa köçürüblər.

XQ

Dekabrın 28-də Zirə Mədəniyyət Mərkəzinin Eko-Park ərazisində yerləşən “Türk dünyası” rəsm qalereyasında “Rənglərdə yaşanan 10 il” adlı sərgi keçirilib. Mərkəzin 10 illik yubileyi ərəfəsində təşkil olunan sərgidə 6–30 yaşarası tələbə-rəssamların və müəllim heyətinin rəssamlığının rəngarəng texnikalarından istifadə edərək hazırladıqları əl işləri nümayiş etdirilib.

Sərgidə Bakı Media Mərkəzinin rəhbəri Arzu Əliyeva və Alena Əliyeva iştirak ediblər. Onlar mərkəzin fəaliyyəti ilə yaxından tanış olub, sərgilənən əl işlərinə baxış keçirib, qonaqlar və sərgi iştirakçıları ilə

Pantomim Teatrında “Romeo və Cülyetta” tamaşası

Təqdimatda Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva və Alena Əliyeva iştirak ediblər

Azərbaycan Dövlət Pantomim Teatrında dünya dramaturgiyasının klassik nümunələrindən olan Vilyam Şekspirin “Romeo və Cülyetta” əsərinin motivləri əsasında hazırlanan eyniadlı tamaşa nümayiş olunub.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva və Alena Əliyeva iştirak ediblər.

Səhnə əsəri Ölüm və Həyat obrazlarının təmsalında bu iki anlayışın əbədi mübarizəsini simvolik səhnə həlləri və plastik ifadə vasitələri ilə təqdim edib. “Romeo və Cülyetta”da obrazları Əməkdar artistlər Bəhrüz

Əhmədli, Səbinə Hacıyeva, aktyorlar Elnur İsmayılov, Əli Əlizadə, Nuriə Musabəyli və digərləri canlandırdılar. Səhnə əsərinin quruluşu və musiqi tərtibatı Ceyhun Dadaşova məxsusdur. Tamaşanın müddəti 55 dəqiqədir.

Plastik-portret janrında qurulan tamaşada ironik münasibət də diqqət çəkib.

Səhnə əsəri Azərbaycan Dövlət Pantomim Teatrının klassik dramaturgiyanın müasir plastik dildə yenidən düşünülməsinə yönəlmiş yaradıcılıq axtarışlarının növbəti nümunəsidir.

XQ

Azərbaycan Milli Xalça Muzeyi ilə tanışlıq

Dekabrın 29-da Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin rəhbəri Leyla Əliyeva Azərbaycan Milli Xalça Muzeyini ziyarət edib.

Qonağı Azərbaycan Milli Xalça Muzeyinin direktoru Əminə Məlikova və rəssam Emil Əziz qarşılayıblar.

Muzeyin ziyarət edilməsi zamanı Leyla Əliyeva, ilk növbədə, Emil Əzizin hazırda muzeydə nümayiş olunan “Naxış və siluet” adlı fərdi sərgisi ilə tanış olub. Sərgi rəssamın Azərbaycan xalçaçılığının zəngin irsini, ənənəvi naxışları müasir bədii dildə yenidən təsvir etdiyi təxminən 50 əsərini birləşdirir. Qarabağ atlarının təsvirləri və siluetin hərəkəti, gücü və zərfliliyi xalça motivlərinin ritmi və quruluşu ilə mükəmməl şəkildə birləşdirilən qadın portretləri əsərlərdə xüsusi yer alıb. Sərginin yanvarın 12-nə qədər davam edəcəyi qeyd edilib.

Daha sonra Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva Azərbaycanın Əməkdar rəssamı Faiq Əhmədlin “Faiq Əhməd: 2011–2024-cü illər” adlı retrospektiv sərgisinə baxıb. Sərgi müəllifin yaradıcılığının əsas mərhələlərini əhatə edir və ənənəvi Azərbaycan xalçaçılığına innovativ yanaşmasını nümayiş etdirir. Burada klassik toxuculuq müasir bədii düşüncə, fəlsəfə və aktual vizual təcrübələrlə birləşir. Vurğulanıb ki, Faiq Əhmədlin əsərləri dünyanın aparıcı muzeylərində və kolleksiyalarında geniş şəkildə təmsil olunur və beynəlxalq səviyyədə tanınır.

O, həmçinin görkəmli rəssam, alim, tədqiqatçı və Azərbaycan Milli Xalça Muzeyinin təsisçisi Lətif Kərimova həsr olunmuş sərgi ilə tanış olub. Leyla Əliyevaya məlumat verilib ki, 2026-cı ildə Azərbaycan xalçaşünaslıq elmi məktəbinin formalaşmasında və xalçanın milli mədəniyyətin həyatı bir fenomen kimi

institutlaşmasında mühüm rol oynamış Lətif Kərimovun anadan olmasının 120 ili tamam olur.

Lətif Kərimov Azərbaycanın Xalq rəssamı, dövlət və beynəlxalq mükafatlar laureatı, fundamental elmi əsərlərin müəllifi, bir çoxu milli incəsənətdə əfsanəvi olan unikal xalça kompozisiyaları və dizaynlarının yaradıcısıdır. Leyla Əliyeva Lətif Kərimovun müəllifi olduğu xalçalarla, onun orijinal eskizləri ilə, eləcə də arxiv materialları ilə tanış olub.

Bundan əlavə, Leyla Əliyeva muzeyin üçüncü mərtəbəsində yenilənmiş sərgi ilə tanış olub, burada müasir müəllif xalçaları və dekorativ-təbiiqi sənət əsərləri nümayiş olunur. Sərgidə iştirak edən rəssamlar arasında Eldar Mikayılzadə, Eldar Hacıyev, Samirə Allahverdiyeva, Çingiz Babayev, Tərif Bəşirov, Ali Pəriyab və müasir Azərbaycan xalçaçılığının digər ustaları var.

Üçüncü mərtəbədəki yenilənmiş sərgidə əvvəllər nümayiş olunmamış əsərlər də təqdim olunur. Unikal xalça nümunələri ilə yanaşı, burada 1970-ci və 1980-ci illərin keramika, ağac oyma, batik, qobelen, bədii şüşə və digər dekorativ-təbiiqi sənət sahələrində nadir əsərlər də nümayiş olunur.

Leyla Əliyevanın bu mədəniyyət ocağını ziyarət etməsi Azərbaycan Milli Xalça Muzeyinin milli xalça sənətinin qorunması, öyrənilməsi və təbliğində, eləcə də tarixi irsi müasir bədii proseslərlə birləşdirən bir mərkəz kimi mühüm rolunu nümayiş etdirir.

XQ

“Konstitusiya və Suverenlik İli” – 2025

Azərbaycanın tarixi Qarabağ zəfərindən ötən 5 il ərzində formalaşan yeni reallıqlar ölkəmizin regional və qlobal mövqelərini əhəmiyyətli dərəcədə möhkəmləndirib. Postmüharibə dövründə həyata keçirilən ardıcıl diplomatik təşəbbüslər, aparıcı beynəlxalq siyasi mərkəzlərdə aparılan yüksək səviyyəli dialoqlar və strateji əhəmiyyətli təmaslar Azərbaycanın müstəqil mövqeyinin beynəlxalq miqyasda qəbul olunduğunu bir daha nümayiş etdirib.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin yaratdığı dövlətçilik ideologiyasına uyğun olaraq Prezident İlham Əliyevin balanslaşdırılmış və prinsiplə xarici siyasəti nəticəsində Azərbaycan enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat və regional əməkdaşlıq məsələlə-

ci il tarixli Azərbaycan SSR Konstitusiyasında ilk dəfə vəkillik institutu haqqında müddəalar öz əksini tapmış, bununla da vəkiliyə konstitusion status verilmişdir. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə 1980-ci il noyabrın 13-də qəbul edilən “Azərbay-

cu il tarixli “Məhkəmə-hüquq sistemində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında” fərmanı ölkəmizdə ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılması və vəkillik institutunun inkişafı istiqamətində atılan mühüm strateji addım olub. Həmin Fərmanla 2020-ci ildən etibarən dövlət hesabına göstərilən hüquqi yardıma görə vəsaitin bərbəşə Vəkillər Kollegiyasına ayrılması qərara alınıb. Eyni zamanda, Prezidentin 25 dekabr 2019-cu il tarixli sərəncamı ilə hər il 28 dekabrın Vəkil Günü kimi qeyd olunması təsbit edilib.

2025-ci il ərzində Baş nazir Əli Əsədovun qərarı ilə dövlət hesabına göstərilən hüquqi yardıma görə vəkillərə ödənilən vəsaitin məbləği artırılıb.

Konstitusion hüquq olan peşəkar hüquqi yardım almaq hüququnun realizasiyaya həyata keçirən Vəkillər Kollegiyasının fəaliyyəti çoxşaxəlidir. Kollegiyanın fəaliyyəti həm vəkiliyin inkişafı, həm də vətəndaşlara göstərilən hüquqi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Bu kontekstdə, ilk növbədə, Vəkillər

daşlıq çərçivəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi prosesində də aktiv iştirak edib. Belə ki, 2025-ci il ərzində Kollegiya tərəfindən 50-dən çox normativ-hüquqi akt layihəsinə rəy və təkliflər təqdim olunub. Bu, Kollegiyanın hüquqi islahatlarda və normayaratma proseslərində mühüm tərəfdaş kimi rolunu bir daha təsdiqləyib.

Vəkillər Kollegiyasının fəaliyyət istiqamətlərindən biri kimi beynəlxalq əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafı xüsusi əhəmiyyət daşıyır. 2025-ci il Vəkillər Kollegiyası üçün beynəlxalq müstəvidə uğurlu və əlamətdar dövr olub. Kollegiya fəaliyyətini beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, vəkillərin peşəkar inkişafı və ölkəmizin hüquqi imicinin gücləndirilməsi istiqamətində ardıcıl şəkildə davam etdirib. 2026-cı ildə EYBA-nın payız konfransının Bakıda keçirilməsi barədə qəbul edilən qərar Azərbaycan vəkiliyinin beynəlxalq nüfuzunun artmasının daha bir göstəricisi olub.

rində mühüm subyektdə çevrilib. Həyatın bütün sahələrində əldə edilən nailiyyətlər hüquqi dövlət quruculuğunun möhkəmləndirilməsi, konstitusion dəyərlərin qorunması və milli suverenliyin institusional təminatı ilə bilavasitə bağlıdır.

Vətən müharibəsində qazanılmış Qələbənin 5-ci ildönümündə müstəqil dövlətimizin Əsas qanununun qəbul edilməsinin 30 illiyi şərəfinə ölkə başçısının sərəncamı ilə elan edilmiş “Konstitusiya və Suverenlik İli” Azərbaycan dövlətçiliyinin gücünü, milli iradənin sarsılmazlığını və gələcəyə yönəlmiş strateji baxışının hüquqi əsaslarına verdiyi dəyəri bir daha bəyan etdi. Bu il müstəqil dövlətimizin hüquqi əsaslarının və suverenliyimizin daha da möhkəmləndirilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıdı.

Ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırlanmış, müstəqil dövlətçiliyimizin pasportu sayılan Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası 30 ildir ki, ölkəmizin hüquqi və siyasi sisteminin təməlini təşkil edir. Konstitusiya dövlət hakimiyyətinin təşkil prinsiplərini, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarını, onların təminatını müəyyən etməklə, müstəqil dövlətçiliyimizin ideoloji və normativ çərçivəsini formalaşdırıb.

Təsədüfi deyil ki, Konstitusiyanın 61-ci maddəsində hər kəsin yüksəkkeyfiyyətli hüquqi yardım almaq hüququnun təsbit edilməsi insan hüquqlarının müdafiəsinə verilən xüsusi əhəmiyyət bariz ifadəsidir. Bu konstitusion təminat hüquqların formal deyil, real və səmərəli şəkildə həyata keçirilməsinə hədəflənən hüquqi mexanizmlərin mövcudluğunu zəruri edir.

Məhz bu kontekstdə vəkillik institutu konstitusion hüquq və azadlıqların müdafiəsində, ədalətli məhkəmə araşdırmasının təmin olunmasında və hüquqi dövlət prinsipinin praktiki reallaşmasında mühüm rol oynayır. Vətəndaşların keyfiyyətli hüquqi yardıma çıxışının təmin edilməsi, müdafiə hüququnun effektiv icrası və məhkəmə icraatında tərəflərin bərabərliyinin qorunması tam müstəqil vəkillik fəaliyyətinin konstitusion əsasını və cəmiyyətdəki əhəmiyyətini bir daha təsdiqləyir. Bu prinsiplərin hüquqi reallaşdırılması isə Azərbaycan vəkiliyinin institusional baxımdan müstəqil və dayanıqlı şəkildə formalaşdırılmasını zəruri edir.

Ümummilli lider Heydər Əliyev hüquqi dövlət quruculuğunda vəkiliyin zəruriliyinə hər zaman önəm verirdi. Onun hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu istiqamətində apardığı uzaqgörən və qətiyyətli siyasəti nəticəsində vəkillik institutu dövlətimiz hüquq sistemində layiqli yerini tutmuşdur. Ulu öndərin təşəbbüsü ilə 1978-

Ölkəmizdə peşəkar hüquqi yardımın hədəfləri və uğurları

can SSR vəkiliyi haqqında Əsasnamə” isə bu institutun fəaliyyətinin hüquqi bazasını müəyyənləşdirmişdir. Həmin sənəd əsasında fəaliyyət göstərən Vəkillər Kollegiyası Azərbaycan hüquq tarixində mühüm mərhələ təşkil etməklə, vəkiliyin institusional əsaslarının möhkəmləndirilməsinə xidmət edib.

Bu konseptual yanaşmanın davamı olaraq 1995-ci ildə Konstitusiyamızın qəbulundan sonra postsovet məkanında ilk dəfə vəkiliyə müstəqil status 1999-cu ildə Ulu öndərin həyata vəsiqə verdiyi “Vəkillər və vəkiliy fəaliyyəti” haqqında qanunla təsbit olunmuşdur. Bununla da ölkəmizdə vəkiliy təsisatı tam müstəqil, hakimiyyətin heç bir qolundan asılı olmayan vəkiliy institutu kimi formalaşdı.

Yeni Qanunun qəbulundan sonra 3 noyabr 2004-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Vəkillər Kollegiyası təsis edilib və ilkin mərhələdə onun 356 üzvü olub. Bu addım vəkiliyin peşəkar, şəffaf və institusional əsaslar üzərində yenidən təşkilinə mühüm təkan verib. Sonrakı illərdə Azərbaycan vəkiliyi təkcə hüquqi yardım göstərən təsisat kimi deyil, həm də insan hüquqlarının müdafiəsi, hüquqi maarifləndirmə, ədalət mühakiməsinin təminatçısı və hüquqi dövlətin əsas dayaqlarından biri kimi fəaliyyət göstərir.

Ulu öndərin siyasi kursunu layiqincə davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə vəkiliyin inkişafı dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən birinə çevrilib. 2005-ci il 11 mart tarixli “Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılması üzrə tədbirlər barədə” sərəncamı dövlətin bu sahəyə göstərdiyi real dəstəyin bariz nümunəsidir.

Hüquqi islahatlar çərçivəsində vəkiliy institutunun inkişafında dönmüş nöqtəsi hesab edilən mühüm sənədlərdən biri də ölkə Prezidentinin 22 fevral 2018-ci il tarixli “Azərbaycan Respublikasında vəkiliyin inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” sərəncamıdır. Bu sənəddə vəkiliy fəaliyyətinin institusional əsaslarının möhkəmləndirilməsi, Vəkillər Kollegiyasının fəaliyyət imkanlarının genişləndirilməsi və maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində konkret tapşırıqlar müəyyən edilib.

Kollegiyanın müvafiq binalarla təmin olunması, dövlət hesabına göstərilən hüquqi yardıma görə ödənilən məbləğin üç dəfə artırılması və digər vacib mexanizmlər hüquqi müdafiə sisteminin daha funksional və əlçatan olmasına xidmət edən mühüm addımlar kimi qiymətləndirilir. Bu sənədlərlə yanaşı, vəkillərin fəaliyyət şəraitinin yaxşılaşdırılması, hüquqi xidmətlərin rəqəmsallaşdırılması, “Elektron vəkil orderi” sisteminin tətbiqi və “Elektron məhkəmə” informasiya sisteminə inteqrasiya kimi mühüm yeniliklər də həyata keçirilib. Prezident İlham Əliyevin 3 aprel 2019-

Prezident İlham Əliyevin 19 noyabr 2025-ci il tarixli fərmanı ilə Mülki Prosessual Məcəlləyə, Cinayət-Prosessual Məcəlləyə, Cəzaların İcrası Məcəlləsinə və “Vəkillər və vəkiliy fəaliyyəti haqqında” Qanuna edilən dəyişikliklər ölkəmizdə hüquq sisteminin daha da təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm addım kimi qiymətləndirilir. Sənəddə müdafiə hüququnun səmərəli təmin edilməsi və vəkiliyin institusional əsaslarının gücləndirilməsi məqsədilə zəruri mexanizmlər müəyyən edilib.

Son illərdə ölkəmizdə vəkiliy institutunun regionalda da möhkəmləndirilməsi istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilib. Bu çərçivədə Sumqayıt, Şəki, Şirvan və Gəncə şəhərlərində regional vəkil qurumları yaradılıb ki, bu da əhalinin peşəkar hüquqi yardıma əlçatanlığının artırılmasına mühüm töhfə verib.

Cari ildə sayca 4-cü Regional Vəkil Bürosu olan Gəncə Regional Vəkil Bürosunun yeni inzibati binasının açılışı olub. Büro Kollegiyanın tam maddi vəsaiti hesabına müasir standartlara uyğun şəkildə yenilənib və zəruri texniki avadanlıqlarla təmin olunub. Gəncə Regional Vəkil Bürosunun yeni inzibati binası vətəndaşların konstitusion hüquqlarından biri olan keyfiyyətli hüquqi yardım almaq hüququnun daha yaxşı realizasiyasına, region sakinlərinin ədalət mühakiməsinə çıxış imkanlarının genişləndirilməsi və vəkillərin peşəkar fəaliyyəti üçün daha əlverişli şəraitin yaradılması deməkdir.

Lənkəran şəhərində də vəkillər üçün yeni inzibati binaların tikintisi istiqamətində mühüm layihələr icra olunur. Bu layihələr regionalda infrastrukturun yenilənməsi və vəkiliy fəaliyyətinin müasir şəraitdə həyata keçirilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bakı şəhərində Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının yeni inzibati binasında – “Vəkil evi”ndə tikinti və əsaslı təmir işləri davam etdirilir.

Hazırda ölkə üzrə ümumilikdə 144 vəkiliy qurumu fəaliyyət göstərir. Bu qurumlar paytaxtla yanaşı, regionları da əhatə edir və vətəndaşlara göstərilən hüquqi yardımın daha əlçatan və operativ olmasına xidmət edir. Bu göstərici son illərdə vəkiliy institutunun inkişafı istiqamətində həyata keçirilən islahatların və sistemli tədbirlərin bariz nəticəsidir. Regionlarda yeni Vəkil bürolarının yaradılması, infrastrukturun gücləndirilməsi, habelə vəkillərin sayının artması və peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəlməsi hüquqi yardım sisteminin keyfiyyətini əhəmiyyətli dərəcədə artırır.

Ölkəmizdə hüquqi dövlət quruculuğu və ədalət mühakiməsinin səmərəli həyata keçirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atılmaqdadır. Bu istiqamətdə atılan ən vacib addımlardan biri də əhalinin hüquqi yardıma əlçatanlığının təmin olunması və bu sahədə fəaliyyət göstərən vəkillərin sosial təminatının gücləndirilməsidir. Belə ki,

Kollegiyası Rəyasət Heyətinin və digər qurumlarının fəaliyyəti xüsusi vurğulanmalıdır. Belə ki, 2025-ci il ərzində Rəyasət Heyətinin 21 iclası keçirilib. İclaslarda vəkiliyə qəbul üzrə ixtisas imtahanlarını və icbari təlim mərhələsini müvəffəqiyyətlə başa vuran namizədlərin andiçmə mərasimləri təşkil olunub. Bu mərasimlər gənc hüquqşünasların peşəkar fəaliyyətə başlamasında, vəkiliy institutunun daha da güclənməsində mühüm rol oynayır.

Rəyasət Heyətinin iclaslarında Vəkillərin İntizam Komissiyasının rəylərinə baxılıb, bəzi vəkillərin dövlət qulluğuna qəbulu ilə əlaqədar fəaliyyətlərinin dayandırılması, mükafatlandırılması, öz ərizələri əsasında fəaliyyətlərinə xitam verilməsi, üzvlük haqqından müəyyən müddətə azad edilməsi, maddi yardım göstərilməsi, üzvlük haqqı borclarının silinməsi və digər vəkiliy qurumlarına keçməsi ilə bağlı müraciətlər üzrə qərarlar qəbul edilib. Ümumilikdə, bu il Rəyasət Heyəti 790 qərar qəbul edib.

2025-ci ildə vəkillərin və vətəndaşların müraciətlərinin operativ və şəffaf şəkildə cavablandırılması məqsədilə Vəkillər Kollegiyası Rəyasət Heyətində mütəmadi olaraq vətəndaş qəbülləri təşkil olunub, ümumilikdə, 719 vətəndaş qəbul edilib. Rəyasət Heyətinə daxil olan müraciətlərin hər biri araşdırılıb, aidyyəti üzrə baxılıb və qanunvericiliyə uyğun şəkildə cavablandırılıb. Ümumilikdə isə, 2025-ci ildə Rəyasət Heyətinə 4 min 688 sənəd daxil olub, vətəndaşlara və dövlət qurumlarına isə 2 min 50 mükəmməl cavab olaraq göndərilib.

2025-ci il ərzində Vəkillər Kollegiyasının fəaliyyəti çərçivəsində intizam və hüquqi normayaratma istiqamətlərində mühüm addımlar atılıb. Belə ki, bu il Vəkillər Kollegiyasının Rəyasət Heyətinə ümumilikdə 893 şikayət daxil olub. İntizam icraatlarının nəticələri üzrə Rəyasət Heyəti tərəfindən 170 qərar qəbul edilib.

Bundan başqa, Vəkillər Kollegiyası dövlət və qeyri-dövlət qurumları ilə əmək-

Vəkillər Kollegiyasının fəaliyyətinin elektronlaşması mühüm istiqamətlərdən biridir. “Elektron Vəkil Platforması” yaradılıb, habelə Kollegiyanın nəzdində “Elektron vəkiliy” Komitəsi təsis edilib. Eyni zamanda, Kollegiyanın rəsmi veb-saytı, habelə vəkillərin onlayn reyestri, vəkillər üçün elektron məhkəmə ilə inteqrasiya olunmuş elektron şəxsi-kabinetin yaradılması elektronlaşmanın ilk mərhələlərindən olub.

Qeyd olunan yeniliklərdən əlavə, yaxın zamanda Kollegiyanın “Elektron vəkiliy” Komitəsinin hazırlandığı “Pro Bono” chat botu istifadəyə verilib.

Ümumilikdə, Vəkillər Kollegiyası birgə əməkdaşlıq mexanizmləri çərçivəsində məcburi köçkünlər, aztəminatlı şəxslər, qazilər və digər sosial həssas qruplar üçün ölkə üzrə pulsuz hüquqi yardım aksiyaları həyata keçirib. 2025-ci ildə, ümumilikdə, 113 təlim təşkil olunub və həmin təlimlərdə 5 113 vəkil iştirak edib. Bu, onu göstərir ki, bir vəkiliy bir neçə təlimə qoşularaq bilik və bacarıqlarını artırır. “Konstitusiya və Suverenlik İli” üzrə Tədbirlər Planı çərçivəsində 10 mindən çox vətəndaş Vəkillər Kollegiyasının təşkil etdiyi pulsuz hüquqi yardım imkanlarından faydalanıb.

Qürur və məmnunluq hissi ilə bir daha qeyd edirik ki, Azərbaycan Respublikası postsovet məkanında vəkiliy institutuna müstəqil fəaliyyət imkanı verən ilk ölkələrdən biri kimi hüquqi sistemində mühüm islahatlara imza atıb. 106 sayı qeyd edən Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyası yüksəkkeyfiyyətli, peşəkar və hər kəs üçün əlçatan hüquqi yardımın göstərilməsi missiyasını ölkəmizdə peşəkarlıqla yerinə yetirir, vətəndaş məmnunluğunu və hüquqların səmərəli müdafiəsini prioritet hesab edən fəaliyyət xəttini ardıcıl şəkildə davam etdirəcək.

Anar BAĞIROV,
Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyası Rəyasət Heyətinin sədri,
hüquq üzrə fəlsəfə doktoru

Ekosidə son!

Füsunkar təbiətli Ağdərəyə növbəti səfərimiz xoş bir məramla bağlıdır. Bu dəfə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) yanında Meşələrin İnkişafı Xidmətinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarını əhatə edən 12 saylı Regional Meşə Təsərrüfatı Mərkəzinin Ağdərə ərazisində apardığı meşə əkininin şahidi və iştirakçısı olmaq məqsədilə yola çıxmışıq.

Elə Xankəndidən başlayaraq Xocalı rayonunun ərazisindən keçən, göz işlədikcə uzanan gözəlliklərlə, insanın ruhunu dincləndirən mənzərələrlə əhatələnmiş yolboyu mərkəzin direktoru Sührab Abbasovla söhbətimiz ermənilərin işğal dövründə törətdikləri ekoloji cinayətlər, flora və faunamıza vurulan yaranların aradan qaldırılması istiqamətində görülən işlər barədə idi.

S.Abbasov bildirdi ki, ermənilər 30 ilə yaxın dövrdə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun təbiətinə, flora və faunasına, ekoloji sistemə qarşı ekosisd törətmişlər. Ekoloji terror ölkə və ya şəxslər tərəfindən digər ölkənin flora və faunasına zərər yetirmək, təbii sərvətlərini məhv etməklə bilərəkdən vurulan ziyandır. Müharibə aparan tərəflər ətraf mühiti mühafizə edən beynəlxalq hüquqa hörmət etməyə borcludurlar. Lakin ermənilər nəinki bu prinsiplərə əməl etməyib, əksinə, onları mütəmadi olaraq kobud surətdə pozaraq işğal etdikləri ərazilərini-

Ağdərənin ekoloji yaraları sağaldılır

Bölgədə yeni meşə zolaqları salınır

zin təbiətini viran qoyublar.

Azərbaycanın Bəsitçay və Qaragöl dövlət qoruqları, Arazboyu, Laçın, Qubadlı və Daşaltı dövlət təbiət yasaqlıqlarının ərazilərində olan qiymətli ağac və digər nadir biomüxtəliflik nümunələri işğalçılar tərəfindən məhv edilib, məqsədlə şəkildə yağınlardan törədilib. Bununla da Ermənistan qoşulduğu ekolojiya və ətraf mühitlə bağlı beynəlxalq konvensiyaları, o cümlədən “Ətraf mühitin dəyişdirilməsi üsullarının hərbi və ya hər hansı başqa düşmənsayağı

istifadəsinin qadağan edilməsi” haqqında BMT konvensiyasını pozub.”

Sührab müəllim söhbət zamanı onu da qeyd etdi ki, işğal zamanı ermənilər yeraltı-yerüstü sərvətlərimizi də vəhşicəsinə talayıblar. Düşmən Zəngilan, Ağdam, Kəlbəcər, Qubadlı və digər rayonlarda qiymətli ağac növlərini qazanc götürmək məqsədilə məhv edərək yarımfabrikat kimi xarici ölkələrə satıb. Xüsusilə işğalın son illərində Ermənistanın Qorb ölkələrinə məxsus şirkətlər kəməyilə meşəçilik sahəsində istehsalı 10

dəfə artması məhz Azərbaycan meşələrinin qırılması hesabına baş verib.

Belə ki, ümumi sahəsi 8 min hektardan artıq çoxillik sıx meşələrdən ibarət bənzərsiz bir ekosistem məhv edilib, flora və faunamız qiymətli ağac və xərəcə daşınıb. Nəticədə, endemik biomüxtəlifliyə ağır zərbə vurulub, yaşıllıq zənginliyinə öyrəşmiş quşlar, heyvanlar və yerlərdən didərgin düşüb. Təbiətin müvazinəti, balansı pozulub, torpağın eroziyası başlanıb.

Mərkəz direktorunun sözlərinə görə, işğala məruz qalmış 43 min hektar sahəsi olan xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərində - Bəsitçay və Qaragöl dövlət təbiət qoruqlarında, Arazboyu, Laçın, Qubadlı və Daşaltı dövlət təbiət yasaqlıqlarında “Azərbaycan Respublikasının Qırmızı Kitabı”na daxil edilərək qorunan 24 fauna və 69 flora növünün xeyli hissəsi ermənilər tərəfindən məhv edilib.

S.Abbasov bildirdi ki, Azərbaycan ermənilərin işğal dövründə dağıdaraq xarabəlikə çevirdikləri şəhərləri, kəndləri yenidən qurub-yaratdığı kimi, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun ekolojiyasına vurulan yaranların sağaldılması üçün də zəruri ad-

dımlar atılır.

Həmsöhbətimin sözlərinə görə, “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”na uyğun olaraq, təkcə 2025-ci ilin payızında 290 hektar ərazidə, ümumilikdə, 80 mindən artıq müxtəlif növ ağaclar əkilib, 5 tondan artıq palıd toxumu səpilib. Əkinlər əsasən Laçın, Zəngilan, Qubadlı, Cəbrayıl və Ağdərə rayonlarını əhatə edib. 2026-cı ildə isə daha 400 hektar ərazidə meşə əkini aparılacaq.

...Mənzil başına çatıb Ağdərənin əsrarəngiz mənzərəli ərazisində, 32 hektarda aparılmış meşə əkinini ilə tanış olduq. Öyrəndik ki, səlqiqlər, tələblərə uyğun ardıcılıqla ekilmə ağaclar arasında əsasən yerli iqlimə uyğun palıd, vələs, qoz, cökə və digər növlər üstünlük təşkil edir. Üstəlik, sınaq məqsədilə zeytin, şabalıd, daş palıd, Arizona sərvə kimi ağaclar da əkilib. Əgər sınaqlar uğurlu nəticə versə, gələcəkdə adıçəkilən ağacların sayı artırılacaq. Ağdərənin florası daha da zənginləşəcək.

Səfərimizin məqsədlərindən biri də Qarabağımızın təbiətinin bərpasında iştirak etmək olduğu üçün, necə deyirlər, qolumuzu çırmalıyıq işə girsədik, biz də “Xalq qəzeti” adından ağaclar əkdik. Ağdərədə böyüyüb, inkişaf edib, iri ağaclarla çevriləcək fidanlar arasında bizim də ağaclarımız var!

Mahir RƏSULOĞLU,
“XQ”nin Qarabağ müxbiri

Ağdərə

Araşdırma

Qiymətlər endirilir, alıcı isə bundan nəşə qazanmır

Bu oyunun arxasında bahalaşmanı və keyfiyyətsizliyi gizlətmək dayanır

Paytaxtın iri ticarət müəssisələrində keçirilən endirim kampaniyalarının sayında, xüsusilə, Yeni il ərəfəsində ciddi artım müşahidə olunur. Mağaza vitrinlərində “50 faiz, 70 faiz endirim!”, “Bu gündən yalnız bir həftə!” kimi elanlar istehlakçıları cəlb edir. Lakin reallıqda bu cür kampaniyalar hər zaman alıcı üçün real qənaət və fayda ilə nəticələnmir.

Ekspertlərin sözlərinə görə, bu zaman nəinki Azərbaycan, eləcə də dünyada istehlakçı hüquqları ilə bağlı mürəkkəb problemlər yaranır. Belə ki, bəzən mağazaların vitrinlərində endirim elanları yerləşdirsə də, əslində, həmin məhsullara kampaniya tətbiq edilmir. Alıcı ticarət müəssisəsinə daxil olub mali soruşduqda, “bu, endirimə daxil deyil” deyə cavabı verilir.

Onu da qeyd etmək ki, əksər mağazalarda endirimli məhsulun əsl qiyməti rəsmi sənədlərdə göstərilir. Endirim sadəcə etiketin üstündən xətt çəkib yeni qiymət yazmaq ilə həyata keçirilir ki, bu da qanunvericiliyə zidd hal sayılır. Alınan endirimli geyimi və ya ayaqqabını sonradan keyfiyyətsizlik səbəbilə dəyişdirmək, eləcə də geri qaytarmaq istəyəndə mağazada bunlar qəbul edilmir, çox zaman isə “endirimli alınıb, dəyişilmir” kimi cavablar verilir. Halbuki bu, qanunvericiliyin tələblərinə uyğun gəlmir.

Bəs endirim kampaniyaları necə keçirilməlidir? Sualla bağlı **ekspert Qasım İsmayılov** bildirdi ki, elanda, ilk növbədə, məhsulun əvvəlki qiyməti, endirim faizi, kampaniya müddəti, qaytarma və dəyişdirmə şərtləri Azərbaycan dilində açıq şəkildə istehlakçılara göstərilməlidir. Eyni zamanda, adi vaxtlarda digər məhsullara tətbiq edilən qaytarma və dəyişdirmə hüququ, bu kampaniyalarda da diqqət mərkəzində saxlanılmalıdır. Həç bir qiymət endirimi istehlakçı hüququnu məhdudlaşdırmamalıdır.

Yuxarıda sadalananlarla bərabər, bütün endirimli rəsmi sənədlərdə də (etiket/qaima) göstərilməli, alıcıya əvvəlki və endirimli qiymətlər xatırladılmalıdır. Reklamlar vasitəsilə məhsulların kampaniyaya daxil olması və bunun detalları (ölçülər, rəng, mövcudluq) barədə düzgün məlumat verilməlidir.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Respublikasında “İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında” Qanunda da bununla bağlı bir sıra mühüm müddəalar diqqətə çatdırılır. Məsələn, adıçəkilən sənədə əsasən, istehlakçının aldığı mali dəyişdirmək hüququ qanunla tanınır, qeyri-ərzaq məhsulunun alınmasından sonra onun 14 gün ərzində müəyyən şərtlərlə dəyişdirilə və ya geri qaytarıla biləcəyi bildirilir. Eyni zamanda, müddət ərzində malın istifadə olunmaması, qablaşdırmasının pozulmaması və sənədlərin (kassa qəbzi və s.) sax-

Ekspert rəyi

Eyyub HÜSEYNOV,
Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri

Əvvəlcə qeyd edim ki, mağaza vitrinlərində “70 faiz” və bu kimi endirim elanlarının əsas məqsədi istehlakçıları mağazaya cəlb etməkdir. Problemlər də məhz bundan sonra başlanır. İstehlakçı ticarət müəssisəsinə daxil olaraq məhsul seçir, lakin sonradan ona həmin malın endirimə aid olmadığını bildirilir. Bəzi hallarda isə alıcı endirimlə aldığı malın tələbatına uyğun gəlmədiyini görsə də, onu dəyişdirmək və ya geri qaytarmaq mümkün olmur. Məsələn, bir sıra hallarda mağazalarda endirimli geyimlərin dəyişdirilməsinin, yaxud qaytarılmasının mümkün olmadığı iddia edilir ki, bu da qanunvericiliyə ziddir.

Endirimlə alınan mallar da dəyişdirilə və ya qaytarıla bilər. Bunun üçün istehlakçı kassa çekini saxlamalı və 14 gün müddətində mağazaya müraciət etməlidir. Lakin icarət müəssisəsində alıcının bu istəyinə

lanması zəruri sayılır.

Endirimlə alınmış mallarla bağlı da həç bir xüsusi məhdudiyyət yoxdur. Belə ki, endirim mağazadakı satış şərtlərindən asılı olmayaraq, malın geri qaytarılması və ya dəyişdirilməsi hüququ hələ də qüvvədədir. Satıcı istehlakçıya malların keyfiyyəti, xüsusiyyətləri barədə düzgün və tam məlumat verməli, gizli şərtlərlə alıcıları aldatmamalıdır. Ümumiyyətlə, yuxarıda adıçəkilən qanunla müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına istehlakçı bazarında keyfiyyət və ticarət qaydalarına nəzarəetmə səlahiyyəti verilir və pozuntular olduqda tədbirlər görülür. Bu hüquqlar əsasında istehlakçının alqı-satqı münasibətlərində ədalətli davranışla üzləşməsi diqqətdə saxlanılır. Xüsusilə, endirim kampaniyalarında satıcıların “qaytarılmır”, “dəyişdirilmir” kimi sözləri ilə istehlakçının hüquqlarından məhrum edilməsi qanunla qadağan olunur.

Bu məqamda endirim kampaniyası ilə bağlı Avropa Birliyi (AB) təcrübəsinə də nəzər salmaq istədik. Belə ki, AB qanunvericiliyinə əsasən, endirim kampaniyalarında alınan mal qüsurlu çıxarsa, ticarət müəssisəsi tərəfindən məhsul ya təmir edilir, ya da dəyiş-

qarşı çıxılması isə istehlakçı hüquqlarının pozulmasıdır. Belə məqamlarda biz dövlət orqanları qarşısında məsələlər qaldırıraq, ancaq bəzən deyirlər ki, bu marketinq siyasətidir. Belə çıxır ki, marketinq siyasəti istehlakçının aldadılmasına yönəlib. Təəssüf ki, xüsusilə, bayram ərəfələrində endirim kampaniyaları zamanı istehlakçıların kütləvi şəkildə aldadılması halları da baş verir.

Nazirlər Kabinetinin 94 sayılı qərarına əsasən, malların üzərində maddi məsul şəxsin imzası olan rəsmi qiymət sənədi olmalıdır. İstehlakçının malın əvvəlki və sonrakı qiymət sənədləri ilə tanış olmaq hüququ var. Lakin hazırda ölkədə satış şəbəkələrindəki məhsulları, təxminən, 80 faizinin həç bir rəsmi sənədi yoxdur və bu da istehlakçıları öz hüquqlarından məhrum edir. Bütün bu məsələlər qaydaya salınmalıdır. Əks halda, bu fonda istehlakçı hüquqlarının pozulması davam edəcək.

Bizim mağazalarda, sadəcə, etikətlərin üzərində müəyyən bir qiymət yazılır, endirim olduqda isə qələmlə üstündən xətt çəkilərək yeni qiymətlər göstərilir. Qanunvericiliyə əsasən, istehlakçı rəsmi sənədlər əsasında endirimin nə qədər olmasını bilməlidir.

Ümumiyyətlə, ticarət müəssisələrində şişirdilmiş qiymətlər və yalançı endirimlərlə bağlı böyük problem var. Bu da ölkəmizdə mükəmməl və perspektivli istehlakçı siyasətinin formalaşmadığını göstərir. Saxta kampaniyaların təbliği isə insanların cibini bir növ soymağa hesablanır.

dirilir. Yaxud alışı 14 günü ərzində istehlakçı həç bir səbəb göstərmədən mali geri qaytara və pulunu ala bilər. Bu yanaşma istehlakçı inamını artırır və endirim kampaniyalarını daha şəffaf edir. Çünki belə kampaniyalar ticarətin mühüm hissəsidir və alıcılar üçün real qənaət imkanı yaradır. Lakin endirim kampaniyaları sırasında istehlakçıların hüquqlarının qorunması da ən az satış həcmi qədər önəmlidir. Düzgün qanunvericiliyin diqqətdə saxlanması, şəffaf siyasət və istehlakçı məlumatlılığının mövcudluğu da alış-verişin ədalətliyini və səmərəliyini şərtləndirir.

Beləliklə, Yeni il və digər mövsümi endirim kampaniyaları alıcıları cəlb etsə də, hüquqların qorunması baxımından qarşıya çıxan problemlər ədalətli ticarət münasibətləri üzərinə kölgə sala bilər. Azərbaycan qanunvericiliyində istehlakçı hüquqlarını qoruyan kifayət qədər maddələr var və bu hüquqlar endirimlə alınan mallara da şamil olunur. Beynəlxalq təcrübə isə bu sahədə şəffafliq və azad seçim hüququ prinsiplərini gücləndirir.

Vaqif BAYRAMOV
XQ

Sənədə seysmik tədqiqat proqram üzrə təklif edilmiş fəaliyyətlərin xülasəsi verilir, bu fəaliyyətlərin ətraf mühitə və sosial-iqtisadi sahəyə potensial təsirləri araşdırılır və tövsiyə edilən təsirləşmə və monitorinq tədbirləri təsvir edilir. ƏMTQ prosesi təklif edilmiş işlərin nəticəsində yaranan hər hansı mənfi ekoloji və sosial-iqtisadi təsirlərin müəyyənəşdirilməsini, minimuma endirilməsini və mümkün olan hallarda, aradan qaldırılmasını təmin etmək məqsədi daşıyır.

ADUA layihəsi üzrə seysmik tədqiqat proqramına 2D yüksək dəqiqlikli (HR) seysmik tədqiqat daxildir. Qısa müddət üçün nəzərdə tutulmuş bu tədqiqatın 20 günədən davam edəcəyi planlaşdırılır. Tədqiqat ADUA sahəsinin şimal-qərb hissəsində kiçik bir ərazini əhatə edəcək. Proqramın 2026-cı ilin fevral və aprel ayları arasında suyun 20-40 metr dərinliyində aparılacağı planlaşdırılır. 2D HR seysmik tədqiqatda əsas məqsəd yerin təxminən 1 500 m dərinliyində qatları haqqında ətraflı məlumatlar əldə etməklə gələcək kəşfiyyat quyularının planlaşdırılmasına kömək etməkdir. Tədqiqat nəticəsində yeraltı qurulumlar, dayaz qatlara yığılmış qazlar və digər geoloji xüsusiyyətlər də daxil olmaqla, qazma əməliyyatları və quyuların bütövlüyünə təsir göstərə biləcək yeraltı geoloji risklərin müəyyənəşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Maraqlı tərəflərlə məsləhətləşmələrin aparılması ƏMTQ prosesinin mühüm hissəsidir. Maraqlı tərəflərin dinlənməsi və fikirlərinin sənədləşdirilməsi, əsas maraqlı tərəflərin ümumi fikirlərinin layihələndirmə işlərində və ƏMTQ sənədində əksini tapmasını təmin edir.

ƏMTQ sənədinin və qeyri-texniki xülasənin layihə variantları bütöv olaraq Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanıb və aşağıdakı keçid və ya QR kodu vasitəsilə bp-nin veb-səhifəsindən əldə edilə bilər:

Azərbaycan dilində:

https://www.bp.com/az_az/azerbaijan/home/news/he-sabatlar/Etraf-muhit-ve-sosial-tesirlerin-qiymetlendirilme-si-hesabatları/Asrafi-Dan-ulduzu-Appara.html

İngilis dilində:

https://www.bp.com/en_az/azerbaijan/home/news/re-ports/environmental-and-social-documentation/Ashra-fi-Dan-Ulduzu-Appara.html

ADUA layihəsi üzrə seysmik tədqiqat proqramı üçün ƏMTQ sənədinin, həmçinin, qeyri-texniki xülasənin QR kodu və keçidi 26 dekabr 2025-ci il tarixindən həmin sənədləri ictimaiyyətin nəzərdən keçirməsi üçün aşağıdakı ünvanlarda yerləşdirilib:

- bp-nin Xəzər Mərkəzi Ofisinin qəbul şöbəsi, Neftçilər prospekti 153
- M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası, Xaqani küçəsi 29
- Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Elmi Kitabxanası, Hüseyn Cavid küçəsi 31

- Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin kitabxanası, Azadlıq prospekti 20
- Orxus İctimai Ekoloji İnformasiya Mərkəzi, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Bəhrəm Ağayev küçəsi 100a
- Bakı Ali Neft Məktəbinin Kitabxanası, Kampus, yeni Salyan şossesinin 3-cü kilometr.

ƏMTQ sənədinin layihə variantı barədə fikir və rəyləriniz bizim üçün əhəmiyyətlidir. Qeydlərinizi və rəylərinizi:

- doldurulmuş rəy formaları ilə birlikdə elektron məktubla esiafeedback@bp.com ünvanına və ya
- doldurulmuş rəy formaları ilə birlikdə poçt ilə AZ1010, Neftçilər prospekti 153, Port Bakı, bp Xəzər Mərkəzinə göndərsə və yaxud
- doldurulmuş rəy formalarını yuxarıda sadalanan ictimai yerlərdən istənilən birinə təqdim edə bilərsiniz.

ƏMTQ sənədinin açıqlanma müddəti 26 yanvar 2026-cı il tarixinədəkdir. ƏMTQ sənədinin layihə variantı barədə fikir və rəylərinizi gözləyirik.

Ekspert rəyi

Orxan MUSAYEV,
təhlükəsizlik eksperti

Təhlükəsizlik baxımından pirotexniki vasitələr yüksək risk daşıyan məhsullardır. Bu vasitələr qəfil partlayış, alov və güclü səs effekti yaradır. Xüsusilə uşaqlar bu riskləri düzgün qiymətləndirə bilmədikləri üçün ağır və təhlükəli vəziyyətlər yaranır. Təcrübədə ən çox rast gəlinən təhlükəli hallardan biri fişənglərin uşağın əlində partlamasıdır. Uşaq alışma vaxtını düzgün hesablaya bilmir, qorxaraq fişəngi yerə və ya ətrafdakı insanların istiqamətinə atə bilər. Nəticədə əl, barmaq və bilək nəhiyəsində ağır yanq və zədələr, bəzi hallarda isə barmaq itkisi baş verir. Digər ciddi təhlükə göz və üz nəhiyəsində zədələnməsidir.

Pirotexniki vasitə partlayarkən qığılcımlar və xırda hissəciklər ətrafa səpələnir. Bu hissəciklər birbaşa gözü dəydikdə ağır zədələr yaradır və görmə itkisinə

hadisənin şahididir. Belə ki, azyaşlı uşağın əlində pirotexniki vasitənin partlaması nəticəsində göz qıması zədələnilir. Ümumiyyətlə, bu vasitələri dükən sahibləri satmaqda insanların rahatlığını pozurlar. Elə bilməyin ki, pirotexniki vasitələrdən istifadə edən təkə uşaqlardır. Bir də görürsən ki, 20-25 yaşında bir gənəci, cibində bütöv bir qutu gözdür. Özü də insanların gur gözdüyü yerlərdə istifadə edir. Nəticədə yaşlı insanlar, hələ bunu anlamayan körpələr, hamilə qadınlar təşvişə düşür, həyəcan keçirirlər. Gecə saatlarında istifadəsi isə insanlarda narahatlıq yaradır. Bundan başqa, bir nəçə il öncə toy mərasimi zamanı fişəngin düzgün istifadə edilməməsi və avtomobilin şüşəsindən salona düşməsi iki nəfərin yanq xəsarəti alması ilə nəticələnilir. Kimsə

qədər gedib çıxan nəticələr olur. Təhlükəsizlik baxımından risk yaranan hallardan biri də pirotexniki vasitələrin insanların ayağı altına atılmasıdır. Qəfil partlayış panika yaradır, insanlar instinktiv olaraq geri çəkilib, yıxılır və müxtəlif travmalar alırlar. Xüsusilə yaşlı insanlar üçün bu hallar daha təhlükəlidir. Digər mühüm təhlükə pirotexniki vasitələrin avtomobillərin yaxınlığında partladılmasıdır. Qəfil səs nəticəsində sürücünün diqqəti yayınır və bu da yol-nəqliyyat hadisələrinə səbəb olur. Eyni zamanda, qeyd etmək lazımdır ki, pirotexniki vasitələrin müxtəlif təhlükə sinifləri mövcuddur. Bu vasitələr təhlükəlilik dərəcəsinə görə siniflərə bölünür. Aşağı riskli, icazəli siniflər əsasən nəzarət altında və təhlükəsizlik qaydalarına əməl edilməklə istifadə oluna bilər. Daha yüksək riskli siniflər isə xüsusi hazırlıq, icazə və peşəkar nəzarət tələb edir və onların uşaqlar tərəfindən istifadəsi qətiyyətlə yolverilməzdir. Təəssüf ki, təcrübədə tez-tez rast gəlinir ki, təhlükəli və icazəsiz siniflərə aid pirotexniki vasitələr nəzarətsiz şəkildə satılır və uşaqların əlinə keçir. Bu isə ağır xəsarətlərin əsas səbəblərindən biridir.

Təhlükəsizlik baxımından yalnız qanunla icazə verilən siniflərə aid pirotexniki vasitələrdən istifadə olunmalıdır. İcazəsiz və yüksək riskli məhsulların istifadəsi ciddi təhlükə yaradır və ağır nəticələrə səbəb ola bilər. Nəticə olaraq demək olar ki, pirotexniki vasitələr uşaqlar üçün əyləncə deyil, real təhlükə mənbəyidir.

Sözsüz ki, bununla bağlı cəmiyyətdə maarifləndirici işlər aparılmalı, əyləncədən çox, sağlamlıq üçün ciddi təhlükə olduğu izah edilməlidir.

Müsiq MİRZƏ
XQ

Deməyi bizdən...

Bayram sevincini ağrıya çevirməyək

Partlayıcı vasitələrdən naşı istifadə təhlükəlidir!

Hər il bayramqabağı bazarlarda pirotexniki vasitələrin satışına rast gəlinir. Bu ərəfələrdə baş verən xəsarətlərin əhəmiyyətli hissəsi məhz bu vasitələrlə bağlı olur. Rəngli işıq və gur səslər insanların sevincə və həyəcan hissi yaratsa da, bu pirotexniki vasitələr düzgün istifadə edilmədikdə, ciddi təhlükə mənbəyinə çevrilir. Yandırılıqda və ya işə salındıqda işıq saçır, səs effekti yaradır və bəzi hallarda havaya qalxaraq müxtəlif fiqurlar əmələ gətirir. Onların təsir gücü kiçik görünsə də, nəzarətsiz istifadəsi ağır nəticələrə səbəb ola bilər.

İlk növbədə, pirotexniki vasitələrə daha çox uşaqlar maraqlıdır. Azyaşlılar bu vasitələri evdə elə yerdə saxlayırlar ki, fəsadları daha ağır – öz-özünə alışmaya, partlayışa, eləcə də yangına səbəb ola bilər. Pirotexniki vasitələrdən biri olan fişənglərin nəzarətsiz istifadəsi yanq xəsarətləri, göz və yolaq zədələnmələri, eləcə də yanğınlara yol açır.

Unutmayaq ki, fişənglərin düzgün istifadəsi həm insanların sağlamlığını, həm də ətraf mühiti qoruyur. Uşaqlar fişənglərin təhlükəsini tam dərk etmədikləri üçün ən riskli qrup hesab olunur. Valideyn nəzarəti olmadan pirotexniki oynamaq ağır xəsarətlər və hətta ölümlə nəticələnlə bilər. Buna görə də uşaqlara fişənglərin oyuncaqlar olma-

dığı aşılmalıdır. Oduq ki, təhlükəsizlik hər zaman əyləncədən önəmlidir. Bayram sevincinin faciəyə çevrilməməsi üçün hər kəs pirotexniki vasitələrdən istifadə zamanı qaydalara əməl etməli və xüsusilə uşaqları qorumaqlıdır.

Hər il qeyd edilən Yeni il və Novruz bayramında pirotexniki maddələrin partlaması nəticəsində bədbəxt hadisələrin baş verdiyinin şahidi oluruq. Ötən Yeni il və bu ilin Novruz bayramında fişəng partlayışı zamanı 33 yaşlı şəxsin sol əli parçalanıb, 12 yaşlı uşağın sağ əlinin şahadə barməğının baş hissəsi isə kəsilərək götürülmüş. Bu cür hadisələr isə yüzlərlədir.

İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 306.4-cü maddəsinə əsasən, pirotexniki qurğulardan,

İDMAN

Kata üzrə ölkə çempionatı

Ötən bazar günü kata üzrə ölkə çempionatı və birinciliyi keçirilib. Abşeron Olimpiya İdman Kompleksində baş tutan turnir böyüklər, gənclər və yeniyetmələr arasında təşkil olunub.

Yarış Beynəlxalq Cüdo Federasiyasının kata qaydalarına və hakimlik standartlarına uyğun keçirilib.

Yeniyetmələr arasında 1-ci yerə Sadiq Abdullayev (Tori), Rəcəb Əkbərov (Uke), 2-ci yerə Səttar Nurullayev (Tori), Zaur Nəzirov (Uke), 3-cü yerə Nihat Camalov (Tori) və Rüstəm Məmmədov (Uke) layiq görülüb.

Gənclər arasında 1-ci yeri Famil Əsədov (Tori), Yusif Əhmədov (Uke), 2-ci yeri Mirəbdülrəhim Abdullazadə (Tori), Zidan Başirov (Uke), 3-cü yeri Rəsul Əmirzadə (Tori) və Tahir Bünyadov (Uke) tutublar.

Böyüklərin yarışında isə qaliblər belə müəyyənləşib – Çingiz Əhmədov (Tori), Seymur Məcidli (Uke) 1-ci yer, Rəhim Aslanov (Tori), Yusif Əliyev (Uke) 2-ci yer, Natiq Qurbanlı (Tori) və Elçin Mayılov (Uke) 3-cü yer.

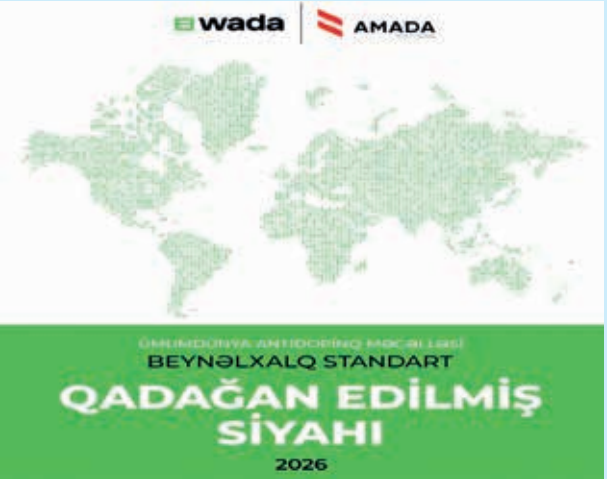
Gəncə stadionunun yeni həyatı

Gəncə şəhər stadionu gələn ilin aprel-may ayında “Kəpəz” klubunun ixtiyarına veriləcəyi gözlənilir. Bu barədə gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov jurnalistlərə müsahibəsində məlumat verib.

O, anənin ot örtüyünün hazır vəziyyətə gətirilməsinin hava şəraiti ilə bağlı olduğunu diqqətə çatdırıb. Nazir qeyd edib ki, hazırda daqıq tarix demək bir az çətindir. Amma yəqin ki, bu, aprel-may aylarına təsadüf edəcək və stadion oyunları üçün hazır vəziyyətə gətiriləcək. Bu, hava şəraitindən asılı olan məqəmdir. Biz gözləməliyik. Gəncə şəhər stadionu müasir standartlara cavab verir. Orada azarkeşlər və futbolçular üçün yaxşı şərait var. Futbol oynamaq, izləmək üçün hər şey yaxşı səviyyədə qurulub. Azərbaycanda ən yaxşı futbol stadionlarından biridir.

İdmanda qadağan edilmiş maddələr

Ümumdünya Antidoping Agentliyinin (WADA) 2026-cı il üçün açıqladığı Qadağan edilmiş maddələrin siyahısı gələn il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək.

Siyahı Azərbaycan Milli Antidoping Agentliyi (AMADA) tərəfindən Azərbaycan dilinə tərcümə olunub.

Qadağan edilmiş maddələrin siyahısı ilə yanaşı, əsas dəyişikliklərin xülasəsi və monitoring proqramı da tərcümə edilərək AMADA-nın rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilib.

AMADA-dan verilən məlumata görə, siyahı üç hissədən – hər zaman qadağan edilmiş maddələr və üsullar, yəni müddətində qadağan edilmiş maddələr və üsullar və müəyyən idman növlərində qadağan edilmiş maddələrdən ibarətdir.

Qabil YUSİFOĞLU
XQ

Elimizdən-obamızdan...

2025-ci ilin sonunda 25 kilometrlik gəzinti

Bələdçim Lənkəranlı şair-sürücü Ziyafət Yəhya idi. Onunla Lənkərandə Yeni il ərəfəsində təsadüfən görüşdük. “Qaz-24” markalı taksi qəfil yanımda dayandı və sürücü maşından düşərək gülə-gülə: “Lənkərana xoş gəlmisən!” - dedi. Ziyafət kişini dərhal tanıdım.

İlk görüşümüzdə özü tanışlıq verib demişdi ki, AYB-nin üzvü, Prezident mükafatçısı, “Qızıl qələm” mükafatı laureatıdır. Şair-sürücü? Doğrusu, inanmamışdım və AYB Lənkəran bölməsinin məsul əməkdaşı olan şair dostum Ağamir Cavad şübhəmi yox edəndən sonra elə həmin yay günü üçümüz Xəzərin sahilində çay süfrəsi arxasında görüşüb söhbətləşmişdik. Mənə bağışladığı “Tənhalığın nəfəsi” kitabına akademik Nizami Cəfərovun ön söz yazdığını görəndən, həqiqətən də dəyərli şeirlərini oxuyandan sonra ona hörmətim daha da artmışdı...

Bu dəfə isə yağışlı bir qış günü idi. Maşına oturdugum şair-taksiçi ilə Lənkəranı xeyli gözdik. Radioda hansısa mahnı oxunurdu. Amma mənim qulaqlarımda, sanki, Flora Kərimovanın ifasında ovqatımıza uyğun “Bir axşam taksidən düşüb payıza” mahnısı səslənirdi. Lənkəran yağışının “müsayiəti” də ki, bir ayrı aləm idi. Yeri gəlmişkən, Ziyafət Yəhyanın sözlərinə də bir neçə mahnı bəstələnib və Könül Kərimovanın, Cavad Rəcəbovun, Əhməd Kərimovun ifalarında el şənliklərində oxunub. Hətta yerli televiziya da onun haqqında sənədli film də çəkilib.

...Küçələrin birindən keçəndə Ziyafət kişi sağ tərəfdəki məktəbə işarə ilə dedi ki, burada oxumuşam – Həzi Aslanov adına 3 saylı tam orta məktəbdə. Sonra Bakı Politexnik Texnikumunu bitirdim. Bir ara zavodda usta işlədim. Amma taksicilik romantikasına və poeziyaya ömürlük könlül verdim. Ədəbiyyat müəllimi olan atam sevdirib mənə poeziyanı.

İlk görüşümüz zamanı eşitdiklərim bir daha yadıma düşdü. Ziyafət Yəhya “Məcməüş-şüəra” və “Fövcül-Füsəha” ədəbi məclislərinin Lənkəranda görüşü zamanı bədahətən beytləşmədə Ələkbər Şahid, Ələmdar Mahir, Mirsalam Mütəsir, Namiq Şəfan, Mirhəşim Mütəfərris, Həkim Qəni, Hacı Mail kimi ünlü imzalarla “döş-döşə gəlib” və özünün dəst-xətti ilə diqqət çəkib. Ərüzün rəməl və həzəc bəhlərində beytləri alqışlanıb.

*Ziyafətdir adı Qeysin bu gün
eşqi-məhəbbətdə,
Gedib çöllü-biyabanda,
gəzib divanə axtarma.*

...Lənkəran Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzinin yanından ötdük. Ziyafət kişi şəxsi təşəbbüsü ilə burada “Ziya” adlı ədəbi məclis yaradaraq, orta məktəb şagirdləri və gənclərdən ibarət bu məclisə 10 il rəhbərlik edib. Məqsədi istedadlı uşaqlara şeiriyyətin incalıklarını öyrətmək idi.

O, heca vəznində də çox uğurlu şeirlərin müəllifidir. Poeziyada ilk “pasport”u olan “İtkin düşən harayım” və sonrakı kitabları buna dəlalət edir.

*Göydə günəş adlı yanan almazı,
Yerə endirərəm, ağər istəsən.
Yığıb nəyim varsa olan-olmazı,
Sənə göndərərəm, ağər istəsən.*

Xatırlayıram ki, şairin 70 yaşı münasibətilə qələm dostu Mehman Qaraxanoğlu onu belə mədh etməmişdi:

*Başını sıxarsan bəzən sükanə,
Hər misra üstündə yanar, yanarsan.*

*Mən sənə bələdəm, tələssən, yenə,
Əruz əl eyləsə, sən dayanarsan.
Şütüylüb gedərsən əruz nə desə,
Yollara tökülən saatlar, kimin?
Hecə döngəsindən çıxsan əruzə,
Yolların uzanar saatlar kimi...*

Artıq 40 ilə yaxındır ki, Ziyafət Yəhya, bax, beləcə, öz taksisi ilə Lənkəranın küçələrini şeir səltənəti kimi gəzib-dolanır. Öz ələminə qapılır, misraları, beytləri yağurub-yapır. Yazdıqları “Azərbaycan”, “Ulduz”, “Söz” və “Məşəl” jurnallarında dərc edilib.

...Lənkəranın rahat yolları ilə gəzintimizin sonunda şair taksisini saxlayıb dedi:

– Bax, düz 25 kilometr oldu. Mən də bunu belə mənalandırıdım: O deməkdir ki, əsrimizin 25-ci ilinə yekun vururuq.

Gütlüydük və birgə şəkil çəkərək, qarşından gələn ilimizin də uğurlu olması diləyi ilə sağollaşdıq.

Əli NƏCƏFXANLI
XQ

Ağstafa Yeni ili həmrəylik duyğusu ilə qarşılayır

Ağstafada 31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü və qarşıdan gələn Yeni il münasibətilə ümumrayon bayram tədbiri yüksək əhvali-ruhiyyə və böyük coşqu ilə qeyd olunub.

Rayon ictimaiyyəti nümayəndələrinin iştirakı ilə Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən bayram mərasimində RIH başçısı Seymur Orucov bildirib ki, ümummillî lider Heydər Əliyevin siyasi irsi üzərində qurulan müasir, müstəqil Azərbaycan bu gün Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli və uzaqgörən rəhbərliyi ilə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur. “Konstitusiyaya və Suverenlik İli” kimi əlamətdar hadisələrlə yadda qalan 2025-ci il ölkəmiz üçün mühüm uğurlar, tarixi nailiyyətlər və qələbələrlə müşayiət olundu.

Dövlət başçısının 2026-cı ili “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan etməsi isə ölkəmizdə abadlıq-quruculuq prosesini yüksək səviyyəyə qaldıracaq. Rayon rəhbəri ağstafalıları bayramlar münasibətilə səmimi təbrik edib, onlara xoş arzularını çatdırıb.

Şəhərdə rayonun ictimai həyatında və müxtəlif sahələrdə fərqlənənlərə Ağstafa Rayon İcra Hakimiyyətinin Fəxri fərmanları təqdim edilib.

Toplantı mədəniyyət və incəsənət nümayəndələrinin, məktəblilərin rəngarəng çıxışları ilə davam etdirilib. Məclis Yeni ilin işıqlı ovqatını, birlik və həmrəylik ruhunu özündə əks etdirib.

Hamlet ZEYNALOV, XQ-nin bölgə müxbiri

HAVA

Bakıda yağmursuz, bölgələrdə yağış və qar

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gecə və səhər bəzi yerlərdə az çişkinli olacağı ehtimalı var. Mülayim cənub-qərb küləyi səhər aralıq güclənən şimal-qərb küləyi ilə əvəzlənəcək.

Havanın temperaturu gecə 0-3, gündüz 6-8 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 751 millimetr civə sütunundan 761 millimetr civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 70-80 faiz təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında hava şəraitinin bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, qar yağacağı proqnozlaşdırılır. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Səhər tədricən kəsiləcək. Gündüz əsasən yağmursuz keçəcək. Gecə və səhər duman müşahidə ediləcək.

cək. Qərb küləyi bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 1-6 dərəcə şaxta, bəzi yerlərdə 2 dərəcəyədək isti, gündüz 6-10 dərəcə isti, dağlarda gecə 7-10 dərəcə şaxta, yüksək dağlıq ərazilərdə 11-15 dərəcə şaxta, gündüz 3 dərəcə şaxtadan 2 dərəcəyədək isti olacaq.

Gecə və səhər bəzi dağlıq ərazilərdə yolların buz bağlanması ehtimalı var.

Q.ƏLİYEV
XQ

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

öz gəmilərində “İp kameralar + NVR” xidmətlərinin (material daxil) satın alınması məqsədilə

Açıq Tender Elan Edir

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumat əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 2026-cı il yanvarın 8-i saat 17.00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Əlaqə telefonu: (012) 404-37-00, daxili: 1132. Ünvən: Bakı, Mikayıl Useynov küçəsi 2.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Bakı Dövlət Universitetinin psixologiya kafedrasının əməkdaşları Milli Məclisin deputatı Bəxtiyar Əliyevə qardaşı

QABİL ƏLİYEVİN

vəfatından kədərliklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

DİREKTOR – BAŞ REDAKTOR

ƏFLATUN AMAŞOV

TELEFONLAR: Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75 Mühəssiblik: 498-85-29
Məsul katib: 493-61-02 Email: xalqazeti@gmail.com
Texniki şöbə: 493-59-64 info@xalqazeti.az

+994 (51) 280-16-44

“Xalq” qəzeti redaksiyası MMC-nin kompüter mərkəzində yığılıb və sahifələnilib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ: AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30. Şəhadətnamə 022273

İNDEKS 0282
TİRAJ 3596
SİFARİŞ 2642
QİYMƏTİ 60 qəpik

Növbətçi redaktor

Səbuhi MƏMMƏDOV

Çapa imzalanmışdır 00:00